

თბილისის სახელმწიფო სამედიცინო უნივერსიტეტი

Tbilisi State Medical University

ნოდარ გაფრინდაშვილი

ლათინური ენა და საერთაშორისო
სამედიცინო ტერმინოლოგიის
საფუძვლები.

Nodar Gaphrindashvili
Latin Language and The Basis of
International Medical Terminology

Road of medicine is impassable without Latin.

Invia est in medicina via sine lingua Latina

გაუვალია გზა მედიცინაში ლათინური ენის გარეშე

თბილისი 2012

რედაქტორი-მმდ პროფ. რუსუდან რუხაძე

რეცენზენტები: მმდ.პროფ. ნოდარ ბაქრაძე
ფმდ პროფ. მანანა ქუთელია

ინგლისურად თარგმნა:

კონსტანტინე ჩახუნაშვილმა

თსსუ აკადემიური საბჭოს 2008წ. 2 ივნისის #24/10 ოქმის
დადგენილებით დამტკიცებულია სახელმძღვანელოდ
სამედიცინო უნივერსიტეტის ყველა ფაკულტეტის
სტუდენტთათვის

ნ. გაფრინდაშვილი 2008-2012
თსსუ 2008-2012

საავტორო უფლებათა კანონის შესაბამისად წიგნის
მთლიანი ან ნაწილობრივი კოპირება- გამრავლება ავტორის
წერილობითი ნებართვის გარეშე დაუშვებელია

ISBN 978-9942-0-0580-0

Redactor- MD Prof. Rusudan Rukhadze

Reviewers: MD Prof. Nodar Baqradze

PHD Prof Manana Qutelia

Translator –Constatine CHakhunashvili

By TSMU academy council #24/10 protocol the book is approved
to be textbook for all faculty students of medical university PPH

C N. Gaphrindashvili 2008-2012

C TSMU 2008-2012

According to copy-right law multiplication of book is forbidden
without permission of the author.

ISBN 978-9941-0-4613-1

შინაარსი

1. შესავალი;
2. ლათინური ანბანი და კითხვის წესები;
3. დიგრაფები და დიფთონგები;
4. ზოგადი ცნობები ბრუნებადი სიტყვების შესახებ;
- 5.- a-ზე , -um-ზე და -in-ზე დაბოლოებული სახელები;
6. -us-ზე დაბოლოებული სახელები;
7. -ar,-er, -ir,- or, -ur-ზე დაბოლოებული სახელები;
8. ზედსართავი სახელი;
9. ზედსართავი სახელების ხარისხების წარმოება;
10. ზმნიზედების წარმოება ზედსართავი სახელებიდან;
11. სხვადასხვა დაბოლოებების არსებითი სახელები;
- 12.-men, -c, -al, -e და -u-ზე დაბოლოებული სახელები;
13. ზედსართავ სახელთა მაწარმოებელი სუფიქსები;
14. არსებით სახელთა მაწარმოებელი სუფიქსები;
15. ზმნის ძირითადი ფორმები და მიმღებები;
16. შეთანხმებული და შეუთანხმებელი მსაზღვრელ-საზღვრული;
17. ბერძნულ-ლათინური ლექსიკური პარალელები;
18. სიტყვსაწარმოება ლათინური თავსართებით;
19. სიტყვათწარმოება ბერძნული თავსართებით;
20. სიტყვათწარმოება ბერძნული ბოლოსართებით;
21. რიცხვითი სახელი;
22. სამედიცინო ხასიათის გამონათქვამები;
23. მხატვრული გამონათქვამები;
24. სახელმძღვანელოში არსებულ სიტყვა-ტერმინთა ანბანური ლექსიკონი;
25. საგამოცდო მასალა.

1. Introduction ;
- 2.Latin alphabet and reading rules
- 3.Digraphs and Deeptongues;
- 4.General Notifications About Declinable words;
- 5.Words with **-a-**, **-um-** and **-on** Endings ;
- 6.Words with **-us** Ending;
- 7.Words with **-ar**, **-er**, **-ir**, **-or**, **-ur** Endings;
- 8.Adjectives;
- 9.ormation of Adjective Degrees;
- 10.ormation of Adverbs from Adjectives;
- 11.Nouns with Different Endings;
- 12.Words with **-men**, **c**, **al**, **e**, **t** and **u** Endings;
- 14.Suffixes Used in Adjective Formation;
- 13.Main Suffixes to form Nouns;
- 15.Main forms of verbs and patriciples used in medical terminolgy;
- 16.Coordinated and non-Coordinated Complex Terms;
- 17.Greek-Latin Lexical Parallels;
- 18.Word Formation with Latin Prefixes;
- 19.Word Formation with Greek Prefixes;
- 20.Word Formation with Greek suffixes;
- 21.Numerals;
- 22.Medical Expressions;
- 23.Artistic Expressions;
- 24.Lexicon of Words and Terms Used in This Book;
- 25.Exam Material .

მე ცადინეობა 1

Introduction

შესავალი

საერთაშორისო სამეცნიერო, და მათ შორის სამედიცინო, ტერმინოლოგიის საფუძველია ძველი ბერძნული და ლათინური ენის ლექსირკა. ეს განაპირობა სამმა ფაქტორმა

Basis of International and medical terminology is Latin and Greek languages. This was defined by three factors

1. ჯერ ძველბერძნულ და შემდგომ ლათინურ ენაზე ქრისტიანულ წელთაღრიცხვამდე საუკუნეებით ადრე შეიქმნა დიდძალი ლიტერატურა ადამიანური ყოფიერების ნებისმიერ სფეროში (გავიხენოთ მხოლოდ ავტორები: ჰომეროსი, ჰესიოდე, ესქილე, ევრიპიდე, სოფოკლე, არისტოფანე, ეზოპე, დემოკრიტე, ეპიკურე, პლატონი, არისტოელე, სტრაბონი, თუკიდიდე, პითაგორა, არქიმედე, ჰიპოკრატე, ცეზარი, ციცერონი, ლუკრეციუსი, ოვიდიუსი, ვერგილიუსი, ცელსუსი, გალენუსი და სხვა მრავალი). მათი ნაშრომები რომ სხვა ენებზე ითარგმნებოდა, ბევრი სიტყვა-ტერმინი უთარგმნელი რჩებოდა და გადადიოდა ამ ენებში, რადგან, უმეტეს შემთხვევებში, ამ ქვეყნებში არ არსებობდნენ ეს საგნები და, შესაბამისად, მათი სახელწოდებები.

1. Huge literature had been gathered, before christ's birth, first, in Greek language and after in Latin (let's just remind authors: Homer, Platone, Sofokles, Archimedes, Democrites, Hippocrates, Cicerone, Ceasar, Pithagoras, Strabone etc.) When their compositions were translated into other languages a lot of terms were transferred without change. Because in almost of these countries those things did not

exist and , therefore, they did not have word to express it's meaning.

2.ჯერ ბერძნებმა (ალექსანდრე მაკედონელი) და შემდგომ რომაელებმა (კომპეუსი) დაიპყრეს და თავიანთი ენა გაბატონეს მთელ ევრ-აზიასა და ჩრდილო აფრიკაში, რის გამოც ადგილობრივ ენებში თანდათანობით დაიკარგა მრავალი სიტყვა და მათი ადგილი დაიკავა გაბატონებული ენის ლექსიკურმა ერთეულებმა, მით უმეტეს, რომ გაბატონებული ენა უმეტეს შემთხვევებში მაღლა იდგა ადგილობრივ ენებთან შედარებით.

2. For first time Alexander the Great (Greece) invaded big part of the world and then Pompeus and Caesar (Roman empire). By doing this they dominated their language in territories they have invaded (whole Eurasia, North Africa). That's why a lot of words and terms altered domestic words. The main factor of this was that invader's languages were standing much higher than local languages in all aspects.

3. გვიან შუა საუკუნეებში ყველა განვითარებული ერის თუ ენის განათლებულმა წარმომადგენლებმა კარგად იცოდნენ, რომ მათ ენებში დიდი რაოდენობით იყო გადასული ბერძნულ-ლათინური ლექსიკა და, ანბანი კი ყველა ევროპულ ენაში (ბერძნულისა და მისგან მომდინარე ქართული და სომხური ანბანის გარდა) ლათინური იყო და, როცა დადგა საკითხი საერთაშორისო სამეცნიერო ტერმინოლოგიის შექმნის თაობაზე, ყველამ ერთად დაუჭირა მხარი ძველ ბერძნულსა და ლათინურ ენებს და გადაწყდა, რაც კი რამ ახალი შეიქმნებოდა, სახელი უნდა დარქმეოდა ძველი ბერძნული და ლათინური ენების ლექსიკაზე დაყრდნობით. ეს ასე გრძელდება დღემდე და ნებისმიერი ენის ლექსიკაში ყოველდღიურად იზრდება ბერძნულ-ლათინურ ლექსიკაზე დაყრდნობით შექმნილი ტერმინების რაოდენობა.

3. In late medieavel times every representative of developed countries or linguists knew that a lot of words were transfered from Latin and Greek to European Languages. All European languages (except for Greek, Georgian, and Armenian) use Latin alphabet. So, when time came to discuss subject of creating internation terminology, everybody , of course, voted for Greek and Latin languages to be the basis of it. They also decided that evert new term that is created must be named after it's Greek or Latin equivalent. This continues these days and more and more Terms are adopted by languagesbased Greek-Latin lexic.FG

Latin Alphabet

ლათინური ანბანი

Latin	English	name	pronunciation
A	A	ა-AA	AA-ა
B	B	ბე-bæ	ბ-ბ
C	C	ცე-tsæ	Ts-კ,ც
D	D	დე-dæ	d-დ
E	E	ე-æ	Æ-ე
F	F	ეფ-æf	f
G	G	გ-გæ	გ-ბ
H	H	ჰაჰ-hAA	h-ჰ
I	I	ი-I	I-ო
J	J	ი- I o	I-ო
K	K	კა-kA	k-კ
L	L	ელ-æl	l-ლ
M	M	ემ-æm	M-მ
N	N	ენ-æŋ	n-ნ
O	O	ო-o	ო-ო
P	P	პე	p
Q	Q	კე-ku	k- k,კ
R	R	ერ-ær	r-რ
S	S	ეს-æs	s, z-ს,ზ
T	T	ტე	Ts-ტ,ც
U	U	უ-U	U, v-უ,ვ
V	V	ვე-væ	v-ვ
X	X	იქს-Iks	Ks-ქს
Y	Y	იგრეკ- Igrek	I-ი, ვო
Z	Z	ზეტ-ze	z, ts

ლათინური ანბანბანი ყველა ჩვენგანისათვის სკოლიდანვეა ცნობილი გეომეტრია-ტრიგონომეტრიისა და ქიმიის მეშვეობით. ლათინურ ანბანს დღეისათვის საერთოდ, ან თავის ანბანთან პარალელურად იყენებს ნებისმიერი, დამწერლობის მქონე ერი (ქვეყანა). მხოლოდ ლათინურ ანბანს (ბერძნულის, ქართულის და სომხურის გარდა) იყენებს ყველა ევროპული ენა, მაგრამ, ამა თუ იმ ენის ფონ ეტიკური თავისებურებების, ან, ზოგჯერ დაუდევრობის გამო, ცალკეული ასო-ნიშნის თუ ბგერეის გამოთქმა მეტ-ნაკლად ყველა ენაში შეიცვალა და ეს უნდა გავითვალისწინოთ ლათინური ასოებით დაწერილი სიტყვების კითხვისას.

განვიხილოთ თითოეული ასო-ბგერა ცალ-ცალკე;

Latin language is familiar to us from school from geometry-trigonometry and chemistry. Latin alphabet is used directly or paralelly by every single nation. In europe latin alphabet is directly used by every country except Greece, Georgia, Aremenia. However , because of different phonetic features or just becasue of carelessness, soem characters are pronounced in dfferent ways. We should foresee this when reading latin words.

Let's try to discuss each character separately:

A-ეს ნიშანი ლათინურში, ქართულად რომ გავიაზროთ, “ა“ ხმოვნით გადმოიცემა. ასევე გამოთქმის იგი რუსულად გერმანულად და ბევრ სხვა ენაში, ინგლისურში კი მას „ეი“ ან „ე“-დ გამოთქვამენ.

A, a – Ⴀ. in english this letter is pornounced as **æ** but in other languages (Georgian, German, Russian etc) is pornounced as **Ⴀ**.

B,b ეს ნიშანი თითქმის ყველა ენაში (რუსულის გარდა) „ბ“-დ გამოითქმის.

B, b – b. this letter is pronounced as **b** almost in every language .

C, c კ,ც. ეს ნიშანი ძველ, ნამდვილ ლათინურში „კ“-დ გამოითქმოდა გამონაკლისის გარეშე, მაგრამ მოგვიანებით, სხვა ენების გავლენით, მას ი და ე ხმოვნების წინ „ც“-დ გამოთქვქვენ, სხვა შემთხვევებში კი „კ“-დ. (კითხვისას უნდა გავითვალისწინოთ, რომ ლათინურში, სხვა ენების გავლენით დაგროვდა ორი ‘ი“ და სამი „ე“. ესენია: I, y, e, ae oe. ესეიგი “ც“ -დ უნდა წავიკითხოთ ამ ნიშნების წინ.

C, c _ k, ts. this letter in old latin was read as **k** without any exceptions. Although, with influence of other languages it is pronounced as **ts** before these characters: i, y, e, ae, oe .

D.d. ეს ნიშანი ყველგან“-დ გამოითქმის.

D, d- d. it is read as **d** in every language.

E.e. ეს ნიშანი ინგლისურს გარდა თითქმის ყველაენაში „ე“-დ გამოითქმის, ინგლისურში კი მას „ი“-დ კითხულობენ.

E, e- æ . this character is read as **æ** in every language but English.

F.f ამ ნიშნის შესატყვისი ასო ქართულში არაა...

F, f- f. there is no Georgian letter for this one.

G, g – g. In latin it is read as **g** . In english as **dz** .

H.h ამ ნიშანს, რუსულს გარდა, ყველა კითხულობს როგორც ჰ, რუსულში კი მას „გ“-დ გამოთქვამენ.

H, h - h. this letter is read as **h** by every one except russians.

გ: გერმანულში იგი არის, როგორც ლათინურში „გ“, ფრანგულში „ჟ“, ინგლისურში კი „ჯ“
I.i ეს ნიშანი რუსულში არაა. როგორც ლათინურში, გერმანულშიც იგი გამოითქმის როგორც „ი“, ასევე ფრანგულსა და ბევრ სხვა ენაში, ინგლისურში კი მას „აი“-დაც გამოთქვამენ. (Nike -ნაიკ)

I, i _ I. This letter is read as **I** in latin. In english it is usually pronounced as **aI**.

J,j-ი. რუსულში ეს ნიშანი არაა, როგორც ლათინურში, გერმანულსა და სხვა ენებშიც მას მოკლე „ი“-დ გამოთქვამენ, ინგლისურში კი „ჯ“-

J,j-i. it is read as **dʒ** - in English. In latin it is read as **I**.

K, k _ k.

L, l _ l.-ლ

M, m _ m.-მ

N, n _ n.ნ

ყველა ენაში ეს თანხმოვნები ასევე გამოითქმიან,

O, o-ო. რუსულში იგი მახვილის წინ „ა“-დ გამოითქმის, გერმანულსა და სხვა ენებშიც, ლათინურის მსგავსად იგი „ო“-დ იკითხება, ინგლისურში კი ხან არის „ო“, ხან „უ“.

O, o _ o. It is read as o in english , german, french. However, in english double **o** is read as **U**.

P,p-პ. რუსულში მას „რ“-დ კითხულობენ, ევროპულ ენებში კი როგორც „ფ“, ლათინურში იგი უნდა წავიკითხოთ როგორც მკვეთრი პ, „ფ“-

დ იგი მაშინ წაკითხება, თუ ახლავს h-3. მაგალითად, Phosphorus-ფოსფორუს

P,p _p. there is no english equivalent for this letter. It is read as georgian **p** in latin. If after **P** comes **H** then it is read like English **P**, not as **f** as it is in English. phosphorus (latin) - posporUs.

Q,q- ქ. რუსულში მას „კ“-დ კითხულობენ, სხვა თითქმის ყველა ენაში კი, როგორც ქართული ქ. ყველა ენაში იგი ყოველთვის u -სთან ერთადაა და გამოითქმის როგორც „ქვ“ იშვიათად „კვ“.

Q, q – k. In latin it is pronounced the same way as in english. If **U** comes after **Q** we read it as **kv** (or seldomly as **kv**)

R,r-რ. ეს ნიშანი რუსულში არაა, სხვა ენებში კი (ფრანგულის გარდა) ლათინურის მსგავსად, იკითხება როგორც ქართული რ.

R,r _ r . It is read as **r** in every language. There's no **r** in russian.

S,s-ს,ზ. ეს ნიშანი ძველად ყველგან ისე გამოითქმოდა, როგორც ქართული „ს“, მაგრამ სხვა ენების გავლენით იგი გამჟღერდა და ხმოვნებს შორის, ან ,m,n,r,l-ს გვერდით გამოითქმის როგორც ქართული “ზ“.

S,s _s,z. This letter in old times was read only as **s** , but with influence of other languages it is now read as **z** between vowels and if it is nearby **m, n, r, l**

T,t-ტ,ც. ძირითადად იგი „ტ“ ბგერაა, მაგრამ თუ ti მარცვალს კიდევ ხმოვანი მოსდევს და წინ არ უძღვის t ,სან x , იგი გამოითქმის როგორც „ც“.(თქვენ ვერ დაასახელებთ ვერცერთ ტერმინს,

რომელიც ქართულსა და ბევრ სხვა ენაში „ცია“-თია გახმოვანებული, რომ არ იყოს ლათინური და არ იწერებოდეს tio-თი ან tia-თი, ასეთი სიტყვა-ტერმინი კი რამდენიმე ასეულია. ევროპულ ენებში მას „თ“-დ გამოთქვავენ, ლათინურში კი უნდა წავიკითხოთ როგორც ქართული მკვეთრი ბგერა „ტ“. „თ“-დ იგი მაშინ გადაიქცევა თუ h-ს დავამატებთ. მაგალითად *thermotherapia* - თერმოთერაპია.

T, t - ts. It is usually read as Georgian letter . If “ti” syllable is followed by vowel and **S or X** it is read as **ts**. If **T** is followed by **H** it will be read as English **t**. *thermotherapia*(latin) – termoterapia

U,u-უ,ვ. ეს ნიშანი q-სთან ერთად (qu),au,eu, *lingua, sanguis, unguis* და ცხვა, როცა “ng”-ს კიდევ ხმოვანი მოსდევს, „ვ“-დ იკითხება, სხვა შემთხვევაში კი იგი „უ“ ხმოვანია. რუსულში იგი „ი“-დ გამოითქმის, გერმანულში, ფრანგულში და ბევრ სხვა ენაში კი, ლათინურის მსგავსად „უ“-დ.

U, u _ Ⴆ, v. If this letter follows **Q**, is with **qu, au, eu** and in several words (*Lingua, Sanguis, Unguis*) whenit is after “ng” syllable is read as **v**. Normally it is read as **Ⴆ**.

V,v-ვ. იგი ლათინურსა და ბევრ სხვა ენაში გამოითქმის როგორც ქართული „ვ“, მაგრამ გერმანულში იგი გამოითქმის როგორც, ვთქვათ, რუსულში *ф* ან ლათინური *f*.

V, v _ v. In latin and a lot of languages it is read as **v**.

X,x -ქს. ეს ბგერაც და ნიშანიც ლათინურ ენასა და დამწერლოაში ბერძნულიდან გადავიდა. ლათინურში მას ვკითხულობთ როგორც ქართული „ქს“, რუსული და ესპანური კი მას „ხ“ ბგერად გამოთქვამს, თუმცა ზოგჯერ ესპანურში „ქს“-დაც იკითხება. მაგალითად, მექსიკა, მაგრამ მისი დედაქალაქი, რატომღაც გახდა მეხიკო და არა მექსიკო -Mexico.

X, x – ks. This letter was adopted by latin language from Greek. It is read as **ks**.

Y,y- ი, ვი. ესეც ბერძნული ბგერის გადმოსაცემად შემოიღეს რომაელებმა და მისი სიტყვაში არსებობა ნიშნავს, რომ ეს სიტყვა ბერძნულია, ან, იშვიათად, რომელიმე სხვაენოვანი. იგი ლათინურში ამჟამად ყოველთვის „ი“ ხმოვნით გადმოიცემა.

Y y - I. This letter was also of greek origin and if we meet this letter in a word it means that the word is greek or rarely is from another language. Today, it is pronounced as **I**. However, in Georgian we have proof that it may had been pronounced as **vi**.

Z,z-ძ,ზ,ც ეს ნიშანი შესაბამის ბერძნული ბგერის გადმოსაცემად შექმნეს რომაელებმა. მაგრამ შემდეგ გამჟღერდა და ახლა გამოითქმის როგორც ქართული “ზ”. სულ რამდენიმე შემთხვევაში გამოითქმის იგი როგორც ქართული „ც“, ამბობენ გერმანული ენის გავლენითო, რადგან გერმანულში იგი სწორედ „ც“ ბგერას გამოხატავს. მაგალითად,

Zinkum-ცინკუმ, Trapezium- ტრაპეციუმ და სხვა.

Z, z – dz , z, ts. This letter was created to express the old greek letter. Although, it is now usually pronounced as **z**. In several conditions it is read as **ts**. Zinkum(latin)- tsInkUm, Trapezium - rApætsIUm

ამ 25 ასო-ნიშნიდან j გვიან მიამატეს ლათინურ ანანს, ხოლო k,y,z ბერძნულიდან გადაიტანეს ლათინურში ამ ბგერების შემცველი სიტყვების ზუსტად გადმოცემის მიზნით და მიუთითებს, რომ ეს სიტყვა არაა ლათინური.

From these 25 letters J was later added to alphabet . **k, x, y** and **z** were adopted from greek alphabet to pronounce some words correctly.

დიგრაფები

ბერძნული სიტყვების სწორად გადმოსაცემად საჭირო გახდა აგრეთვე ბერძნული „ხ“, „თ“ და „ფ“ ბგერების გადმოცემა. პირველის გადმოსაცემად აიღეს მკვეთრ c (კ) და მიამატეს ფშვინვიერი h . ესეიგი ch უნდა წავიკითხოთ როგორც ქართული ქ.

„თ“-ს გადმოსაცემად აიღეს მკვეთრი t ტ და მასაც მიამატეს ფშვინვიერი h . ესეიგი th უნდა წავიკითხოთ როგორც ქართული „თ“.

„ფ“ ბგერის გადმოსაცემად p „პ“ მკვეთრს მიამატეს ისევ h ჰ და მიიღეს „ფ“, ამ ნიშნებს დიგრაფები, ანუ ორნაწერეი ეწოდება.

როდესაც ვილკინსონმა შექმნა ე.წ. ვილკინსონის მალამო Unguentum Wilkinsoni, ვილკინსონის გვარის შესაბამისად „ვ“ ბგერა გერმანულ-ინგლისური დაბლიუ (w)-თი დაფიქსირდა და ამის შემდეგ „ვ“ ბგერის შემცველი, არაკლასიკური ენებიდან მომდინარე ტერმინები, სასურველია, რომ დაბლიუ -თი ვწეროთ.

როცა ლეიშმანმა აღმოაჩინა და შეისწავლა დაავადება „ლეიშმანოზი, დაავადების სახელწოდებაში“ „შ“ ბგერა გამოსახეს გერმანული sch-ით და ასევე არაკლასიკური ენებიდან მომდინარე სიტყვა-ტერმინებში „შ“ ბგერა ამ სამი ნიშნით უნდა გადმოიცეს.

ზოგჯერ ხდება, რომ ბერძნულიდან მომდინარე სიტყვაში ერთად გვხვდება „ს“ და „ხ“ ბგერები S+CH და ასეთ შემთხვევაში უნდა გამოვთქვათ „სხ“ და არა „შ“. მაგალითად სხემა, სხოლიუმ და სხვა. შეცდომითაა დამკვიდრებული სიტყვა-ტერმინები „იშემია“, „იშურია“, „იშიაზი“ და სხვა. სწორია „ისხემია“, „ისხურია“, „ისხიაზი“ და სხვა.

Digraphs

For correctly adopting words from greek it was needed to spell greek (**kh**),(**T**) and (**p**)

For spelling first one they took **C** and **H**. Generally, **CH** must be read as **k**, but later it changed and now is read as **kh**.

For spelling **T** they took **T** and **H**. **TH** must be read as Georgian letter **T**.

For spelling **p** they took **P** and **H**.

When wilkinson created so-called “oinment of wilkinson” – “Unguentum Wilkinsoni”, Wilkinson’s surname was written with German **W**. After that all words which are from non-classic languages and include “**V**” letter are considered to be written by **W**.

When leishman discovered “leishmania”, **SH** was expressed by **SCH**. After this fact all words from non-classic languages and include **SH** must be written with **SCH**.

Sometimes we meet **S** and **CH** letters together in a word. In this case, it must be read as **S + CH**, not as **SH**.

Ishemia is wrong, correct word must be iskhemia: Ishuria – Iskhuria etc.

დიფთონგები

დიფთონგი ბერძნული სიტყვაა და ქართულ თარგმანში „ორხმოვანას’ ნიშნავს. ესაა ორი ხმოვნის ისეთი შერწყმა, რომელიც ერთ მარცვალს ქმნის.ლათინურში სულ ოთხი დიფთონგია, ესენია;

ae -ე

oe-ე

-au- ავ

eu- ევ

ზოგჯერ ხდება, რომ ae ან oe არაა დიფთონგი, ასეთ შემთხვევაში e -ზე კეთდება ორი წერტილ(e) ე.წ გაყოფის წერტილები, რაც იმაზე მიუთითებს, რომ

ორივე ხმოვანი უნდა წავიკითხოთ, მაგალითად Aloë-
ალოე, uropoësia-უროპოეზია და სხვა.

ზედსართავი სახელების ბოლოს, რომელთაც
გრამატიკული სქესის ნიშნებად აქვს us და um
დაბოლოებები -e ფუძიან სახელებში შემთხვევით
იყრის ერთად თავს e და u. ასეთ შემთხვევებში ორივე
უნდა წავიკითხოთ და გამოვთქვათ. მაგალითად -
arachnoideus-არახნოიდეუს-აბლაბუდისებრი.
necezareus-ნეცეზარეუს-აუცილებელი და სხვა.

Deeptongues

Deeptongue is a combination of vowels which from one syllable. There
are four deeptongues in Latin:

ae – æ;

oe – œ;

au – **av**;

eu – **æv**.

Sometimes it happens that **ae** or **oe** are not deeptongues. In this case,
two dots are made upon e (ë). We must read both vowels if me meets
this sign:

aë – **ævër**;

aloë – **lævœ**; uropoëzia – **uröpœzia** etc.

Adjectives which have **us** and **um** gender endings and their basis ends
on e , we may meet e and u. In this case, we must read and spell.

Arachnoide-us - **Arakhnoidæus**, spidery

necesare-us - **nætsæsAræus**, necessary etc.

HOMEWORK დავალები.

Reading excersise. საკითხავ-სავარჯიშო მასალა

Dyspepsia. pyelitis. hypotonia. amygdala. myopia. myoma. gangraena. anaemia. aeger. laesio. praecordium. saepe. aetiology. coelia. amoenus. auditus. auscultatio. nausea. fauces. aurora. auris. aurum.

Leukaemia. aneurysma. neuritis. pneumonia. pseudo-membrana. Eupnoë. aër. diploë. aloë. benzoë, uropoësia. hydrops. haema. zygoma. zoonosis. ozaena. herpes zoster. zincum.

Quotidie. liquor. Liquiritia. quercus. squamosus. aquila. antiquus. quartus. quintus. sanguis. anguis. unguis. lingua Latina. sublingualis. unguentum. subungualis. substantia. solutio. vitium. palpatio. auscultatio. actio.

combustio. bestia. typhus exanthematicus. erythema. cholecystitis. haemophilia. nephrolithiasis. chirurgia. chondros. physiologia. xanthochromia. haemorrhagia. thermotherapia. prophylaxis. paraesthesia. rhinorrhagia. thyreoideus. splanchnologia.

polynuclearis. sectio caesarea. appendix. botulismus. exulceratus. naevus. psychologia. thalamus. ophthalmologia. systole. interosseus. trochanter. hirudo. manubrium. nephritis. triplex. reconvalessentia. convallaria. bilateralis. pneumonia. pneumaticus. avirulentus. propedeutica. remedia. antipyrica. urolithiasis. sphenoidalis. embryo. pinguis. extremitas. ulcus ventriculi. pulsus frequens. hypogastrium. membrana arachnoidea. aequalis. caseosus. paediater.

მეცადინეობა 2

ზოგადი ცნობები ბრუნებადი სიტყვების შესახებ

1. ორ და მეტი სიტყვიან ტერმინებში, ქართულისაგან განსხვავებით, ლათინურში პირველ ადგილზე დგას არსებითი სახელი, შემდეგ კი ნებისმიერი სხვა სახელი. მაგალითად, ქართულად ვამბობთ ბრმა ნაწლავი, ლათინურად კი უნდა ვთქვათ ნაწლავი ბრმა-intestinum caecum; ქართულად ვამბობთ: წყლის წვეთი, პირველი ნეკნი, გამობდილი წყალი და სხვა, ლათინურად კი უნდა ვთქვათ: gutta aquae, costa prima, aqua destilatta etc.

General Notifications About Declinable Words

1) In terms which consist of two or more words, In latin first word must be noun and then any other word. For example, In english there is **blind gut**, but In latin we say **intestinum caecum**; **Distilled water** – **aqua destilatta** etc.

2. ლათინურ ენაში არსებითი სახელი უცილობლად უნდა დავიმახსოვროთ ორი, სახელობითისა(nominativus) და ნათესაობითის (genetivus) ფორმით, რადგან:

2) We must remember words in two forms - Nominative (Nominativus) and Relative (Genetivus), because:

ა) სახელთა უმრავლესობა სახელოითში სრული ფუძით არაა წარმოდგენილი და იგი ნათესაოითში გამოჩნდება. მაგალითად, თავი სახელოითში არის *caput*, ნათესაოითში *capitis*, ტერფი სახელოითში არის *pes*, ნათესაოითში *-pedis*, ადამიანი სახელოითში არის *Homo*, ნათესაოითში *hominis* და სხვა.

ა) A lot of words in latin do not show their full basis when they are in Nominative form and the real basis is show in Relative form. For example: **Head – Caput** (Nominative), **Capit-is** (Relative); **Foot – Pes** (Nominative), **Ped-is** (Relative); **Human – Homo** (Relative), **Homin-is** (Relative) etc.

ბ) რეცეპტში ყველა ნივთიერების დასახელება ჩაისმის ნათესაოით ბრუნვაში. მაგალითად, *Recipe aquae destillatae 10,0-* აიღე გამოხდილი წყლის 10 გრამი, ან *Rp. Olei Olivarium 0,5-* აიღე ზეთუნის ზეთის 0,5 და სხვა.

ბ) In recipes every name of substance must be in relative form

Recipe Aquae destillatae 10,0- take 10 gramms of distilled water, or, *Rp. Olei olivarium 0,5* – take 0.5 gramms of lamp-oil.

გ) როგორც სხვა ენებში, ვთქვათ ქართულში, ეგრეთ-წოდებული შეუთანხმებელი მსაზღვრელი ყოველთვის დგას მხოლოდითი (იშვიათად მრავლობითი) რიცხვის ნათესაოითში და, თუ გვეცოდინება ნებისმიერი სახელის ნათესაოითი, ადვილად ვაწარმოებთ ახალ, ორ და მეტსიტყვიან ტერმინებს. ვთქვათ ვიცით, რომ თავს ჰქვია *caput*, *capitis*, ხოლო ნეკნს *costa*, *costae*, ხომ გასაგები იქნება, რომ ნეკნის თავს ერქმევა *caput costae*. ან, თუ ვიცით, რომ ზეთს ჰქვია *oleum olei*, ხოლო აბუსალათინს *Ricinus*, *Ricini*, ხომ გამოვიცნობთ, რომ აბუსალათინის ზეთს ერქმევა *Oleum Ricini* და სხვა მრავალი.

c.. if we know relative form of any words , It will be easy for us to form terms. For example, we know that **head** is **caput** , **capitis**, and **rib** is **costa**, **costae**, It is clear that **head of rib** will be **caput costae**. **Oil** is **oleum**, **olei** and **castor-oil plant** is **Ricinus**, **Ricini**, **oil of castor-oil plant** will be **oleum Ricini** etc.

3.პირველი რიგის ზედსართავი სახელები, წარსული დროის ვნებითი გვარის მიმღებები, რიგობითი რიცხვითი

სახელები და კუთვნილებითი ნაცვალსახეკები უნდა დავიმახსოვროთ სამივე გრამატიკული სქესის ფორმით და ეს ძალზე ადვილია, ნებისმიერს ექნება მამრობით სქესში დაბოლოება -us,-er, მდედრობითში - a , ხოლო საშუალოში-um

3) We must remember adjective of first line, past time passive voice participles , possessive pronouns and numeral names of raw in all three gender endings and it is way easy. Each one will have **us** in masculine gender, **a** – feminine, **um** – neuter.

მაგალითად;

albus, alba, album – white-თეთრი.

niger, nigra, nigrum – black-შავი

caecus, caeca, caecum – blind-ბრმა

primus, prima, primum - first-პირველი

acquisitus,acquisita, acquisitum – acquired-შეძენილი

meus, mea, meum – mine etc.-ჩემი და სხვა

-a-ზე, -um-ზე და -on-ზე

დაბოლოებული სახელები

-A-ზე , -um-ზე და -on-ზე დაბოლოებული სახელები ყველა ერთი წესით აწარმოებს მხოლოდითი რიცხვის ნათესაობითს და ამიტომ ცალკეული სიტყვის ნათესაობითის დაზეპირება არაა სავალდებულო , კერძოდ, -a – ზე დაბოლოებულ ყველა სახელს(-ma -ზე დაბოლოებული ბერძნული წარმომავლობის არსებით სახელთა გარდა) ნათესაობითში აქვს დაბოლოება -ae და აბსოლუტური უმ რავლესობა მდედრობითი სქესისაა. (მათ პირველი რიგის ზედსართავი სახელები, რიგობითი რიცხვითი სახელები და წარსული დროის ვნებითი გვარის მიმღეობები შეეთანხმება a -, ხოლო მეორე რიგის ზედსართავი სახელები -is დაბოლოებით. მაგალითად -Amygdala amara -მწარე ნუში, Linea brevis -მოკლე ხაზი)

Words with -a, -um and -on endings

1) Words with of **-a**, **-um** and **-on** endings form singular relative form by according to one rule, so it is not necessary to remember words in relative form.

all words which end on **-a** (except for greek words with **-ma** ending) has **-ae** ending in relative form and almost all of them are of feminine gender (Adjectives of first raw, numeral names of raw and past time passive voice participles makes pair with these wordes with ending **-a**; Adjectives of second raw – **is**. For example: Amygdala amara – bitter almonds, Linea brevis – short line)

Lexical minimum: -სავალდებულო სალექსიკონო მინიმუმი

costa, costae - rib .- ნეკნი.
vertebra, ae - vetebrae.-მალა
spina, ae spike, ringe.-წვეტი.
struma, ae – goitre.-ჩიყვი
lingua, ae – tongue.-ენა
scapula,ae – scapula.- ბეჭი
glandula,ae – gland-ჯირკვალი
clavicula – collar-bone. -ლავიწი
maxila – upper jaw.-ზედა ყბა
mandibula – lower jaw-ქვედა ყბა.
tibia – large shin.-დიდი წვივი
fibula – small shin.-მცირე წვივი
gingiva – gum.-ღრმილი
bucca – cheek. -ლოყა
vena – vein.-ვენა
arteria – artery. -არტერია
columna – column .-სვეტი
vesica – bladder .-ბუშტი
caverna – cavern. -მღვიმე
lacrima – tear-drop. -ცრემლი
mamma – breast.-ძუძუ
gutta – drop.-წვეთი
aqua – water.-წყალი
Viola – violet .-ია

Mentha – mint .-პიტნა
 Urtica – nettle -ჭინჭარი.
 musca – fly. -ბუზი
 ursa – male bear.ძუ დათვი
 Belladonna – Deadly nightshade, Belladonna.-შმაგა
 blatta – bug .-ტარაკანა
 vespa – wasp. -კრაზანა.
 Valleriana - Valeriana. -კატაბალახა
 catta – cat .-კატა
 Betula – Birch.-არყი
 Thea - tea.-ჩაი

როცა არსებითი სახელი (სხვა არა) -ma-ზე მთავრდება, ყველა სახელი უნდა დავიზეპიროთ ორივე, სახელობითისა და ნათესაობითის ფორმით.

When we meet noun (not others) with ending -ma we must remember each word's nominative and relative form.

რომელთაც აქვთ ნათესაობითში-ae, არის ჩვეულებრივი, პირველი ბრუნების არებითი სახელი, ხოლო, რომელთაც ნათესაობითში ექნება დაბოლოება -atis, იქნება მესამე ბრუნების საშუალო სქესის ბერძნული წარმომავლობის სახელი. მაგალითად:

Words which have -ae in relative form are normal nouns of first case. Words with ending of -atis , will be neuter gender greek words of third case. For example:

lacrima, lacrimae – teardrop.-ცრემლი
 gemma, gemmae – bud.-კვირტი
 pluma, plumae – pen -კალამი.
 squama, squamae - squama.-ქიცვი
 struma, strumae - goiter.-ჩიყვი
 anima, animae – spirit .-სული
 pneuma, pneumatis – spirit.-სული
 diaphragma, diaphragmatis – diaphragm.-შუასაძგიდი
 zygoma, zygomaticis – zygoma .-ყვრიმალა
 oedema, oedematis – swell.-შესუპება
 fibroma, fibromatis –benign tumor of fibrous tissue.-ბოჭკოვანი ქსოვილის სიმსივნე და სხვა, etc.

- UM-ზე დაბოლოებული ნებისმიერი სახელი საშუალო სქესისაა, ნებისმიერს აქვს მხოლოდითი რიცხვის ნათესაობითი i, ხოლო მრავლობითი რიცხვის სახელობითში a. მაგალითად, folium-ფოთოლი, folii-ფოთლის, folia-ფოთლები. Intestinum-ნაწლავი, intestine-ნაწლავის, intestina-ნაწლავები. და სხვა მრავალი.

-um-ზე დაბოლოებული სახელები ლათინურში და განსაკუთრებით სამედიცინო ტერმინოლოგიაში ძალიან ბევრია და, როგორც ითქვა, არცერთ მათგანს არ ესაჭიროება ზედმეტი ფიქრი, ნებისმიერი არის საშუალო სქესის, ნათესაობითში აქვს დაბოლოება -i, ხოლო მრავლობითი რიცხვის სახელობითში-a. ესენია:

Any word ended on **-um** is of neuter gender, each of them have **-i** ending in singular relative form and **-a** ending in plural nominative form.

folium -ფოთოლი- leaf , folii-ფოთლის - of leaf , folia-ფოთლები - leaves.

intestinum -ნაწლავი- gut , intestini -ნაწლავის- of gut , intestina - ნაწლავი- guts etc.

There a lot of words with **-um** ending in latin and especially in medical terminology. They don't need a lot of thinking : all of them are of neuter gender , they have **-a** ending in plural nominative form and **-i** ending in nominative form. Here they are:

a) **Almost every name of ready drugs.** -მზა წამალთა სახელწოდებები.

Papaverin-um, papaverin-i.

Biomycinum.

Canamycinum.

Dibazolium.

Papazolium.

cardiamimum, cardiamini.

Antipyrinum.

Prednizolonum

etc.

b) **Names of chemical elements.**-ქიმიურ ელემენტთა სახელწოდებები

(გამონაკლისია; sulfur, sulfuris-გოგირდი, phosphorus, phosphori- ფოსფორი და სამი ელემენტი -on დაბოლოებით, თუმცა, ისევე როგორც -on-ზე დაბოლოებულ ყველა სხვა

სახელს, მათაც შეიძლება, რომ -um დაბოლოება ჰქონდეთ -
on დაბოლოების ნაცვლად. მაგალითები;

(There are several exceptions: sulfur, sulfuris – sulphur; phosphorus,
phosphori – phosphorus and three more elements with –on endings. How-
ever, they can have both –on and –um endings. argon, argum) examples:

plumbum – lead .-ტყვია

Cuprum – copper .-სპილენძი

Aurum – gold .-ოქრო

Zincum,zinci – zinc.-თუთია

Hydrogenium – Hydrogen. -წყალბადი

Hydrargirum – quicksilver, mercury.-ვერცხლიწყალი

Ferrum – iron-რკინა etc.

c) Names of acidS.-მჟავათა სახელწოდებები.

რადგან თვით სიტყვა „მჟავა“ –acidum სასუალო სესის-უმ-
ze dabol oebul ia, მჟავას სახეობის არმისუნელი
სახელთა დახატვა, სასუალო სესის ფორმით
უთარხმდება., მაგალითად;

Because acidum itself is of neuter gender word. Word which gives us
variety of an acid, will make pairs with it with neuter form. For example

Acidum sulfuricum – sulphuric acid. –გოგირდმჟავა

Acidum sulfurosum – sulfurous acid-გოგირდოვანი მჟავა.

Acidum lacticum – lactic acid.-რ ზენი მჟავა

Acidum citricum – citric acid etc.-ლიმონმჟავა და სხვა.

d) Adjectives of first raw, numeral names of raw and past time passive

voice participles:--პირველი რიგის ზედსართავი სახელი, რი-
გობითი რიცხვითი სახელი, ვარსკვლავის ვნებითი
გვარის მინიშნობები

album – white.-თეთრი

nigrum – black-სავი

primum – first .-პირველი

octavum - eighth.-თერხე

acquisitum – acquired-სეზენილი.

congenitum – congenital.-თანდაყოლილი.

e) Words formed from verbs with -mentum suffix. –ზმებიდან -

„ნენთ უმისულისუთნავარისებარსებითი სახელი“:

alere – feed-კვება , alimentum-sაკვები – food;
medicare –მკურნალობა being a doctor , medicamentum –
სამკურნალო საშუალება, წამალი -drug , preparation;
fundare – to found;-დაარსება
fundamentum – foundation-საფუძველი .

f) General latin words:.-ზოგადი ლათინური სახელები.

acidum – acid.-მჟავა
antidotum – antidote-შხამსაწინააღმდეგო.
antebrachium – forearm-წინამხარი.
cerebellum – cerebellum.-ნათხემი
vitium – defect.-მანკი
atrium – atrium of the heart.-წინაგული
cerebrum – brain .-ტვინი
decoctum – decoctum-გამონახარში.
dorsum – back.-ზურგი
duodenum – duodenum.-თორმეტგოჯა
folium – leaf -ფოთოლი
septum – patition.-ძგიდე
ligamentum – ligament-იოგი.
sacrum – sacrum.-გავა
colum – neck- ყელი.
brachium – arm-მხარი.
cavum – cavity-ღრუ.
membrum – membrum.-კიდური
ieiunum – small gut-წვრილი ნაწლავი. .
linimentum – liquid oinment.-თხევადი მალამო.
mesenterium – mesentery-ჯორჯალი.
unguentum – oinment.-მალამო.
omentum – epiploon-ბადექონი
oleum – oil -ზეთი.
periosteum – periosteum.-ძვალსაზრდელა
rectum – rectum.-სწორი ნაწლავი
labium – labium-ბაგე.
venenum – venom.-შხამი

vitrum – glass.-შუშა
cilium – eyelash-წამწამი.
supercilium – eyebrow.-წარბი
intestinum caecum – blind gut-ბრმა ნაწლავი etc.

-on-ზე დაბოლოებული ყველა სახელი ბერძნული წარმომავლობისაა, -on და ბოლოების ნაცვლად მათ შეიძლება -um დაბოლოება ჰქონდეს.(skeleton-skeletum).

Every word with **-on** ending is of neuter gender. They have **-i** in singular relative form and **-a** in plural nominative form. For example:

skeleton –**ჩონჩხი**- skeleton , skeleti – **ჩონჩხის**-of skeleton , skeleta –**ჩონჩხები**- skeletons.

ganglion –**კვანძი**- ganglion , ganglii –**კვანძის**- of ganglion , ganglia –**კვანძები**- ganglions.

Every word with **-on** ending are of greek origin and can have **-um** ending as well. (skeleton, skeletum)

Lexical minimum:-ლექსიკური მინიმუმი

ganglion, ganglii, ganglia – ganglion.-**ნერვული კვანძი**

olecranon – olecranon -**იდაყვის მორჩი**

encephalon – Head brain-**თავის ტვინი(ბ.)**.

organ – organ.-**ორგანო, ნაწევარი**

skeleton – skeleton.-**ჩონჩხი**

osteon – bone.-**ძვალი**

enteron – gut-**ნაწლავი**.

botanon – plant.-**მცენარე**

pharmacon – drug.-**წამალი**

metopon – forehead-**შუბლი**.

acromion – acromion.-**აკრომიონი, შემადღება**

colon – colon-**კოლინჯი** etc.

ამ სახელებს (-um-ზე და -on-ზე დაბოლოებულებს) პირველი რიგის ზედსართავი სახელები,რიგობითი რიცხვითი სახელები და წარსული დროის ვნებითი გვარის მიმღებები შეეთანხმებიან -um, ხოლო მეორე რიგის ზედსართავები - e დაბოლოებით. მაგალითად.

Pharmakon//medicamentum compositum.-**რთული წამალი**.

Vitrum nigrum-**შავი შუშა**, folium viride-**მწვანე ფოთოლი** და სხვა.

Adjectives of first raw, numeral names of raw and past time passive voice participles will link with this words by –um ending. Adjective of second raw with –e. For example: pharmacon or remedium compositum –complex-drug.. vitrum nigrum–black glass; folium viride–green leaf etc.

HOMEWORK დავალება.თარგმნეთ ლათინურად.

Translate into latin:

Drop of water-წყლის წვეთი

Water of rose

ვარდის წყალი

Fracture of rib

ნეკნისმოტეხილობა

Nettle tincture

ჭინჭრის ნაყენი

Decoctum of mint პიტნის გამონახარში

destilised water

გამოხდილი წყალი

filtered tincture

გაფილტრული ნაყენი

leaf of Nettle -ჭინჭრის ფოთოლი

bud of birch-არყის კვირტი

drop of oil-ზეთის წვეთი

filtered oil-გაფილტრული ზეთი

neck of scapula -ბეჭის ყელი

first rib - პირველი ნეკნი

ointment of mulberry-თუთიის მაღამო

Drop of valeriana -კატაბალახას წვეთები

acquired defect - შეძენილი მანკი

inborn defect -თანდაყოლილი მანკი.

მეცადინეობა -3-

--us-ზე დაბოლოებული სახელები.

-us-ზე დაბოლოებული ნებისმიერი სახელი უკვე უნდა დავიზეპიროთ როგორც სახელობითის, ისე ნათესაობითის ფორმით, რადგან სწორედ ნა - თესაობითში გამოჩნდება ამ სახელის ფუძეც და ისიც, თუ რომელ გრამატიკულ სქესსა და ბრუნებას მიეკუთვნება იგი. კერძოდ:

ა). რომელთაც აქვთ სახელობითში -us, და ნათესაობითში -I, განეკუთნებიან 11 ბრუნების მამრობით სქესს, ასეთი სახელები ლათინურში და კერძოდ სამედიცინო ტერმინოლოგიაში ძალიან ბევრია, მათ მრავლობითი რიცხვის სახელობითშიც იგივე, -i დაბოლოება აქვთ. მაგალითად, musculus-კუნთი, musculi-კუნთის, musculi-კუნთები.

ასეთებია:

Words with –us ending

We have to learn all words which have –us ending by heart with both nominative and relative forms, because it will show it's basis, which declination and gender it belongs to. For example:

a) Words which have –us in nominative form and –i in relative belong to II declination masculine gender. words like this are a lot in latin, especially in medical terminology. they also have –i ending in plural form. For example:

musculus –კუნთი muscle , musculiკუნთის – of muscle , musculi –კუნთები- muscles.

similar words are:-ასეთი სიტყვებია:

oculus, oculi – eye.-თვალი

nasus, nasi – nose-ცხვირი.

digitus, digiti – finger.-თითი

ventriculus, ventriculi – stomach.-კუჭი
 nervus, nervi – nerve.-ნერვი
 ramus, rami – branch.-ტოტი
 succus, succi – juice.-წვენი
 sulcus, sulci – sulcus- ღარი, ნაოჭი.
 lobus, lobi – lobe-ულუფა .
 lumbus, lumbi – waist-წელი.
 radius, radii – ray, beam-სხივი
 oesophagus, oesophagi – gullet.-საყლაპავი
 sirupus, sirupi – syrup.-სიროფი
 Hyosciamus, Hyosciami - Hyoscyamus.-ლენცოფა
 nanus, nani – dwarf.-ჯუჯა
 numerus, numeri – number.-რიცხვი
 bulbus, bulbi – bulb-ბოლქვი.
 fundus, fundi – bottom-ფსკერი.
 Ricinus, ricini – castor oil plant.-აბუსალათინი
 Helianthus, helianthi – sunflower-მზესუმზირა etc.

ამ სახელებს პირველი რიგის ზედსართავები -
 us ან -er, რიგობითი რიცხვითი სახელები და წარ-
 სული დროის ვნებითი გვარის მიმდებარეები -us,
 ხოლო მეორე რიგის ზედსართავები დაბო-
 ლოებათა შესაბამისად -er ან -is დაბოლოებით
 შეეთანხმებიან. მაგალითად:

Adjective of the first row will link to these words with –us or –er end
 ings. Numeral names of raw and past time passive voice participles with –
 us. Adjectives of second row with –er or –is suffix.

For example;

musculus rectus – straight muscle.-სწორი კუნთი
 musculus brevis – short muscle.-მოკლე კუნთი
 oculus dexter – right eye -მარჯვენა თვალი.
 digitus quartus – forth finger- მეოთხე თითი

musculus vulneratus – wounded muscle.-დაჭრილი კუნთი
succus acer – hot juice -ცხარე წვენი. etc.

-us-ზე დაბოლოებული მეორე ბრუნების (რომელთაც ნათესაობითში -i დაბოლოება აქვთ) რამდენიმე სახელი მდედრობითი სქესისაა და მათ ზედსართავი და რიგობითი რიცხვითი სახელები და წარსული დროის ვნებითი გვარის მიმღებები მდედრობითი სქესის ფორმით ეთანხმებიან შესაბამისი დაბოლოებით. მაგალითად.

Several words of second declination with **-us** ending (which have **-i** ending in relative form) are of feminine gender and adjectives, past time participles and numeral names of raw will link with endings that refer to this gender. For example:

bolus alba – white clay.-თეთრი თიხა

periodus critica – critical period. -კრიტიკული პერიოდი.

Methodus recta- right method-სწორი მეთოდი

Humus sicca –dry soil- მშრალი ნიადაგი და სხვა. Etc.

ბ) რომელთაც აქვთ სახელობითში-us, ხოლო ნათესაობითში -utis ან -udis დაბოლოებები, მესამე ბრუნების მდედრობით სქესს განეკუთნებიან და ასეთი სახელები ლათინურში ცოტაა. სხვა ბრუნებადი სიტყვები მათ შესაბამისად -a ან -is დაბოლოებით შეეწყობიან, მრავლობითი რიცხვის სახელობითში კი მათ -es დაბოლოება ექნება. მაგალითად:

b) Words which have **-us** in nominative and **-utis** or **-udis** in relative are of third declination feminine gender. Such words are not many in latin. Other declinable words will link to these type of words with **-a** or **-is** endings, they will have **-es** ending in plural nominative form.

For example:

palus, paludis , paludes – swamp, of swamp, swamps-ჭაობი, ჭაობის, ჭაობები.

iuventus, iuventutis, iuventutes – youth, of youth, youths.-
სიჭაბუკე...სიყმაწვილე...

incus, incudis, incudes – anvil, of anvil, anvils.-გრდემლი .....

salus, salutis – salute-სალამი, გამარჯობა... etc.

გ) რომელთაც აქვთ მხოლოდითი რიცხვის სახელობითში -us, ხოლო ნათესაობითში -eris, -oris -uris დაბოლოებები, განეკუთვნებიან მესამე ბრუნების საშუალო სქესს და სხვა

ბრუნებადი სიტყვები მათ- um, ან -e დაბოლოებით შეეწყობიან. (vulnus morsum-ნაკბენი ჭრილობა), მრავლობითი რიცხვის სახელობითში კი, როგორც ნებისმიერი სხვა დაბოლოების მქონე საშუალო სქესის სახელს, მათაც ექნება დაბოლოება -a. მაგალითად:

c) Words which have -eris, -oris, -uris endings in singular relative form belong to third declination neuter gender and other words will link to them by -um or -e endings (Vulnus morsum – Bite wound). They will have -a ending in plural nominative form as other neuter gender words. For example:

ulcus, ulceris, ulcera – ulcer, of ulcer, ulcers.-წყლული, წყლულის, წყლულები.

corpus, corporis, corpora – body, of body, bodies.-სხეული...

crus, cruris, crura – shin, of shin, shins.- კანკი...

pectus, pectoris, pectora – chest, of chest, chests- მკერდი...

viscus, visceris, viscera – intestines, inner organs.-შიგნეულობა...

vulnus, vulneris, vulnere – wound, of wound, wounds.-ჭრილობა..

pus, puris, pura – pus, of pus, puses- ჩირქი.. etc..

დ). თუ -us-ზე დაბოლოებული სახელი მხოლოდითი რიცხვის ნათესაობითში ისევ -us დაბოლოებას დებულობს, იგი მიეკუთვნება მეოთხე ბრუნების მამრობით სქესს (რამდენიმე მდედრობითი სქესისაა, მაგალითად manus,-us, ხელი, მტევანი) და მრავლობითი რიცხვის სახელობითშიც იგივე დაბოლოება-us ექნება, ხოლო სხვა ბრუნებადი სიტყვები მათ --us (er)ან -is დაბოლოებით შეეწყობიან.(arcus zygomaticus - ყვრიმალის რკალი. arcus triumphalis- ტრიუმფალური რკალი, exitus letalis- სასიკვდილო გამოსავალი, sinus caroticus-სამილე წიაღი.

მეოთხე ბრუნების მამრობითი სქესის სახელება:

d) If words with -us endings has same endings in singular relative form, it belongs to fourth declination masculine gender. They will have same ending in plural nominative, other words will link to them with -us(er) or -is endings. (arcus triumphalis – triumphal arch, exitus letalis – lethal exit, sinus caroticus – carotif sinus)

Words of IV declination masculine gender are:

arcus, arcus, arcus – arch, of arch, arches.- თაღი, თაღის, თაღები.

spiritus, spiritus – breathe, alcohol- სუნთქვა.., სპირტი...

sinus, sinus, sinus – entrail.-მდგომარეობა,...

status, status, status – condition- წილი....

visus, visus, visus – vision.- მხედველობა, ხედვა...

abscessus, abscessus, abscessus – abscess= ჩირქგროვა...

exitus, exitus, exitus – exit.-გამოსავალი...

habitus, habitus, habitus – habitus-გარეგანი იერსახე და სხვა,etc.

ასეთი სახელები ლათინურში ბევრი არაა, მაგრამ საკმაოდ რაოდენობითაა ზმნების ე.წ. სუპინუმის ფუზეზე -us სუფიქსის დართვით გაარსებითსახელებული ზმნები. მაგალითად:

These words are not many in latin. However, there are a lot of verbs which transform into nouns with -us ending.

statum>status – condition - მდგომარეობა .

auditum>auditus – hearing. -სმენა

sensum> sensus – sense-გრძნობა

visum-visus – vision- მხედველობა და სხვა.

-ar, -er, -ir, -or. -ur-ზე დაბოლოებული სახელები.

ა) –ar-ზე დაბოლოებული სახელები 111 ბრუნების საშუალო სქესისანი არიან, მათ მხოლოდითი რიცხვის ნათესაობითში აქვთ დაბოლოება -aris, ან, უფრო იშვიათად, -atis, ხოლო მრავლობითი რიცხვის სახელობითში, როგორც ყველა სხვა საშუალო სქესის სახელებს -a დაბოლოება (1 რიგის ზედსართავი სახელები და სხვა ბრუნებადი სიტყვები მას შეეწყობა -um, ხოლო მეორე რიგის ზედსართავები -e დაბოლოებით. მაგალითები:

Words with –ar, -er, -ir, -or, -ur endings.

Words with –ar ending are of third declintioneuter gender. They have –aris ending in singular relative form, or sometime –atis. They will აshave –a ending in plural nominative form. (Adjective of first raw will link to them with –um, Adjectives of second raw with –e ending). Examples:

Calcar,calcaris,calcaria-ნიჟარა... კოვზი... ლოკოკინა.

pulvinar, pulvinaris, pulvinaria – pillow, of pillow, pillows.-ბალიში ...

hepar, hepatitis, hepata (greek) – liver (jecur, jecoris – latin)-ღვიძლი.

ბ). -er-ზე დაბოლოებული სახელები განეკუთვნებიან 11 და 111 ბრუნების მამრობით სქესს. ისინი, რომელთაც მხოლოდითი რიცხვის ნათესაობითში აქვთ დაბოლოება-I, 11 ბრუნებისანი არიან, ხოლო რომ ლებიც -is დაბოლოებას ღებულობენ, 111 ბრუნებისანი. ამიტომ -er-ზე დაბოლოებული ყველა სახელი ორივე (სახელობითისა და ნათესაობითის) ფორმით უნდ დავიმასხვროთ.

11 ბრუნების სახელებს მრავლობითი რიცხვის სახელობითში აქვთ-i, ხოლო 111 ბრუნებისას -es დაბოლოება. (მათ სხვა სახელები შეეთანხმება -us, -er ან -is დაბოლოებით) მაგალითები.

b) Words with -er ending are of second and third declination masculine gender. If they have -i in relative form, they belong to second declination. If they have -is in relative form, they belong to third one. That's why we should remember words with -er endings by both relative and nominative forms. Other words will link to them by -us, -er or -is endings). Examples:

iater, iatri – doctor, of doctor, doctors.-ექიმი..

paediatr, paediatrī – paediatric.-ბავშვის ექიმი...

puer, pueri – boy, of boy, boys.-ბავშვი,...

liber, libri – book.-წიგნი,...

liberi – children (only in plural)-ბავშვები.

magister, magistri – teacher-მასწავლებელი,...

trochanter, trochanteris – brace-ციბრუტი,...

venter, ventris – abdomen-მუცელი.

aether, aetheris – ether -ეთერი და სხვა. etc.

er-ზე დაბოლოებული რამდენიმე სახელი მდედრობითი სქესისაა.

Several words with -er endings belong to feminine gender:

mater, matris – mother.-დედა

gaster, gastris – stomach (greek)-კუჭი.

ასევე რამდენიმე საშალო სქესისაა.

Also several of them are of neuter gender:

tuber, tubris – hill- ბოლქვი.

cadaver, cadaveris – corpse.-გვამი

Piper, Piperis – pepper.-წიწაკა
Papaver Papaveris – poppy.-ყაყაჩო
Papaver somniferum, Papaveris somniferi-ხაშხაში

გ) -ir-ზე დაბოლოებული სახელები ძალიან ცოტაა ლათინურში. ასეთია, მაგალითად vir, vir-i -ვაჟკაცი, მამაკაცი. ამ სიტყვიდან მომდინარეობს ტერმინი „ვირილიზმი“, რაც ქალებში მამაკაცური ნიშნე ბის გამოვლენას ნიშნავს. ასევეა ვირტუოზი, ტრიუმფირატი და სხვა.c) Words with –ir ending are very few (vir, viri, viri – man, brave. Virilism is formed from this word , what means that manly signs appear in a woman)

დ) or-ზე დაბოლოებული ძირეული არსებითი სახელები არც ისე ბევრია ლათინურში, მაგრამ საკმაოდ ბევრია ზმნებიდან-or სუფიქსით ნაწარმოები ასეთი სახელები (მათზე სხვა დროს გვექნება საუბარი), ისინი ძირითადად მამრობით სქესს მიეკუთნებიან და მხოლოდითი რიცხვის ნათესაობითში აქვთ დაბოლოება -is, მრავლობითი რიცხვის სახელობითში კი -es (ზედსართავი სახელები მათ -us,(-er),-is დაბოლოებით ეთანხმებიან, სხვა ბრუნებადი სიტყვები კი -is სუფიქსით) მაგალითები:

Dolor, doloris, Dolores-ტკივილი,ტკივილის, ტკივილები.
Calor, caloris, calores-სითბო,....
Odor, odoris, odores-სუნნი, ...
Color,coloris, colores-ფერი, ...
Amor,amoris, amores-სიყვარული..
Tumor, tumoris, tumores-სიმსივნე,...
Liquor, liquoris, liquores-სითხე,...
Curator, curatoris, curatores-მზრუნველი,...
Indicator, indicatoris, indicadores-მაჩვენებელი,...და სხვა.

Arbor, arboris arbores (ბერძნულად Dendron)-ზე მდებარეობითი სქესისაა, ხოლო cor, cordis, cordia-გული, საშუალო სქესის.

d) There are few words with –or ending, but there are many words which are formed by adding –or to verbs. Generally, they belong to masculine gender, they have –is ending in relative form, -es ending in plural no-

minative form. (adjectives link to them with **-us**, **-er** or **-is** suffixes, other declinable words only with **-us** suffix). Examples :

dolor, doloris, dolores – pain...-ტკივილი.

calor, caloris, calores – heat...-სითბო, სიცხე.

color, coloris, colores – colour...-ფერი.

amor, amoris, amores – Love...-სიყვარული.

odor, odoris, odores – smell...-სუნნი..

tumor, tumoris, tumores – tumor. (onkos (greek)).-სიმსივნე.

liquor, liquoris, liquores – liquid.-სითხე.

curator, curatoris, curatores – curator-მზრუნველი.

indicator, indicatoris, indicatores – indicator-მაჩვენებელი etc..

arbor, arboris, arbores (greek. dendron) – tree is of feminine gender .
cor, cordis, cordia – heart neuter gender.

ur-ზე დაბოლოებული სახელები საშუალო სქესისაა, მათ მხოლოდითი რიცხვის ნათესაობითში ზოგს აქვს **-oris**, ზოგს კი **-uris** დაბოლოება, ამიტომ ამ დაბოლოების სახელები ორი ფორმით, სახელობითით და ნათესაობითით უნდა დავიმახსოვროთ. ყველა მათგანს მრავლობითი რიცხვის სახელობითში აქვთ **-a** დაბოლოება- (ისინი სხვა ბრუნებად სიტყვებს **-um**, ან **-e** დაბოლოებით შეეთანხმებიან. მაგალითები:

e) Words with **-ur** ending are of neuter gender, several of them has **-oris** in singular form relative form, some of them has **-uris**. That is why we should learn nominative and relative forms of those words by heart. All of them end on **-a** in plural nominative. (They will be linked to by **-um** or **-e**)

Examples:

femur, femoris, femora – thigh...-ბარძაყი, ბარძაყის, ბარძაყები.

jecur, jecoris, jecora – liver. (greek - hepar, hepatis)-ღვიძლი, ...

sulfur, sulfuris, (no plural) – sulfur-გოგირდი.. ასეთი სახელები საერთოდ ლათინურში და კენჭოვლად სამედიცინო ტერმინოლოგიაში ცოტაა

. This kind of words are very few in latin and medical terminology as well

HOMEWORK-დავალება.

Translate into Latin:-თარგმნეთ ლათინურად.

Wine (vinum) alcohol-ღვინის სპირტი
 Sunflower oil -მზესუმზირას ზეთი
 Lamp-oil (olivarum) ზეთუნის ზეთი
 Straight muscle -სწორი კუნთი
 ulcer of stomach-კუჭის წყლული
 hand fingers -ხელის თითები
 partition of nose-ცხვირის ძგიდე
 right eye (dexter, dextra, dextrum)-მარჯვენა თვალი
 Left hand (sinister, sinistra, sinistrum)-მარცხენა ხელი
 aquired defect of heart -გულის შეძენილი მანკი
 innate defect of heart-გულის თანდაყოლილი მანკი
 ointment of mulberry-თუთიის მალამო
 cheek sulcus -ლოყის ნაოჭი
 Stomach juice-კუჭის წვენი
 Swamp water-ჭაობის წყალი
 Youth year (annus, anni) -სიჭაბუკის წლები
 Skeleton of forearm -წინამხრის ჩონჩხი
 sulcuses of brain-ტვინის ნაოჭი
 Tambourine (tympanum) entrail-დაფის წიაღი
 eye bulb-თვალის ბოლქვი

მეცადინეობა -4-

ზედსართავი სახელი

Adjektives

ზედსართავი სახელი ლათინურ ენაში ორ ჯგუფადაა გაყოფილი.

პირველ ჯგუფს მიეკუთნება ისინი, რომელთაც მამრობითი სქესისათვის აქვთ -us, ან -er , მდედრობითისათვის a , ხოლო საშუალოსათვის -um დაბოლოება.

მეორე ჯგუფის ზედსართავებში კი გვაქვს ე.წ. ერთ-, ორ- და სამდაბოლოებიანი სახელები.

ა). ერთდაბოლოებიანი იმას ნიშნავს, რომ ასეთ ზედსართავებს სამივე გრამატიკულ სქესში ერთი და იგივე დაბოლოება აქვთ. ეს ზედსართავები უცილობლად ორი(სახელობითისა და ნათესაობითის) ფორმით უნდა დავიმახსოვროთ, რადგან ფუძე არ ჩანს სახელობითში. ესენია : sapiens, sapientis-გონიერი.

Recens, recentis- ახალი.

Recurebs, recurentis-შებრუნებული და სხვა.(ამ დაბოლოებას დებულობს და ერთდაბოლოებიანი ზედსართავი სახელის როლს ასრულებს ყველა, ახლანდელი დროის მოქმედებითი გვარის მიმღეობა. მაგალითად, laxans, laxantis - დამასუსტებელი).

Adjective in latin is divided in two groups. The first group consists of masculine words with –us or –er endings, feminine words with –a, neuter with –um. Second groups consists of adjectives with three, two or one endings.

Adjectives, which have one ending, have same ending in all three sexes. We must remember this adjective with both nominative and relative form:

sapiens, sapientis - smart.

recens, recentis - new.

recurens, recurentis - reversed etc. (every new participle's of active voice forms this ending and is same as one ending adjective. for example laxans, laxantis - weakening).

One ending adjective are:

ერთდაბოლოებიანი ზედსართავი სახელებია აგრეთვე:

simplex, simplicis – easy.-მარტივი

felix, felicitatis - happy.-ბედნიერი.

vetus, veteris – old.-ძველი

par, paris – pair.-წყვილი

pauper, pauperis - poor.-ღარიბი. ღატაკი

teres, teretis - round.-მრგვალი

biceps, bicipitis – double headed.-ორთავა

triceps, tripicitis – triple headed.-სამთავა

duplex, duplicis – double .-ორმაგი

discolor, discoloris - motley. ჭრელი, სხვადასხვაფერი

ingens, ingentis - huge.-უზარმაზარი

prudens, prudentis - prudent.-კეთილგონიერი

impar, imparis – odd-არათანაბარი, კენტი .

fluctuans, fluctuantis – hesitan-მერყევი, და სხვა etc.

ბ). ორდაბოლოებიან ზედსართავ სახელებს მამრობითი და მდედრობითი სქესისათვის აქვს -is, ხოლო საშუალო სქესისათვის -e დაბოლოება. მაგალითად

b) Adjective with two endings have –is for masculine and feminine, -e for neuter sex:

brevis, brevis, breve – short-მოკლე.

levis, levis, leve - light.-მსუბუქი

gravis, gravis, grave – heavy -მძიმე

talis, talis, tale – such.-ასეთი

humilis, humilis, humile – short-დაბალი.

tenuis, tenuis, tenue – narrow.-ვიწრო

viridis, viridis, viride – green-მწვანე.

communis, communis, commune-common, general.-საერთო,

ჩვეულებრივი.

omnis, omnis, omne – all-ყველა.

fortis, fortis, forte – brave მამაცი

dulcis, dulcis, dulce – sweet.-ტკბილი

molis, molis, mole – soft -რბილი

mitis, mitis, mite – calm, soft, middle- რბილი, მშვიდი, საშუალო და სხვა. etc.

ძალიან ბევრია არსებითი სახელებიდან -al(ar) და ზმნებიდან -bil (il) - სუფიქსებით ნაწარმოები ორდაბოლოებიანი ზედსართავი სახელები, რომელთაც სხვა დროს განვიხილავთ მაგალითად stare-დგომა, stabilis, stabile- მდგრადი, სტაბილური

There are a lot of nouns with –al,-ar endings and verbs with –bil,-il endings which from Adjective with two endings. They will be discussed later. For example: sta-re – to stand; sta-bil-is , stabil-e – stable.

გ). სამდაბოლოებიან ზედსართავ სახელებს მამრობითში აქვთ დაბოლოება -er, მდედრობითში -is, საშუალოში -e მაგალითები.

c) Adjective with three endings have –er in masculine, -is in feminine, -e in neuter. For example:

celer, celeris, celere - fast.-სწრაფი

acer, acris, acre – sharp, acute,-ზასრი, მწვავე

saluber, salubris, salubre – healthy.-საღი, ჯანსაღი
paluster, palustris, palustre – with sough-ჭაობიანი. (palus, paludis –
sough -ჭაობი).

silvester, silvestris, silvestre –with forest.-ტყიანი(silva, silvae – forest –
ტყე)

1 რიგის ზედსართავ სახელებს ჩვეულებრივ, როგორც
ითქვა, სამი დაბოლოება აქვს, მამრობითს თავისი -us ან -
er,მდედრობითს -a, საშუალოს კი -um.

As said , adjectives of fist raw have three endings -us, -er in
masculine, -a in feminine , -um in neuter.

Examples:-მაგალითები:

acutus, acuta, acutum – acute.-მწვავე

aegrotus, aegrota, aegrotum – ill.-ავადმყოფი

albus, alba, album – white.-თეთრი

niger, nigra, nigrum – black-შავი.

ruber, rubra, rubrum – red.-წითელი

caeruleus, caerulea, caeruleum – blue. -ლურჯი

canus, cana, canum – grey.-რუხი, ნაცრისფერი, ჭაღარა.

flavus, flava, flavum - yellow.-ყვითელი

magnus, magna, magnum - big.-დიდი

parvus, parva, parvum – little-პატარა.

longus, longa, longum – long.-გრძელი

latus, lata, latum – wide.-ფართო, განიერი

angustus, angusta, angustum – narrow.-ვიწრო

dexter, dextra, dextrum – right-მარჯვენა.

sinister, sinistra, sinistrum - left.-მარცხენა

altus, alta, altum – tall.-მაღალი

amarus, amara, amarum – bitter.-მწარე

austerius, austeria, austerium - astringent.-მწკლარტე

maturus, matura, maturum – ripe.-მწიფე

obesus, obesa, obesum – fat-მსუყე, მსუქანი

fuscus, fusca, fuscum – dark.-მუქი

acidus, acida, acidum – sour-მჟავე.

grossus, grossa, grossum – large-მსხვილი

bonus, bona, bonum - good -კარგი.

malus, mala, malum – bad -ცუდი.
verus, vera, verum – real-ნამდვილი.
spurius, spuria, spurium – lie.-ცრუ
rectus, recta, rectum – straight.-სწორი
multus, multa, multum – a lot ბევრი, მრავალი და სხვა- etc..

ზედსართავ სახელთა ხარისხების წარმოება.

როგორც სხვა ენებში, ლათინურშიც ზედსართავი სახელი იცვლება ხარისხების მიხედვითაც. ხარისხის ფორმები გააჩნია მხოლოდ ძირეულ ზედსართავ სახელებს, სწორედ მათ, რომლებიც ესესაა განვიხილეთ. არსებობს ხარისხის სამი(ოთხი) ფორმა:

Formation of Adjective degrees

In latin as in other languages adjectives may change by degree. Only fundamental adjective (we have just discussed) have these degrees. There are three(four) degrees:

gradus positivus – positive degree.-დადებითი ხარისხი
gradus comparativus – comparative degree-შედარებითი ხარისხი.
gradus superlativus – superlative degree.-აღმატებითი ხარისხი.

ჩვენს მიერ ზემოთ წარმოდგენილი ზედსართავი სახელები დადებითი ხარისხისაა, ხოლო შედარებით ხარისხს ზედსართავ სახელთა უმრავლესობა ერთნაირად აწარმოებს; ამისთვის საჭიროა, რომ დადებითი ხარისხის ფუძეს მამრობით და მდედრობით სქესში მივამატოთ სუფიქსი- ior, ხოლო საშუალო სქესში -ius. მაგალითად.

The adjective we have discussed are positive. Comparative degree is formed in the same way for most of the adjectives. For this we need to add **-ior** ending to positive degree in masculine and feminine, **-ius** ending to positive degree in neuter. For example:

longus,a, um – long-გრძელი.

long-ior, long-ius – longer. უფრო გრძელი
 ruber, rubra, rubrum – red-წითელი.
 ruber-ior, ruber-ius – redder-უფრო წითელი.
 brevis, breve – short -მოკლე.
 brev-ior, brev-ius – shorter.-უფრო მოკლე
 facillis, facille – easy.-ადვილი
 facill-ior, facill-ius – easier.-უფრო ადვილი
 celer, celeris, celere – fast.-სწრაფი
 celer-ior, celer-ius – faster.-უფრო სწრაფი
 felix, felicis – happy.-ბედნიერი
 felic-ior, felic-ius – happier.-უფრო ბედნიერი
 sapiens, sapient-is – smart.-გონიერი
 sapient-ior, sapient-ius – smarter-უფრო გონიერი და სხვა- etc.

აღმატებით ხარისხს ზედსართავ სახელთა დიდი ნაწილი ასევე დადებითი ხარისხის ფუძეზე სუფიქსის მიმატებით აწარმოებს. კერძოდ, დადებითი ხარისხის ფუძეს სქესების მიხედვით ემატება -issim-us, issim-a, issim-um. მაგალითად.

Superlative degree in most of adjective is also formed by adding suffix. We should add -issim-us(masculine), -issim-a(fam), -issim-um(neu) endings to positive degree. For example:

longus,a,um – Long-გრძელი
 long-issim-us, a, um – The longest -უგრძესი.
 brevis, breve – short -მოკლე.
 brev-issim-us, brev-issim-a, brev-issim-um – The shortest.-უმოკლესი
 felix, felic-is – happy.-ბედნიერი
 felic-issim-us, -a, -um – The most happy.-უბედნიერესი
 sapiens, sapient-is – smart-გონიერი .
 sapient-issim-us, -a, -um – The smartest-უგონიერესი და სხვა-
 etc

er -ზე დაბოლოებული ზედსართავი სახელები -issim სუფიქსის ნაცვლად -rim სუფიქსს იყენებენ, მაგალითად.

Adjectives with -er ending use -rim suffix instead of-issimus. For example niger, nigra, nigrum-შავი-black. Nigerrimus, nigerrima, nigerrimum-უმავესი-The most black.

ხუთი ზედსართავი სახელი ხარისხის ფორმებს შეცვლილი ფუძეებით აწარმოებს. ესენია:

Five adjectives form degrees with changed basis. For example:
bon-us, bon-a, bon-um – good .-კარგი, mel-ior, mel-ius – better.-

უკეთესი

optim-us, optim-a, optim-um – The best-საუკეთესო

mal-us, mal-a, mal-um – bad-ცუდი.

pe-ior, pe-ius – worse -უფრო ცუდი

pessim-us, pessim-a pessim-um – The worst -უცუდესი

parv-us,-a, -um - little-პატარა

min-or, min-us – less-უფრო პატარა.

minim-us, -a, -um – The least-უმცირესი.

magn-us, -a, -um – big-დიდი.

ma-ior, ma-ius – bigger.-უფრო დიდი

maxim-us, -a, -um – The biggest.-უდიდესი

mult-us, -a, -um – many.-მრავალი

pl-us – more -მეტი

plurim-us, -a, -um – Tthe most-უმრავლესი, უმეტესი.

აღმატებითი ხარისხის საწარმოებლად გამოიყენება
აგრეთვე თავსართი -per .მაგალითად..

-per prefix is also used to form superlative degree. For example:

permagnus, permagna, permagnum – The biggest.-უდიდესი.

percandidus, percandida, percandidum – The most irreproachable.-

უსპეტაკესი.

არსებით სახელებში ამ თავსართს ხშირად ცვლის super
თავსართი, მაგალითად, superman -ზეკაცი, super-cilium
წარბი .(cilium- წამწამი)

This prefix is also changed with super- in nouns (superman). Super-
cilium – eyebrow (cilium eyelash)

ლათინურშიც, ისევე როგორც ბევრ სხვა ენაში არსე
ბოზს ოდნაობითი ხარისხიც, მას sub თავსართი აწარმოებს.
მაგალითად:

In latin as in many languages there is slighter degree of adjective:For
example:

sub-alb-us, sub-alb-a, sub-alb-um – whitish.-მოთეთრო

sub-amar-us, bub-amar-a, sub-amar-um – bitterish.-მომწარო

sub-ruber, sub-rubr-a, sub-rubr-um – reddish-მოწითალო -და სხვა-
etc.

ზმნიზედების წარმოება ზედსართავი სახელებიდან

ზმნიზედა იწარმოება ყველა ტიპისა და ხარისხის ზედსართავი სახელებიდან, კერძოდ: 1 და 11 ბრუნების ზედსართავი სახელებიდან ზმნიზედის საწარმოებლად ზედსართავი სახელის ფუძეს ემატება სუფიქსი -e. მაგალითად: longus, longa, longum -გრძელი, longe-გრძლად. albus, -a, -um- თეთრი, albe - თეთრად.

Formation of adverb from adjectives

Adverb can be formed from any kind of adjective. For example :

Adverb is formed by adding -e to the basis of adjective of I and II formation. For example:

long-us, -a, -um – long. long-e – longly.

alb-us, -a, -um –white. alb-e – whitly.

111 ბრუნების ზედსართავი სახელებიდან ზმნიზედის საწარმოებლად ზედსართავი სახელის ფუძეს ემატება სუფიქსი -iter. მაგალითად

We should add -itter to III formation adjective to form adverb. For example:

brev-is, brev-e – short -მოკლე, brev-iter – shortly-მოკლედ.

celer, celer-is, celer-e –სწრაფი. fast, celer-iter – fastly. სწრაფად

par, par-is –თანაბარი. equal, pariter – equally.-თანაბრად

simplic-ex, simplicis – simple.-მარტივი, უბრალო

simplic-iter – simply-უბრალოდ.

fel-ix, fel-icis – happy.-ბედნიერი, felic-iter – happily.-ბედნიერად

nt ფუძიან ზედსართავი სახელებიდან ზმნიზედა იწარმოება -er სუფიქსით. მაგალითად.

Adjective with -nt form adverb with -er suffix. For example:

poten-s, potent-is – potent, -შემძლე, potent-er –potently-მძლავრად.

sapient-s, sapient-is – smart, -გონიერი. sapient-er – smartly-გონივრულად

ზოგიერთი ზეპდსართავიდან ზმნიზედას აწარმოებს -o სუფიქსი, მაგალითად..

we need to add -o to form adverbs from some adjectives:
cit-us, -a, -um -fast i, სწრაფი cit-o - fastly-სწრაფად
rar-us, -a, -um - rare , იშვიათი ,rar-o - rarely -
იშვიათად და სხვა-etc.

HOMEWORK - დავალება

Translate into Latin:-თარგმნეთ ლათინურად.

Outer plate -გარეთა ფირფიტა
Inner plate -შიგა ფირფიტა
Double headed muscle-ორთავა კუნთი
Middle finger-შუა თითი
Fingers -ხელის თითები
Toes -ფეხის თითები.
Foot arc - ტერფის რკალი
Body of vertebrae -მალას სხეული
Back arc -უკანა რკალი
Neck of rib -ნეკნის ყელი
Back of nose-ცხვირის ზურგი
Back of hand-ხელის(მტევნის) ზურგი
Nose partition-ცხვირის ძგიდე
False(spurious, a, um) rib-ცრუ ნეკნი
Thoracic vertebrae-გულმკერდის მალეები
Brain sulci -ტვინის ნაოჭი

HOMEWORK 2 დავალება 2

Translate and form degrees(comparative, superlative,positive):
თარგმნეთ და აწარმოეთ ხარისხები. (შედარებითი და
აღმატებითი. სადაც შესაძლებელია, ოდნობითიც.)

Black- შავი
Red - წითელი
Yellow-ყვითელი
Wide -განიერი, ფართო
Tall-მაღალი
Bitter -მწარე
Nourishing-მსუყე

Dark -მუქი
 Keen -მწვავე
 Fast -სწრაფი
 Mild -რბილი
 Narrow-წვრილი
 Heavy -მძიმე
 Thrick -მსხვილი.

მეცადიეობა 5.

Nouns with different endings: სხვადასხვა დაბოლოებების არსებითი სახელები.

1. Ending - დაბოლოება-s

a) with consonant before it: წინ თანხმოვნით

Nominative- სახელობითი	Relative- ნათესაობითი	Nominative სახელობითი	in plural-მრ.
Pars	Partis	partes	Part-ნაწილი
Ars	Artis	artes	Art-ხელოვნება
Mors	Mortis	mortes	Death- სიკვდილი
Frons	Frontis	frontes	Forehead- შუბლი
Glans	Glandis	glande	Acorn-რკო.
juglans	juglandis	s -----	Nut-ბერძნული კაკალი
Lens	Lentis	lentes	Eye lens- თვალის ბროლი
Mens	Mentis	-----	Mind-გონება
Dens	Dentis	dentes	Tooth-კბილი

Pons	Pontis	pontes	Bridge-ხიდი
hydrops	hydropis	hy- dropes	Edema, dropsy- წყალმანკი

b) -as

Nominative   **Relative**   **Nominative in plural**

Vas	Vasis	vasa	Blood vessels- სისხლძარღვი
pancreas	Pancreatis	-----	Pancreas-კუჭქვეშა ჯირკვალი
extremi- tas	extremita- tis	extremitates	Extremities- კიდური
Sanitas	Sanitatis	-----	Health- ჯანმრთელობა.
Veritas	Veritatis	-----	Truth- ჭეშმარიტება
Nitras	Nitratis	-----	Nitrate-ნიტრატი
Sulfas	Sulfatis	-----	Sulfate-სულფატი
Atlas	Atlantis	-----	Atlas , First cervical vertebrae-კისრის პირველი მალა

c) -es

Nominative   **Relative**   **Nominative in plural**

pes	Pedis	Pedes	Foot-ტერგი
stipes	Stipitis	stipites	Stem-ღერო, ტანი
tabes	Tabis	-----	Leannes-სიგამხდრე
nubes	Nubis	nubes	Cloud-ღრუბელი, ლაქა, ჩრდილი
paries	Parietis	parietes	Wall-კედელ
facies	Faciei	facies	Face-სახე
rabies	Rabiei	rabies	Rabies-ცოფი
superficies	superficiei	superficies	Surface-ზედაპირი

res	Rei	Res	Affair, thing-საქმე, ნივთი
,dies	Diei	Dies	Day-დღე
meridies	Meridiei	meridies	Midday-შუადღე
spes	Spei	spes	Hope-იმედი
durities	Duritiei	durities	Strengthen-გამაგრება
luxuries	Luxuriei	luxuries	Luxury-ფუფუნება
materies	Materiei	materies	Material -ნივთიერება
planities	Planitiei	planities	Plain-ვაკე
canities	Canitiei	canities	Gray hair-ჭალარა
caries	Cariei	caries	Caries,rotten...კარიესი..
scabies	Scabiei	scabies	Tatter, mange-ქეცი, მუნი.
species	Speciei	species	Species-ნაკრები
series	Seriei	series	Row-რიგი
glacies	Glaciei	glacies	Ice-ყინული

d) -is

Nominative	Relative	Nominative in plural	
billis	Billis	---- ----	Bile-ნაღველი
cutis	Cutis	---- ----	Skin-კანი
iris	Iridis	iride s	trabecular meshwork, rainbow, coloured-თვალის ფერადი' გარსი,ცისარტყელა,ზამახი
epi- dermis	epi- dermidis	---- ----	Epidermis -კანის ზედა შრე.
auris	Auris	aur es	Ear -ყური
avis	Avis	ave s	Bird -ფრინველი
Cana- bis	Cana- bis		Canabis, weed -კანაფი
Pelvis	Pelvis	pelv es	Pelvis -მენჯი
basis	Basis	bas es	Basis -საფუძველი

tussis	Tussis	----	Cough ხველა
		----	
pertus- sis	Per- tussis	----	Whoping-cough-ყივანა ხველა
febris	Febris	----	Fever -ციება
		----	
cirrho- sis	Cirr- hosis		Cirrhosis-ციროზი
necro- sis	Ne- crosis	ne- croses	Necrose-ნეკროზი, უჯრედის კვდომა
Cana- lis	Cana- lis	ca- nales	Chanel-არხი
lapis	Lapi- dis	la- pides	Rock-ქვა
pulvis	Pulve- ris	pul- veres	Pouder-ფხვნილი
Axis	Axis	----	Axis, second cervical vertebrae- ღერძი, კისრის 11 მალა
		----	
san- guis	san- guinis	----	Blood -სისხლი
Unguis	Un- guis	un- gues	Nails-ფრჩხილი
Vermis	Ver- mis	ver mes	Worm-ჭია

e) -os

Nominative	Relative	Nominative in plural	
Flos	Floris	flores	Flower- ყვავილი
mos	Moris	mores	Moral, habit- ზნეობა
Os	Ossis	ossa	Bone-ძვალი
Os	Oris	-----	Mouth-პირი

2. Ending -x დაბოლოება.

a) -x with consonant before it:-წინთანხმოვნით

Nominative	Relative	Nominative in plural	
meninx	Meningis	-----	Meninges- თავის ტვინის გარსი
phalanx	Phalangis	phalanges	Phalanges of hand- ფალანგი
larynx	Laryngis	-----	Larynx- ხორხი
pharynx	Pharyngis	-----	Pharynx-ხახა.

ასეთი სახელები ლათინურში ძალიან ცოტაა, ისინი ბერძნული წარმომავლობისაა.

Those kind of words are not in Latin, mainly, they are of Greek origin.

b) -ax

Nomm.	relative	Nominative in plural	
thorax	Thoracis	-----	Thorax- გულმკერდის ძვლების ბადე
pax	Pacis	-----	Peace-შშვიდობა
corax	Coracis	coraces	Crow-ყორანი

c) -ex

Nominative	Relative	Nominative in plural	
cortex	Cortices	cortices	Cortex, -თხემი
apex	Apicis	apices	Spike-წვეტი
Rumex	Rumicis	Rumices	Patience dock- ლოლო
vertex	Verticis	vertices	Sinciput-თხემი.
index	Indicis	indices	Index finger- საჩვენებელი თითი
pulex	Pulicis	pulices	Flea-რწყილი

culex	Culicis	culices	Mosquito-კოლო
cimex	Cimicis	cimices	Bug- ბალოინჯო

d) -ix

Nominative	Relative	Nominative in plural	
radix	Radicis	radices	Root-ფესვი
filix	Filicis	filices	Fern-გვიმრა
cervix	Cervicis	cervices	Neck-კისერი
pix	Picis	-----	Pitch- ფისი,წებო
coccyx	Coccygis	coccyges	Tailbone- კუდუსუნი
perdix	Perdicis	perdices	Partridge- კაკაბი
Salix	Salicis	-----	Willow- ტირიფი

e) There are few words with -ox ending: -

-ox-ზე დაოლოეუბული სახელები ცოტაა ასეთებია, მაგალითად.

vo-x, vo-cis- voice-ხმა , no-x, no-ctis- night.-ღამე

-ux-ზე დაბოლოებული სახელებიც ცოტაა.ასეთებია, მაგალითად.

f) so are words with -ux ending:

lu-x, lu-cis – light-სინათლე, ნათელი

nu-x, nu-cis – nut- კაკალი.

cr-ux, cr-ucis – cross.-ჯვარი

3. Ending -o:

a) only -o, -onis, -inis.

Nominative	Relative	Nominative In plural	
Pulmo	Pulmonis	pulmones	Pulmo- ფილტვი
Carbo	Carbonis	carbones	Coal-

Sapo	Saponis	sapones	ნახშირი Soap-საპონი
Homo	Hominis	homines	Human- ადამიანი
Bufo	Bufonis	bufones	Toad- გომბეშო
Bubo	Bubonic	bubones	Eagle-owl- ქოტი
Leo	Leonis	leones	Lion-ლომი

b) -go, -inis.

Nominative	Relative	Nominative in plural	
cartilago	cartilaginis	cartilagines	Cartilage- ხრტილი
mucilago	mucilaginis	mucilagines	Mucus-ლორწო
Origo	Originis	origines	Origin- ,beginning- დასაბამი
Margo	Marginis	margines	Edge-კიდე
Caligo	Caliginis	caligines	Darkness, blind- ness-სიბნელე, სიბრმავე
melligo	Melliginis	-----	Honeycomb- ფუტკრის ფისი, ისრიმი.
Tusilago	Tusilaginis	-----	Tussilago- ვირისტერვა.

c) -do, -inis, -ines.

Nominative	Relative	Nominative in plural	
hirudo	Hirudinis	hirudines	Leech- წურბელა
hirundo	Hirundinis	hirundines	Swallow- მერცხალი
magnitudo	magnitudi-	magnitu-	Magnitude-

	nis	dines	სიდიდე
longitudo	longitudinis	longitudines	Length-სიგრძე
validudo	Validudinis	validudines	Health- ჯანმრთელობა
testudo	Testudinis	testudines	Turtle-კუ
ordo	Ordinis	ordines	Row- რიგი,მწკრივი
tendo	Tendinis	tendines	Tendine-მყესი

d) -io, -ionis, -iones

-io Nominative	-ionis Relative	-iones Nominative in plural	
solutio	Solutionis	solutiones	Solution- ხსნარი
ratio	Rationis	-----	Mind-გონება
migratio	migrationis	-----	Migration- გადასვლა, გადასახლება
accumulatio	accumulationis	-----	Accumulation- დაგროვება
rotatio	Rotationis	rotationes	Rotation- ბრუნვა
percussio	percussionis	percusiones	Percussion- დაკაკუნება
actio	Actionis	actiones	Action- ქმედება
reactio	Reactionis	reactiones	Reaction- უკუქმედება
combustio	combustionis	combustiones	Fire-burn- სიდამწვრე
auscultatio	auscultationis	auscultationes	Auscultation- მოსმენა

operatio	operationis	operationes	Operation- გახსნა, გაკვეთა
radiatio	radiationis	radiationes	Radiation- გამოსხივება
crematio	cremationis	-----	Cremation, burn-დაწვა.

Words with –men,-al,-l,-c,-t,-u-ზე endings.-დაბოლოებული სახელები

a) -men, -inis, -a(es)

Nominative	Relative	Nominative in plural	
foram-en	foram-in-is	foram-in-a	Hole-ხვრელი
albu-men	albu-min-is	almu-min-a	Protein-ცილა
no-men	no-min-is	no-min-a	Name-სახელი
abdo-men	abdo-min-is	abdo-min-a	Abdomen- მუცელი
alu-men	alu-min-is	-----	Alum-შაბი
r-en	re-nis	r-en-es	Kidney- თირკმელი
li-en	li-en-is	li-en-es	Spleen- ელენთა(ლ)
spl-en	spl-en-is	spl-en-es	Spleen- ელენთა(ბ)
ad-en	ad-en-is	ad-en-es	Gland- ჯირკვალი
cri-men	cri-min-is	cri-min-a	Crime- დანაშაული
Cycla-men	Cycla-min-is	Cycla-min-a	Cyclamen- ყოჩივარდა

NOTICE: In plural words with –a ending are of neuter gender, -es refer to masculine gender

.შენიშვნა.მრავლობითში a-ზე დაბოლოებული სახელები საშუალო სქესისანი არიან, es -ზე დაბოლოებულები კი-მამრობითის.

b) -i, -is

Nominative	Relative	Nominative in plural	
Fel	fel-is	-----	Bile-წაღველი
Mel	mel-is	-----	Honey- თაფლი
Sol	Sol-is	-----	The sun-მზე
Sal	sal-is	-----	Salt-მარილი

c) c, -tis

Nominative	Relative	Nominative in plural	
Lac	lac-tis	-----	Milk-რძე
Apilac	Apilactis	-----	Bee milk- ფუტკრის რძე

d) -t, -it-is, -a

Nominative	Relative	Nominative in plural	
cap-ut	cap-it-is	cap-it-a	Head-თავი
occip-ut	occip-it-is	-----	Back of head-კეფა

e) -e, -is, -a

Nominative	Relative	Nominative in plural	
secal-e	secal-is	-----	Rye-ჭვავი
ret-e	Ret-is	ret-a	Net-ბადე

f) -u, -us, -a

Nominative	Relative	Nominative in plural	
corn-u	corn-us	corn-u-a	Horn-რქა
gen-u	Gen-us	gen-u-a	Knee-მუხლი

ver-u	Ver-us	ver-u-a	Spit-შამფური
gel-u	gel-us	gel-u-a	Frost-ყინვა

NOTICE: words with -c,-l,-al, -t, -u endings are very few in Latin and, specifically, in medical terminology.

შენიშვნა. -c, -l, -al,-t და -u -ზე დაბოლოებული სახელები ლათინურში და კერძოდ სამედიცინო ტერმინოლოგიაში, ძალიან ცოტაა.

HOMEWORK დავალება

Translate:-თარგმნეთ

Big hole-დიდი ხვრელი

Big muscle -დიდი კუნთი

Smart human -გონიერი ადამიანი

Easy recipe-მარტივი რეცეპტი

Vagus nerve-ცდომილი ნერვი

Vagus kidney -ცდომილი თირკმელი

Straight muscle -სწორი კუნთი

Straight intestine-სწორი ნაწლავი

Straight line -სწორი ხაზი

Stomach ulcer -კუჭის წყლული

Finger spike-თითის წვეტი

Oak crust-მუხის ქერქი

Wine alcohol-ღვინის სპირტი

Zinc ointment -თუთიის მალამო

Eye bulb-თვალის ბოლქვი.

მეცადინეობა 6

Suffixes Used in Adjective Formation

ზედსართავ სახელთა მაწარმოებელი სუფიქსები.

როგორც ქართულში და სხვა ენებში, ლათინურშიც არსებობს ე.წ. წარმოებული ზედსართავი სახელებიც. წარმოება ძირითადად ხდება ბოლოსართების ანუ სუფიქსების მეშვეობით. განვიხილოთ ლათინურ ენაში არსებული ძირითადი სუფიქსები.

As in many languages, in Latin we have formed adjectives. Formation is done by adding suffixes. Let's discuss basic suffixes in latin.

ყოლა-ქონების გამომხატველი მრავალი სუფიქსია ლათინურშიც ისევე, როგორც, ვთქვათ, ქართულში, მაგრამ არ არსებობს არავითარი წესი, თუ რომელი სუფიქსი რომელ სახელს ან სახელთა ჯგუფს უნდა დავურთათ. ეს სუფიქსებია: -ace, -at, -e, -ic, -lent, -os.

There are a lot of suffixes that expresses possession. However, there is no rule which suffix must be added to which kind of word. These suffixes are: -ace, -at, -e, -ic, -lent, -os. As there is no rule for , those suffixes, we have to remember words adjectives with it's suffix.

ასევე ქართულშიც ყოლა-ქონებას მრავალი სუფიქსი გამოხატავს და არც ქართულშია დადგენილი, რომელ სახელს დაერთვის -იან, -იერ, -ოსან, -ოვან, -ა სუფიქსი. ამიტომაც ორივე ენაში უბრალოდ უნდა დავიმახსოვროთ ასეთი ზედსართავი სახელები თავის სუფიქსთან ერთად:

suffix - ace

amyl-um, amyli-i – starchy- amyli-ace-us, amyli-ace-a, amyli-ace-um
სახამებელი –of starch, with starch-სახამებლის, სახამებლიანი.

papirus, papiri – papyrus- papir-ace-us,-a,-um –of papyrus-
პაპირუსი. პაპირუსის

seb-um, seb-i - fat -ქონი seb-ace-us, -a, -um
,ცხიმი -fatty-ცხიმიანი, ქონიანი

membran-a-membrane-აპკი membran-ace-us,-a, -um
- with membrane, membranish-
აპკიანი, აპკისებრი.

suffix - at

cer-a –candle-სანთელი cer-at-us, cer-at-a, cer-at-um
– with candle-გასანთლული

brom-um – bromine-ბრომი brom-at -us, a,-um –with bromine-

lun-a – moon-მთვარე	ბრომიანი lun- <i>at-us</i> , -a, -um- moony- მთვარიანი
barb-a- spike-წვერი	barb- <i>at-us</i> , -a,-um – spiky-წვერიანი, წვეროსანი
stri-a – stripe-ზოლი	stri- <i>at-us</i> , -a, -um – stripy-ზოლიანი
caud-a – tail-კუდი	caud- <i>at-us</i> , -a, -um – with tail- კუდიანი
arc-us, arc-us – arc- რკალი,თალი	arcu- <i>at-us</i> , -a, -um –arcy-თალოვანი, თალიანი
paraph-in-um – parafin- პარაფინი	paraph-in- <i>at-us</i> , -a, -um - parafinned-პარაფინირებული.

suffix - e

ferr-um – iron-რკინა	ferr- <i>e-us</i> , a, ferr-um. – of iron- რკინის
coccyx, coccyg-is-tailbone- კუდუსუნი	coccyg- <i>e-us</i> , -a, -um – of tailbone- კუდუსუნის
os, oss-is –bone-ძვალი	oss- <i>e-us</i> , oss- <i>e-a</i> , oss- <i>e-um</i> –of bone- ძვლის
aur-um –gold-ოქრო	aur- <i>e-us</i> , -a, -um – golden-ოქროსი
pharyn-x, pharyng-is –pharynx- ხახა	pharyng- <i>e-us</i> , -a, -um –of pharynx- ხახის

suffix – ic

ეს სუფიქსი უპირველეს ყოვლისა, აწარმოებს მჟავათა სახელწოდებებს. მაგალითად.

This suffix is normally used to form name of acids:

- acidum lact-*ic-um* – lactic acid-რძემჟავა
- acidum citr-*ic-um* – citric acid-ლიმონმჟავა.
- acidum sulfur-*ic-um* – sulfuric acid.-გოგირდმჟავა
- acidum acet-*ic-um* – acetic acid.-ძმარმჟავა
- acidum nitr-*ic-um* – nitric acid-აზოტმჟავა

სხვა შემთხვევებში კი.

In other cases.

pancreas, pancreat-is – pancreas- pancreat-*ic-us*, -a, -um –

პანკრეასი, კუჭქვეშა ჯირკვალი	pancreatic-პანკრეასის...
mesenterium – mesenterium-	mesenter- <i>ic-us</i> , -a, -um –
ჯორჯალი	of mesenterium-ჯორჯალის
thorax, thorac-is – thorax-	thorac- <i>ic-us</i> , -a, -um – of thorax-
მკერდის ძვლები	მკერდის ძვლების
gaster, gastr-is – stomach-კუჭი	gastr- <i>ic-us</i> , -a, -um – of stomach- კუჭის

-ic სუფიქსი, თუ მას გეოგრაფიულ სახელებს დავურთავთ, სადაურობას აწარმოებს. მაგალითად:

-ic suffix if we use it with geographic nouns will form origination of something. For example:

unguentum kolch-*ic-um* – kolkhic ointment . -კოლხ-ურ-ი მალამო

quercus kaukas-*ic-a* – caucasian oak -კავკასიური მუხა და სხვა etc..

Suffix - lent

virus, viri – venom-შხამი viru-*lent-us*, viru-*lent-a*, viru-*lent-um*-
venomous-შხამიანი

pus, pur-is – pus-ჩირქი puru-*lent-us*, -a, -um. – with pus-ჩირქიანი

Suffix - in

femin-a, -ae - female-ქალი, femin-*in-us*, -a, -um – feminine-
მდედრობითი

palat-um – palate-სასა palat-*in-us*, -a, -um – of palate-
სასისმიერი.

pelv-is, pelv-is – pelvis-მენჯი pelv-*in-us*, -a, -um – of pelvis-
მენჯისმიერი

anser, anser-is – duck-ბატი anser-*in-us*, -a, -um – of duck-ბატის

lep-us, lep-oris – rabbit - lepor-*in-us*, -a, -um – of rabbit-
კურდღელი კურდღლის.

იგივე სუფიქსითაა ნაწარმოები ადამიანთა სახელები. მაგალითად

The same suffix form personal names. For example

mare, maris – sea-ზღვა mar-*in-a* - of sea-ზღვიური

angel-us, ange-li – angel- angel-*in-a* – like angel-
ანგელოზი ანგელოზისებრი

suffix - os- ეს სუფიქსი ჟანგბადიან მჟავათა სახელწოდებებში -ic-სუფიქსისაგან განსხვავებით აწარმოებს მჟავათა სახელწოდებებს ჟანგბადის ნაკლები შემადგენლობით. მადალითად

This suffix, unlike -ic, in acids which contain oxygen form names in which oxygen is less: For example .

acidum sulfur-ic-um is არის H₂SO₄, acidum sulfur-os-um - კი- H₂SO₃.

სხვა შემთხვევაში კი;

In other cases::

squam-a, squam-ae - squama- ქიცივი	squam-os-us, -a, -um - squamous- ქიცივიანი
aqu-a, aqu-ae - water-წყალი	aqu-os-us, -a, -um - with water- წყლიანი
muscul-us, muscul-i - muscle- კუნთი	muscul-os-us, -a, -um - with muscle- კუნთოვანი
ole-um, ole-i - oil-ზეთი	ole-os-us, -a, -um - oily-ზეთიანი
spirit-us, spirit-us - alcohol- სპირტი	spirit-os-us, -a, -um - alcoholic- სპირტიანი

suffix - an

ეს სუფიქსიც, ისევე, როგორც -ic, მიუთითებს წარმომავლობაზე, მაგრამ ორივეზე (ადამიანთა და სხვათა). მაგალითად.

This suffix as well form origination (of human and other things). For example:

Roma, Romae - Rome-რომი	Rom-an- us, -a, -um - Roman- რომაელი ან რომაული
Georgia, - ae - Georgia-საქარ- თველო	Georgi-an-us, -a, -um - Georgian- ქართველი ან ქართული
Italia, -ae - Italy-იტალია	Itali-an-us, -a, -um -Italian- იტალიელი ან იტალიური

თუმცა აქვს მას სხვა დანიშნულებაც

It also has different meaning:

cutis, cutis - skin-კანი	cut-an-e-us, -e-a, -e-um - of skin- კანის
--------------------------	--

medi-us, medi-a, medi- um – medi-an-us, -a, -um –
 Middle-შუა, საშუალო Middle-შუამდებარე, შუათანა.

Suffix – ari

ეს სუფიქსი არსებითი სახელებიდან აწარმოებს ზესართავ სახელებს, რომლებიც რაიმეს შემცველობაზე, ქონებაზე მიუთითებს,

This suffix form adjectives which expresses components, possession.

Coron-a, coron-ae – Crown- გვირგვინი	coron-ari-us, -a, -um – like crown- გვირგვინოვანი
urin-a, urin-ae – Urine-შარდი	urin-ari-us, urin-ari-a, urin-ari-um- Urinary-საშარდე
aqu-a, aqu-ae – water-წყალი	aqu-ari-us, -a, -um – aquarium- საწყლე
ov-um, ov-i -egg-კვერცხი	ov-ari-us, ov-ari-a, ov-ari-um – of egg-საკვერცხე

შენიშვნა- იგივე ზედსართავი სახელები ხშირად არსებით სახელებადაცაა გაგებული

NOTICE: same adjective are also used as names.

suffix- id

ეს სუფიქსი რამდენიმე ზმნისა და განყენებული არსებითი სახელის ფუძეზე მიმატებით აწარმოებს ზედსართავ სახელებს. მაგალითად

This suffix by adding to several nouns and verbs form adjective. For example:

flu-ere – flow-დენა, ნთხევა	flu-id-us, flu-id-a, flu-id-um – Liquid-თხევადი
val-ere – health-სიჯანმრთელე	val-id-us, -a, -um – Healthy- ჯანმრთელი
cal-or, cal-or-is – heat-სითბო	cal-id-us, -a, -um – hot-თბილი
frig-or, frig-or-is – coldness-სიცივე	frig-id-us, -a, -um – cold-ცივი.

იგივე სუფიქსი ქიმიურ ტერმინოლოგიაში აწარმოებს მარილთა ანიონების სახელწოდებებს. მაგალითად

The same suffix is used to form salt anions. For example:

Brom-um – Bromine-ბრომი	brom-id-um. – Bromide-ბრომიდი
sulfur,sulfur-is-Sulphur-გოგირდი	sulf-id-um – Sulphide-სულფიდი

Fer-ეს სუფიქსი ზმნა fero-(ვატარებ)-დან მომდინარეობს და, რასაც დაერთვის, მის მატარებელს, ან გამტარს ნიშნავს. მაგალითად:

This suffix is originated from fero – I own and it determines the owner of a thing..for example::

odor, odor-is – smell-სუნი	odori-fer, -a, -um – fragrant, smelly- სურნელოვანი
sangu-is, sangu-inis – blood- სისხლი	sangui-fer, -a, -um – remeable to blood-სისხლგამტარი
crux, crux-is – cross-ჯვარი	cruci-fer, -a, -um- crusader- ჯვაროსანი
bil-is, bil-is – bile-ნაღველი	bili-fer, -a, -um – remeable to bile- ნაღველგამტარი

ეს სუფიქსიც და ზმნაც ბერძნულიდან მომდინარეობს, იქ იგი phoros სუფიქსითაა წარმოდგენილი და იქაც რაიმეს მატარებელს ნიშნავს. მაგალითად.phosphor-os, phosphor-us

This suffix -**phoros** is of greek origin and does the same thing as -fer. For example: phosphor-os, phosphorus-სინათლის მატარებელი. phosphor-os. phosphor-us – possessor of light.

Suffix -iv

audire, audit-um – hearing-სმენა	audit-iv-us, -a, -um– hearing thing- სასმენი
sed-are, seda-tum – calm- დამშვიდება	sedat-iv-us, -a, -um – calming- დამამშვიდებელი
actit-are – activity-მოქმედება, საქმიანობა	act-iv-us, -a, -um – active- მოქმედებითი
accusa-re, accusat-um – accusator-ბრალის დადება	accusat-iv-us – accusational- ბრალდებითი
possid-ere, possess-um – possess-ფლობა, დადება	poss-it-iv-us, -a.-um –positive- დადებითი

suffix - o-ide

ეს სუფიქსიც ბერძნული წარმომავლობისაა, „მსგავს“-ს ნიშნავს და ამავე მნიშვნელობით გამოიყენება ანატომიურ-ჰისტოლოგიურ და სხვა ტერმინებში. მაგალითად.

This suffix is of greek origin and expresses similarity and is widely used in anatomic and histologic terminology. For example:

arachne – web-აბლაბუდა	arachn- <i>o-ide-us</i> , -a, -um – like web-აბლაბუდისებრი
pterox, -igis – bird, wing-ფრინველი, ფრთა	pterox- <i>o-ide-us</i> , -a, -um –like wing-ფრთისებრი
sigma (greek letter-Σ)- (ბერძნული ასოა)	sigm- <i>o-ide-us</i> , -a, -um – sigmoid-სიგმისებრი
Delta (greek letter-Δ)- (ბერძნული ასოა)	delt- <i>o-ide-us</i> , -a, -um – deltoid-დელტისებრი
lambda (greek letter-λ)- (ბერძნული ასოა)	lambd- <i>o-ide-us</i> , -a, -um – lambdoid-ლამბდისებრი

ჩამოთვლილი სუფიქსები აწარმოებენ ეგრეთწოდებულ 1 რიგის ზედსართავ სახელებს, რომელთაც, როგორც ვნახეთ, მამრობითში აქვთ დაბოლოება -us ან -er, მდედრობითში-a, ხოლო საშუალოში -um.

The suffixes mentioned above as we see belong to first row of adjectives and have **-us,-er** ending for masculine gender, **-a** for feminine, **-um** for neuter.

II რიგის ანუ 111 ბრუნების ორდაბოლოებიან ზედსართავ სახელებს კი აწარმოებს სუფიქსები: al(ar) და bil(il). ამ სუფიქსებით ძალიან ბევრი ზედსართავი სახელი იწარმოება სახელებისა და ზმნებისაგან და ამიტომ განვიხილოთ ისინი ცალ-ცალკე.

Adjectives of second and third row are formed by following suffixes: **-al(-ar)** and **-bil(-il)**. These suffixes form a lot of adjective from nouns and verbs, so let's discuss them separately.

Suffix -al(-ar)

ეს სუფიქსი არსებითი და სხვა სახელების ფუძეზე მიმატებით აწარმოებს ზედსართავ სახელებს, მაგრამ ეს ზედსართავები ქართულად უმეტეს შემთხვევაში არა ზედსართავებად, არამედ ნათესაობითში დასმულ არსებით სახელად, უფრო სწორად ე.წ. შეუთანხმებელ მსაზღვრელად ითარგმნება. მაგალითად.

-al forms adjective by adding to the basis of different words and verbs. For example:

Costa, cost-ae – rib-ნეკნი	cost- <i>al-is</i> , cost- <i>al-e</i> – of rib- ნეკნის
vertebr-a, vertebr-ae – vertebrae- მალა	vertebr- <i>al-is</i> , vertebr- <i>al-e</i> – vertebral-მალის
labi-um, labi-i –lip=ბაგე	labi- <i>al-is</i> , labi- <i>al-e</i> – of lip-ბაგის
digit-us, digit-i – finger -თითი	digit- <i>al-is</i> , digit- <i>al-e</i> - of finger- თითის
abdomen,abdomin-is – abdomen- მუცელი	abdomin- <i>al-is</i> , abdomin- <i>al-e</i> – abdominal-მუცლის
pes, ped-is – foot-ტერგი	ped- <i>al-is</i> , ped- <i>al-e</i> – of foot- ტერგის
dens, dent-is – tooth-კბილი	dent- <i>al-is</i> , dent - <i>al- e</i> – of tooth- კბილის
occiput, occip-it is – back of head- კეფა	occipit- <i>al-is</i> . –e – occipital- კეფის
os, or-is – mouth-პირი	or- <i>al-is</i> , or- <i>al-e</i> – of moutg- პირის
man-us, man-us – hand ხელის მტევანი	manu- <i>al-is</i> , manu- <i>al-e</i> – of hand- ხელის

ამავე სუფიქსით იწარმოება ზედსართავი სახელები რამდენიმე ზედსართავი სახელის აღმატებითი ხარისხის ფორმებიდან, რომელთაც ქართული თარგმანი არ გააჩნია. მაგალითად.

This suffix forms adjective from supelative adjective. For example:

minim-us,-a,-um – minimum –	minim- <i>al-is</i> , minimal- <i>e</i> –
უმცირესი	minimal-მინიმალური
maxim-us, -a, -um – maximum-	maxim- <i>al-is</i> , -e – maximal-
უდიდესი	მაქსიმალური
optimus,-a,-um – The best-	optim- <i>al,-is</i> , optimale –
საუკეთესო	optimal-ოპტიმალური.

როცა არსებითი სახელი, რომლისაგანაც ზედსართავი უნდა ვაწარმოოთ, ბოლო მარცვალში L თანხმოვანს შეიცავს, ხდება ეგრეთწოდებული დისიმილაცია და -al სუფიქსი -ar სუფიქსით შეიცვლება. მაგალითად.

In several cases when we have *l* in basis *-al* changes and *-ar* is used. For example:

ventricul-us, ventricul-i – Stomach-კუჭი	ventricul- <i>al</i> -is, -e. – of stomach-კუჭის
ocul-us, oculi – eye-თვალი	ocul- <i>ar</i> -is, ocul- <i>al</i> -e. – of eye-თვალის
populus, populi – people-ხალხი	popul- <i>ar</i> -is, popul- <i>al</i> -e – of people-სახალხო

იმავთად ასეთი ზედსართავები ქართულად -იერ ან -მიერ სუფიქსიან ზედსართავად ითარგმნება. მაგალითად :

lex, leg-is – law-კანონი	leg- <i>al</i> -is, leg- <i>al</i> -e – legal-კანონიერი
nasus, nas-i – nose-ცხვირი	nas- <i>al</i> -is, nas- <i>al</i> -e – nasal-ცხვირისმიერი
frons, front-is – forehead-შუბლი	front- <i>al</i> -is, -e – frontal-შუბლისმიერი
ovum, ovi – egg-კვერცხი	ov- <i>al</i> -is, ov- <i>al</i> -e – ov- <i>al</i> -თვალური
centr-um, centr-i – center-ცენტრი	centr- <i>al</i> -is, -e – central-ცენტრალური
mos, mor-is – morals-ზნეობა	mor- <i>al</i> -is, -e- moral-ზნეობრივი
res, rei – subject-საქმე, საგანი	re- <i>al</i> -is, re- <i>al</i> -e – real-რეალური
crimen, crimin-is – crime-დანაშაული	crimin- <i>al</i> -is, -e – criminal-კრიმინალური, დანაშაულბრივი.

საკმაოდ ხშირ შემთხვევაში ასეთი ზედსართავები ქართულად არ ითარგმნება და ასეთ შემთხვევაში სიტყვას უნარჩუნდება ლათინური *-al* ან *-ar* სუფიქსი და მის მერე ქართული *-ულ* სუფიქსიც ემატება. მაგალითად. იხ. ზემოთ

suffix - bil (il)

bil(il) ეს სუფიქსი ზმნის infinitiv-ზე მიმატებით აწარმოებს ორდაბოლოებიან ზეწდსართავ სახელებს. მაგალითად:

-bil (il) forms adjective with two endings by adding it to a verb's infinitive. For example:

|

sana-re-	-	sana- <i>bil</i> -is,-e-	in-sana- <i>bil</i> -is,	in-sana- <i>bil</i> -e
განკურნება		განკურნებადი	incurable	განუკურნებადი
sta-re – to stand,		sta- <i>bil</i> -is, sta- <i>bil</i> -e –		
stability-დგომა		stability-მდგრადი		

fac-ere – to	fac- <i>il</i> -is, fac- <i>il</i> -e . –
create, do-ქმნა,	easily doneable-
კეთება	ადვილი,
	ადვილად
	გასაკეთებელი

HOMEWORK-დავალება.

Translate into Latin:-თარგმნეთ ლათინურად.

Acquired heart defect - გულის შექნილი მანკი

Congenital heart defect-გულის თანდაყოლილი მანკი

Thoracic vertebraes -გულმკერდის ნეკნები

Shin bones -კანჭის ძვლები

Head of shoulder -მხრის თავი

Tailbone horns -კუდუსუნის რქები

Sigmoid bowel -სიგმისებრი წიაღი

Cavy bowel -მღვიმოვანი წიაღი

Hole of lower jaw-ქვედა ყბის ხვრელი

Zigomatic-eye socket artery -ყვრიმალ-თვალბუდის არტერია

Zygomatic- eye socket hole -ყვრიმალ- თვალბუდია ხვრელი

Upper-jaw surface-ზედაყბისმიერი ზედაპირი.

HOMEWORK 2-დავალება 2

Form adjectives from nouns:-აწარმოეთ ზედსართავი სახელები

შემდეგი არსებითი სახელებიდან:

loc-us, loc-i –

regi-o, regi-on-is

fundament-um, fundament-i

cerebr-um, cerebr-i
pes, ped-is
caput, capit-is
occiput, occipit-is
lingua, lingu-ae

Main suffixes to form nouns არსებით სახელთა მაწარმოებელი ძირითადი სუფიქსები

არსებით სახელებს და კერძოდ სამედიცინო ტერმინებს მრავალი სხვადასხვა სუფიქსი აწარმოებს ვნახოთ თითოეული სუფიქსი ცალ-ცალკე.

Nouns and medical terms are formed by using several suffixes. Several of them are of greek origin. Let's discuss suffixes one by one.

- ul
- cul
- ol

ეს სუფიქსები დაერთვის არსებითი სახელის ფუძეს და აწარმოებს ამ არსებითი სახელის კნინობით ფორმას, თუმცა ზოგჯერ, შეიძლება ასე ითქვას, დამოუკიდებელი მნიშვნელობის სახელებსაც, მაგრამ არანაირად არაა განსაზღვრული, რომელ სახელს რომელი სუფიქსი უნდა დავურთოთ. მაგალითად:

This suffixes are added to basis of noun and form diminutive form. However sometimes they are just used as words with completely different meaning. There is no rule by which suffixes are added to words. For example

cella, cellae – little room-ოთახი	cell- <i>ul</i> -a, - cell-პატარა ოთახი, უჯრა ან უჯრედი
moles, mol-is – universe- მთლიანობა, სამყარო	mole- <i>cul</i> a – molecule, The smallest part of the Universe- მასის, სამყაროს უმცირესი ნაწილი-მოლეკულა
granum, gran-i – seed-მარცვალი	gran- <i>ul</i> -a – granule-პატარა მარცვალი. გრანულა
pila, pil-ae – ball-ბურთი	pil- <i>ul</i> -a, -ae – pill-ბურთულა, აბი
arteria, -ae – artery-არტერია	arteri- <i>ol</i> -a – arteriole-პატარა არტერია

venter, ventri-is – Stomach-კუჭი	ventri- <i>cul</i> -us – little stomach- პა(ტარ)აკუჭი
Tuber, tuberis – hill-ბორცვი, ბოლქვი,	tuber- <i>cul</i> -um – rough-ხორკლი
bronch-us – bronchus-ბრონქი	Bronch-i- <i>ol</i> -us – bronchiole- პატარა ბრონქი
canalis – channel-არხი	canal-i- <i>cul</i> -us – little channel- პატარა არხი
Caput, capitis – head-თავი	capit- <i>ul</i> -um – little head-პატარა თავი
corp-us, corporis – body-სხეული	Corpus- <i>cul</i> -um – little body- მცირე სხეული
fossa,foss-ae – pit-ორმო, ღრმული	foss- <i>ul</i> -a – little pit-მცირე ორმო
sacc-us, sacc-i – sack-ტომარა	sacc- <i>ul</i> -us – bag-პარკი

-ur-a

ეს სუფიქსი დაერთვის ზმნის ერთ-ერთი ძირითადი ფორმის-სუპინუმ-ის ფუძეს და აწარმოებს არსებით სახელს, რომელიც გამოხატავს ამ მოქმედების შედეგს. მაგალითად,

This suffix is added to verb which expresses the result of an action:

misc-e-o, mixt-um – to mix- mixt-*ur*-a - mixture-ნარევი

ვურევ

frang-o, fract-um – to break- fract-*ur*-a – fracture-მოტეხილობა

ვტეხ

su-o, sutum – to sew-ვეკერავ sut-*ur*-a - seam-ნაკერი

arm-o, armat-um – to armat-*ur*-a – armature-სამაგრი

consolidate-ვამაგრებ

find-o, fiss-um – cleave-ვაპობ fiss-*ur*-a – cleft-ნაპრალი

incid-o, incis-um – cut-ვჭრი incis-*ur*-a – notch-ნაჭდევი

aperi-o, apert-um – open – apert-*ur*-a – entrance-

ვალებ ნაჩვრეტი, შესასვლელი

ting-o, tinct-um – to wet- tinct-*ur*-a – tincture-ნაყენი

ვასველებ, ვნამავ

lig-o, ligat-um –link- ligat-*ur*-a – knot-კვანძი

ვაკავშირებ

იგივე სუფიქსითაა ნაწარმოები სიტყვები:-მაგისტრატურა, ასპირანტურა, ორდინატურა, დოქტორანტურა, პროკურატურა და სხვა,

-ment-um

ეს სუფიქსი ზმნის ინფინიტივის ფუძეზე დართვით აწარმოებს არსებით სახელებს და მათ ქართულად ძირითადად რაიმე დანიშნულების გამომხატველი სახელები შეესაბამევიან. მაგალითად
This suffix is added to verb infinitive and forms different types of words. For example:

medic-are - treatment - მკურნალობა	medica-ment-um – medicine- სამკურნალო საშუალება
ali-re – feed-კვება	ali-ment-um – food-საკვები
fund-are- found-საფუძვლის ჩაყრა, ჩასხმა	funda-ment-um- foundation- საფუძველი
argu-ere – substantiate- დასაბუთება	argu-ment-um – argument- მტკიცებულება
orna-re – decorate-შემკობა	orna-ment-um – decoration- სამკაული
lini-re – oil-წაცხება	lini-ment-um – ointment-საცხი

-in-um

ეს სუფიქსი აწარმოებს წამალთა და ნივთიერებათა სახელებს, იგი დაერთვის იმ ნივთიერებათა სახელწოდებების ფუძეებზე, საიდანაც მიიღება ესა თუ ის სამკურნალო საშუალება, ან იმ დაავადებათა სახელწოდებებს, რისთვისაცაა განკუთვნილი და სხვა. მაგალითად.

This suffix forms names of medicines and substances. It is either added to medicine or to disease and forms the words.

papaver, papaver-is – poppy- ყაყაჩო	papaver-in-um	papaverine- პაპავერინი
Thea, The-ae – tea-ჩაი	the-in-um	Teine-თეინი
myk.myc – mushroom-სოკო	myc-in-um	
synto- myc- in- um, bio-myc-in-um, cana-myc-in-um etc.		

pyr- heat. (greek) -სიცხე- anti – against-წინააღმდეგ- anti-pyr-in-um -
 against heat.-სიცხის საწინააღმდეგო
 cardia-heart-გული. iamos- medicinei(greek.)-წამალი card-iam-in-um –
 heart medicine.გულის წამალი
 cadaver, cadaver-is –corpse.გვამი cadaver-in-um.-კადავერი, ნი,
 გვამის ხრწნისას გამოყოფილი ნივთიერება.
 an- expresses decline.-გამოხატავს უარყოფას Alge - pain(greek.-
 ტკივილი (ბერძნულად)
 an-alg-in-um – analgesic.-ტკივილგამაყუჩებელი
 pepsis- stomach juice,.-კუჭის წვენი, მონელება- peps-in-um etc.

-ol

This suffix also forms substance names.-ეს სუფიქსი აწარმოებს
 ნივთიერებათა სახელწოდებებს.

For example:-მაგალითად

Mentha – mint-პიტნა	menth-ol-um
ichthys (greek) – fish-თევზი	ichthy-ol-um

-ismus

This suffix expresses sequence, course, **Darvin-ism-us, comun-ism-
 us, re-al-ism-us, capit-al-ismus** etc. In medical terminology it creates clinical terms-ეს სუფიქსი საერთოდ მიმდინარეობას, მიმდევრობას გამოხატავს, მაგალითად: Darvin-ism-us, comun=ism-us, real-ism-us, capital-ism-us და სხვა, მედიცინაში კი იგი აწარმოებს კლინიკურ ტერმინებს და უმეტესად რაიმეს სიჭარბით გამოწვეულ დაავადებას გამოხატავს.

. For example:-მაგალითად

Alkohol	alkohol-ism-us
Morf-in-um	morf-in-ism-us,
jod-um	jod-ismus
nan-us- ჯუჯა	nan-ism-us-დაკნინება
Botul-us,-i – Intestine-ძეხვი,	botul-ism-us
ნაწლავი	
Gigas, gigant-is – Gigant	gigant-ism-us

-ari-um, -ori-um

-arium არსებითი სახელიდან აწარმოებს ისევ არსებით სახელებს, რომლებიც ძირითადად მის საცავს, ან შესაკრებელს გამოხატავს. მაგალითად:

-ari-um creates nouns from nouns which express the depository of this particular noun. For example:

Aqua – water-წყალი	aqu- <i>ari-um</i> - aquarium-აქვარიუმი
aër – air-ჰაერი	aër- <i>ari-um</i> - air depot-აერარიუმი
sol, sol-is – sun-მზე	sol- <i>ari-um</i> - solarium-სოლარიუმი
liber, bri – book-წიგნი	libr- <i>ari-um</i> - library-წიგნსაცავი, ბიბლიოთეკა
planeta – Planet-პლანეტა	planet- <i>ari-um</i> - planetarium- პლანეტარიუმი
viv-us, -a, -um – alive- ცოცხალი	viv- <i>ari-um</i> - vivarium-ვივარიუმი

-orium სუფიქსი კი ზმნების supinum -ის ფუძეზე მიმატებით აწარმოებს არსებით სახელებს.

-ori-um forms nouns from verbs by adding to it's supinum basis. For example -მაგალითად

labor-are, labor-at-um – Labour- მუშაობა	laborat- <i>ori-um</i> – laboratory- ლაბორატორია....
sana-re, sanat-um – renew- გაჯანსაღება	sanat- <i>ori-um</i> – renewal- სანატორიუმი, გასაჯანსაღებელი
crem-are, cremat-um – burn- დაწვა	crem-at- <i>ori-um</i> – crematorium- კრემატორიუმი...
audi-re, audit-um – listen-სმენა	audit- <i>ori-um</i> – auditory- აუდიტორია.....

-itis

ეს სუფიქსი დაერთვის ორგანოთა (ნაწევართა) აღმნიშვნელ სახელებს (ძირითადად ბერძნულს) და გამოხატავს მის ანთებას. მაგალითად

This suffix is generally added to organ names and expresses it's inflammation. For example:

encephal-on – Brain- თავის ტვინი.	encephal-it is –brain inflammation- თავის ტვინის ანთება
--------------------------------------	--

col-on - colon-მსხვილი ნაწლავი	col-it is - colon inflammation-მსხვილი ნაწლავის ანთება
hepar, hepat-is - liver- ღვიძლი	hepat-itis - liver inflammation-ღვიძლის ანთება
stoma, stom-at-is - mouth- პირის ღრუ	stomat-it is - mouth inflammation- პირის ღრუს ანთება
gaster, gastr-i - stomach- კუჭი	gastr-itis - stomach inflammation- კუჭის ანთება
frons, front-is - forehead- შუბლი	front-it is - forehead inflammation- შუბლის ანთება
gingiva, -ae - gum-ღრძილი	gingiv- it is - gum inflammation- ღრძილების ანთება
kolpos - vagina-საშო	kolp-it is - vagina inflammation-საშოს ანთება
menynx, menyng-is - meninx- თავის ტვინის გარსი	menyng-itis. - meninx inflammation- თავის ტვინის გარსის ანთება
nephr-os - kidney- თირკმელი	nephr-it is - kidney inflammation- თირკმლის ანთება.

-itas. ეს სუფიქსი ზედსართავი სახელებიდან აწარმოებს განყენებულ არსებით სახელებს, რომელთაც ქართულად სი-ე თავსართ-ბოლოსართით ნაწარმოებ სახელებს უთანაბრდებიან. მაგალითად:

This suffix forms nouns from adjective. For example:

San-us, san-a, san-um - Healthy-ჯანმრთელი	san-itas, -atis - health- სიჯანმრთელე
Ver-us, -a, -um - real- ქეშმარიტი	ver-itas, ver-itat-is - reality- ქეშმარიტება
Cav-us, -a, -um - cavity-ღრუ	cav-itas, cav-itat-is - cavity-სიდრუვე
tuber-os-us, -a, -um - rough- ხორკლიანი.	tuberos-itas, -atis - roughness- ხორკლიანობა.

-itudo

ამ სუფიქსითაც ზედსართავი სახელებიდან იწარმოება განყენებული არსებითი სახელები და ისინიც ძირითადად

სი-ე თავსართ-ბოლოსართით ნაწარმოებ ქართულ სახელებს შეესაბამებთან, მაგალითად

This suffix also does the same this as previous one (-itas). For example: **magnus,-a, -um.-დიდი. magnitudo, magnitudinis-სიდიდე.**

-io-

ეს სუფიქსი სუპინუმ-ის ფუძეზე დართვით აწარმოებს არსებით სახელებს, რომლებიც თითქმის უთანაბრდებიან საწყისიდან ნაწარმოებ არსებით სახელებს. მაგალითად:

This suffix is added to verb sipinum form and forms almost same nouns as other suffixes that are added to infinitive. For example:

solv-o. solut-um – solve -**ვხსნი**

solut-io – solution-**ხსნარი**

auscult-o, auscultat-um – listen-**გუსმენ**

auscultat-io –auscultation-**მოსმენა**

palp-o, palpat-um – fondle, pet-
ვეაღერებ

palpat-io – palpation-**ხელის მოსმით გასინჯვა**

extraho, extract-um – extract-**გამოვიღებ**

extractio – extraction-**გამოღება, გამოწვლილვა**

Inieio, inieci-um – inject-**შემყავს**

inieci-io – injection-**შეშხაკუნება**

remitt-o, remiss-um – weaken-**ვსუსტდები**

remiss-io – run low-**მიღევა, ჩაქრობა**

transfund-o, transfus-um – pour out-
გადავასხამ

transfus-io – transfusion-**გადასხმა**

-ia ეს სუფიქსი ზედსართავი სახელის ან მიმღობის ფუძეზე დართვით აწარმოებს განყენებულ არსებით სახელებს.

მაგალითად

This suffix by adding to adjectives and participles forms nouns. For example:

paciens, patient-is – patient-**მომთმენი**

patient-ia – patience-**მოთმინება**

eminens, eminent-is – eminence

eminent-ia – eminence-

შემადლებული

შემადლება

potens, potent-is – potent-**შემძლე**

potent-ia – potential-**ძალა**

sciens, scient-is – expert-**მცოდნე**

scient-ia – science-**ცოდნა,**

მეცნიერება

memor, memor-is – man who rememebers-

memor-ia – memory-**ხსოვნა**

მხსომებელი

-osis- ეს სუფიქსი მიუთითებს არაანთებითი ხასიათის, ხშირად რაიმეს სიჭარბით გამოწვეულ დაავადებაზე, მაგალითად

This suffix expresses non-inflamational disease, which is caused by surplus. For exsemple:

acid-um, acid-i –acid-მჟავა.

acid-osis- increased acid level in tissues and cells.- სისხლსა და ქსოვილებში მომატებული მჟავიანობა.

monocyt-us, -i –monocyte. -მონოციტი.

monocyt-osis – increased monocytes level in blood.-მონოციტოზი, სისხლში მონოციტების მომატება.

Followin words are of same origin:

ასეთივე წარმომავლობისაა: psich-osis, neur-osis, scler-osis, vitamin-osis ან hypovitamin-osis და სხვა. Etc.

-iasis

ეს სუფიქსიც რაიმეს სიჭარბით ან სხვა რაიმე უცხო სხეულით გამოწვეულ დაავადებაზე მიუთითებს. მაგალითად.

This suffix also expresesses diseases which are caused by surplus or strange bodies. For example:

amoeba,-ae – ameba-ამება.. amoeb-iasis- caused by amoeba.-ამებით გამოწვეული დისენტერია

leo, leont-is –lion.-ლომი

leont-iasis- lion face,- sigh of leprosy.-ლომის სახე, კეთრის ნიშანი.

lithos- rock.-ქვა

lith-iasis- rock -გაქვავება.ქვის,კენჭის წარმოქმნა ამა თუ იმ ორგანოში. pebble formation in an organ . მაგალითად.. For example:

sialo-lith-iasis- pebble formation in saliva system.-სანერწყვე ჯირკვლებში ქვების გაჩენა

nephro-liith-iasis-in kidney-თირკმელში კენჭის გაჩენა.

chole-cysto-liith-iasis – in gall-bladder- ნალვლის ბუმბუში კენჭის გაჩენა და სხვა.etc..

-or

ეს სუფიქსი დაერთვის ზმნის ერთ-ერთი ძირითადი ფორმის - სუპინუმ-ის ფუძეს და აწარმოებს სახელს,

რომელიც ხშირად მოქმედ პირს გამოხატავს, ხოლო, თუ ასეთ სახელი არსებით სახელს ახლავს, მაშინ იგი ზედსართავი სახელის ფუნქციას იძენს. მაგალითები.

This suffix is added to supinum form of verb and expresses the person who does the action. For example:

rego, rect-um – govern- ვმართავ	rect-or – rector- მმართველი
curo, curat-um – take care- ვზრუნავ	curat-or–guardian, trustee- მზრუნველი
indico, indicat-um – indicate- ვაჩვენებ	indicat-or – indicator- მაჩვენებელი
levo, levat-um – lift- ვწევ	levat-or – elevator- ამწევი
seco, sect-um – cut- ვკვეთ	sect-or – sector- მონაკვეთი

-oma

ეს სუფიქსი დაერთვის ამა თუ იმ ორგანოს ბერძნულ სახელწოდებას და მიუთითებს ამ ორგანოს სიმსივნეზე.

მაგალითად

This suffix is added to an organ and means the cancer of it. For example:

hepar, hepat-is – liver- ღვიძლი	hepat- <i>oma</i> – liver tumor- ღვიძლის სიმსივნე
aden, aden-is – gland- ჯირკვალი	aden- <i>oma</i> – benign tumor of glands and mucose- ჯირკვლის სიმსივნე
sarkos–tissue,-meat- ხორცი, ქსოვილი	sark- <i>oma</i> – connective tissue malign. tumor- ხორცის, ქსოვილის სიმსივნე.
fibros – fibrous tissue- ბოჭკოვანი ქსოვილი	fibr- <i>oma</i> – benign tumor of connectil tis-sal- ბოჭკოვანი ქსოვილის სიმსივნე

-men

ეს ეუფიქსი დაერთვის ზმნის ინფინიტივის ფუძეს და აწარმოებს არსებით სახელებს, რომლებიც მოქმედების შედეგზე, ან საშუალებაზე მიუთითებენ. მაგალითად

This suffix is added to infinitive form of verb formin nouns that expresses the result or means of action . for exsempl

For a-re – to drill- გახვრეტა	fora- <i>men</i> –hole- ხვრელი
se-re – to plant- თესვა	se- <i>men</i> – seed- თესლი
flu-ere – flow- დენა	flu- <i>men</i> – river- მდინარე

Us

ეს სუფიქსი დაერთვის ზმნის სუპინუმის ფუძეს და აწარმოებს არსებით სახელებს. მაგალითად.

This suffix is added to supinum and forms nouns.

For example

Sto-	stat-um, sta-re	-	stat-us–status-
ვდგავარ	stand		მდგომარეობა
vide-o- I see	vis-um , vid-ere	-	vis-us – vision-
ხედავ	view-ხედავ		მხედველობა
audi-o – I listen-	audit-um , audi-re	-	audit-us – ear, hear-
ვისმენ	listen სმენა		ინგს-სმენა
pari-o –	part-um		part-us – woman in
childbirth	მშობიარობა		childbirth-
			მშობიარობა
და სხვა			Et cetera

HOMEWORK- -დავალება

Manufacture words which mean inflammation in clinical terminology:
აწარმოეთ ანთების გამომხატველი ტერმინები შემდეგი სიტყვებიდან.

mast-os –breast -ძუძუ
omphal-os- Navel -ჭიპი
rach-is- spine-ხერხემალი
ophthalm-os- eyei -თვალი
rh-is- nostril -ნესტო
myel-os- spinal cord-ზურგის ტვინი
pharynx, pharyng-is- pharynx-ხახა

enteron, -i. – intestine-ნაწლავი
hepar, hepatitis-liver-ღვიძლი
nephr-os- kidney-თირკმელი
piel-os – renal pelvis -თირკმლის მენჯი
pneum-on –pulmo-ფილტვი.

მეცადინეობა 8

Main forms of verbs and participles

ზმნის ძირითადი ფორმები და მიმღებები

სამედიცინო ტერმინოლოგიაში ძალიან ხშირად გვხვდება მიმღებრივი წარმომავლობის ტერმინები, ხოლო მიმღებები რომ ვაწარმოოთ, აუცილებელია ზმნის ძირითადი ფორმების დამახსოვრება, რადგან ახლანდელი დროის მოქმედებითი გვარის მიმღება იწარმოება ზმნის ინფინიტივის ფუძეზე -ens, ან -ns სუფიქსის მიმატებით, ხოლო წარსული დროის ვნებითი გვარის მიმღების საწარმოებლად ე.წ. სუპინუმის ფუძეს უნდა დავუმატოთ პირველი რიგის ზედსართავ სახელთა სქესის ნიშნები -us, -a, -um.

We often meet participles in medical terminology. For forming participles we should remember the main forms of verbs. As present time participles of active voice are formed by adding **-ens,ns** to the basis of infinitive of a verb. However, for forming past time participles of passive voice we should add gender suffixes of first row adjectives to the supinum:- us,-a, -um.

In Latin verb has 4 main form: -ლათინურში ზმნას აქვს ოთხი ძირითადი ფორმა.

1. present time active voice of indicative mood singular form.- ახლანდელი დროის მოქმედებითი გვარის თხრობითი კილოს მხოლოდითი რიცხვის პირველი პირი. audi-o- listen.ვისმენ

2. past time active voice of indicative mood singular form - წარსული დროის მოქმედებითი გვარის თხრობითი კილოს მხოლოდითი რიცხვის პირველი პირი audi-vi listened. მოვისმინე

3. supinum სუპინუმი - audit-um-for listening. მოსასმენად

4. infinitive -ინფინიტივი. audi-re- to listen. მოსმენა

As we see in the first form we have **-o**, second-**vi**, third **-um**, xolo fourth-**re**

სწორი წარმოების ზმნებს, როგორც ვხედავთ, პირველ ძირითად ფორმაში აქვთ -o, მეორეში -vi, მესამეში -um, მეოთხეში -re.

This kind of verbs are: ასეთი ზმნებია.

acceler-o, acceler-avi, accelerat-um, accelera-re acceleration-აჩქარება

agit-o, agita-vi, agitat-um, agit-are – tremble-კანკალი

agreg-o, agrega-vi, agrega-tum, agrega-re – gather-შეგროვება, შეჯგუფება.

altern-o, alterna-vi, alternat-um, alterna-re – differ-განსხვავება

audi-o, audi-vi, audit-um, audi-re – listen-სმენა

auscult-o, auscult-a-vi, auscultat-um, auscult-a-re – auscultation-მოსმენა, ავსკულტაცია.

communic-o, communica-vi, communicat-um, communica-re – link, connect-შეერთება, დაკავშირება

cur-o, cura-vi, curat-um, cura-re – take care, treat-ზრუნვა, მკურნალობა

conserv-o, conserva-vi, conservat-um, conserva-re – preserve-შენახვა

deform-o, deforma-vi, deformat-um, deforma-re – change form-ფორმის შეცვლა

depur-o, depura-vi, depurat-um, depura-re – clean-გასუფთავება

destill-o, destilla-vi, destillat-um, destilla-re – destillate-გამობდა

dissemin-o, dissemina-vi, disseminat-um, dissemina-re – sow-განთესვა

filtr-o, filtra-vi, filtrat-um, filtra-re – filter-გაფილტვრა

fini-o, fini-vi, finit-um, fini-re – finish, end-დამთავრება

labor-o, labora-vi, laborat-um, labora-re – labour, work-შრომა, მუშაობა

lax-o, laxa-vi, laxat-um, laxa-re – widen-გამოყოფა, გამოდევნა

limit-o, limita-vi, limitat-um, limita-re – limit-შეზღუდვა

migr-o, migra-vi, migrat-um, migra-re – migrate- გადასვლა, გადაადგილება/

nutri-o, nutri-vi, nutrit-um, nutri-re – feed-კვება.

obtur-o, obtura-vi, obturat-um, obtura-re – close-დახურვა.

penetr-o, penetra-vi, penetrat-um, penetra-re – penetrate-შეღწევა.

perfor-o, perfora-vi, perforat-um, perfora-re – perforate, drill-გახვრეტა

sterilis-o, sterilisa-vi, sterilisat-um, sterilisa-re – sterilize-გასტერილება

pulver-o, pulvera-vi, pulverat-um, pulvera-re – pulverise-დაფშვნა, დაფხვნა.

purg-o, purga-vi, purgat-um, purga-re – purge -გაწმენდა
 rectific-o, rectifica-vi, rectificat-um, rectifica-re – correct-შესწორება
 sign-o, signa-vi, signat-um, signa-re – sign-აღნიშვნა
 stimol-o, stimula-vi, stimulat-um, stimula-re – stimulation-აღზნება
 solv-o, sol-vi, solut-um, solv-ere – solve-გახსნა.

არსებობენ ე.წ. ფუძემონაცვლე და უწესო წარმოების ზმნები, წარმოგიდგენთ რამდენიმე, ძალზე საჭირო ზმნების ძირითად ფორმებს.

There are secerak so-called basis changing verbs. For example:-

misc-e-o, misc-ui, mixt-um, misc-e-re – mix-შერევა
 pung-o, pupug-i, punct-um, pungere – prick-ჩხვლეტა
 laed-o, laed-i, laes-um, laesere – disorder-დარღვევა
 invert-o, invert-i, invers-um, invers-ere – invert-შებრუნება
 retroflect-o, retroflex-i, retroflex-um, retroflecte-re - lean back -უკან გადახრა
 vide-o, vid-i, vis-um, vide-re – see-დანახვა
 divid-o, divis-i, divis-um, divide-re – divide-დაყოფა
 dilu-o, dilu-i, dilut-um, dilu-ere – dilute-განზავება
 collig-o, colleg-i, collect-um, collega-re – collect-შეგროვება
 compon-o, composu-i, composit-um, compon-ere – compose, compile-შედგენა
 coniung-o, coniunx-i, coniunct-um, coniung-ere – connect, link - შეერთება, დაკავშირება.
 defend-o, defend-i, defens-um, defend-ere – defend-დაცვა
 extrah-o, extrax-i, extract-um, extrah-ere – extract-გამოწვლილვა
 faci-o, fec-i, fact-um, fac-ere – do, make-ქმნა, კეთება
 permane-o, permans-i, permans-um, perman-ere – be forever-მუდმივად ყოფნა
 remitt-o, remis-i, remiss-um, remitt-ere – run low -მიღევა, შენელება
 intermitt-o, intermis-i, intermiss-um, intermitt-ere – stop time by time-დროგამოშვებითი რაიმე, დროგამოშვებით შეწყვეტა
 contorqueo, contorsi, contortum, contorquere – curve-დაკლაკვნა
 fig-o, fix-i, fix-um, fig-ere – stick, paste-მიწებება
 gign-o, genu-i, genit-um, gign-ere – birth-შობა, დაბადება

promine-o, prominu-i, -----, promin-ere – prominent-წარზიდვა
 defici-o, defec-i, defect-um, defec-ere – run low-გამოღევა, მიღევა
 differ-o, distul-i, dilat-um, diff-erre – differ-განსხვავება
 absced-o, abscess-i, absces-um, absced-ere – suppurate-დაჩირქება
 ascendo, ascendi, ascensum, ascendere – ascending-აღმასვლა
 serp-o, serps-i, serpt-um, serp-ere – creep-ცოცვა
 trem-o, tremu-i, -----, trem-ere – tremble-კანკალი, ცახცახი
 reduc-o, redux-i, reduct-um, reducere – restore-აღდგენა
 ur-o, uss-i, ust-um, ur-ere – burn-დაწვა
 morde-o, momord-i, mors-um, mord-ere –bite-კბენა
 recurr-o, recurr-i, recurs-um, recurr-ere – retort-შებრუნება
 oppon-o, opposu-i, opposit-um, oppon-ere – oppose-შეწინააღმდეგება,
 დაპირისპირება.

ახლა ვნახოთ ამ ზმნებიდან ნაწარმოები მიმღობების შემცველი სამედიცინო ტერმინები.

Now let's see medical terms created by these words:

nervus accelerans – accelerating nerve-ამაჩქარებელი ნერვი
 remedium adjuvans – subsidiary substance-დამხმარე ნივთიერება
 paralysis agitans – parkinsons disease, paralysis agitans-მოცახცახე
 დამბლა
 folliculi lymphatici aggregati – groupin lymphatic knots-შეჯგუფებული
 ლიმფური კვანძები
 pulsus alternans – different pulse-განსხვავებული პულსი
 arteriae communicantes – connective arteries-შემაერთებელი
 არტერიები
 arthritis deformans – deforming arthritis-ფორმის შემცვლელი
 ართრიტი
 costa fluctuans – hesitatnt rib- მერყევი ნეკნი
 arteria perforans – perforimig artery-გამხვრეტი არტერია
 remedium laxans – cleaning substance-გამწმენდი საშუალება
 laminae limitantes – lamina limitans-საზღვროვანი ფირფიტები
 nervus migrans – vagus nerve-ცდომილი ნერვი
 ulcus penetrans – penetrating ulcer-შემღწევი წყლული
 ulcus perforans – perforating ulcer-გამხვრეტი წყლული
 remedium purgans – anti-diarrhea medicine-საფაღარათო საშუალება

vertebra prominens – prominent vertebra-წარზიდული მალა
 pulsus deficiens – deficient pulse-მილეული პულსი
 pulsus alternans – changing pulse-ცვალეზადი პულსი
 pulsus differens – different pulse-განსხვავებული პულსი
 ulcus serpens – creeping ulcer-მცოცავი წყლული
 delirium tremens – white fever-თეთრი ცხელეზა.
 nervus abducens - abducent nerve-განმზიდველი ნერვი
 aorta ascendens – ascendent aorta-აღმავალი აორტა
 pneumonia abscedens – suppurative pneumonia-ფილტვების
 დამაჩირქებელი ანთეზა
 dentes permanentes – permanent teeth-მუდმივი კბილები
 pulsus frequens – frequent pulse-ხშირი პულსი
 morbus intercurrents – morbus intercurrents-ჩართული დაავადეზა
 febris intermitens – intermittent fever-დროგამოშვებითი ციეზა
 typhus recurrens – relapses typhus-შებრუნებული ტიფი
 febris remitens – relapsed fever-განმეორებითი ციეზა
 remedium stimulan – stimulating medicine-აღნეზნები საშუალეზა
 spiritus dilutus – diluted alcohol-განზავებული სპირტი.
 oleum dilutum – diluted oil-განზავებული ზეთი.
 spiritus concentratus – concentrated alcohol-კონცენტრირებული
 სპირტი
 musculus reductus – restored muscle-აღდგენილი კუნთი
 aurum reductum – restored gold-აღდგენილი ოქრო
 sal solvitus – solved salt-გახსნილი მარილი
 foramen obturatum – obturator foramen-დახურული ხვრელი
 processus transversus – transverse process-განივი მორჩი
 lamina affixa – enclosed plate-დართული ფირფიტა
 fasciculus retroflexus – retort fasciculus-შებრუნებული კონა
 myelitis diffusa – diffused myelitis-მოფენილი მიელიტი
 myelitis disseminata – spread myelitis-გაზნეული მიელიტი
 situs inversus viscerum – changed condition of inner organs -შინაგან
 ორგანოთა შეცვლილი მდგომარეობა
 functio laesa - disfunction
 vulnus contusum – beating wound- დაჟეჟილი ჭრილობა
 vulnus incisum – cutting wound-კვეთილი ჭრილობა
 vulnus laceratum – tearing wound-გაგლეჯილი ჭრილობა

-9-

**შეთანხმებული და შეუთანხმებელი მსაზღვრელ-
საზღვრული.
Coordinated and non-Coordinated Complex Terms**

როცა ტერმინი ერთზე მეტი სიტყვისაგან შედგება, ამ სიტყვებს შორის მოსალოდნელია ორგვარი დამოკიდებულება, მთავარი სიტყვა ან ითანხმებს სქესში, ბრუნვასა და რიცხვში მეორეს, ან მართავს მას.

When a term consists of more than one words, there can be two kind of relation between these words main word either rules the other one or coordinates with it in sex, declination or plural, singlar number.

ისეთ წყვილს, როცა არსებით სახელს ახლავს ზედსართავი, რიცხვითი ან ნაცვალსახელი, ან მიმდობა, შეთანხმებული მსაზღვრელ-საზღვრული ჰქვია, ხოლო, როცა არსებით სახელს ახლავს და განსაზღვრავს მხოლობითი ან მრავლობითი რიცხვის ნათესაობითში დასმული ისევ არსებითი სახელი, ასეთ წყვილს შეუთანხმებელი მსაზღვრელ-საზღვრული ეწოდება.

The kind of complex terms, when noun is grouped with adjective, participle, pronoun, is called coordinated. The other kind of complex terms, when noun is grouped with another nouns, which is in relative clause, is called non-coordinated.

ამიტომაც მას შემდეგ, როცა ვიცით ყველანაირი დაბოლოების მქონე არსებითი სახელის ნათესაობითი, როგორც აღვნიშნეთ ზემოთ, ძალიან ადვილია ე.წ. შეუთანხმებელი მსაზღვრელ-საზღვრულის შედგენა, სრულიად უბრალოდ, საზღვრული სიტყვა დარჩება სახელობით ბრუნვაში, ე.ი. როგორც ჰქვია საგანს,

მსაზღვრელი კი შეეწყობა ნათესაობითის ფორმით. მაგალითები.

That's why it is easy when we know relative clause ending of any of the words with it's proper endin and another one with relative clause ending.

For example:

fractura cost-ae	Rib fracture-ნეკნის მოტეხილობა
decoctum Urtic-ae	Boiled nettle-ჭინჭრის გამონახარში
oleum Helianth-i	Sunflower oil-მზესუმზირას ზეთი
digitus ped-is	Toe-ფეხის თითი
Ulcus ventricul-i	Stomach ulcer-კუჭის წყლული
ligamentum capit-is femor-is	Thigh head ligament-ბარძაყის თავის იოგი
cingulum membr-i	Extremity girdle-კიდურის სარტყელი
os membr-i	Extremity bone-კიდურის ძვალი
oleum Persic-orum	Peach oil-ატმის ზეთი
oleum Amygdal-arum	Almond oil-ნუშის ზეთი
spiritus vini	Wine alcohol-ღვინის სპირტი
Digiti man-us	Fingers-ხელის თითები
sulcus gen-us	Knee crevice-მუხლის ნაოჭი
caries dent-is	Rotten tooth-კბილის კარიეზი
Ulcus faci-ei	Face ulcer-სახის წყლული.

რაც შეეხება შეთანხმებულ მსაზღვრელ-საზღვრულს, მის საწარმოებლად სავალდებულოა არსებითი სახელის გრამატიკული სქესისა და ზედსართავი სახელის დაბოლოების ცოდნა. რაც შეეხება რიგობითი რიცხვითი სახელების, კუთვნილებითი ნაცვალსახელების და წარსული დროის ვნებითი გვარის მიმღებობების შეთანხმებას, ეს ადვილია, ყველა მათგანს მამრობითში აქვს დაბოლოება -us, მდედრობითში-a , საშუალოში კი -um

ასევე უადვილესია შეთანხმება ახლანდელი დროის მოქმედებითი გვარის მიმღებობასთან და ე.წ. ერთდა-

ბოლოებიან ზედსართავ სახელებთან, რადგან ნებისმიერი სქესის არსებით სახელებს ისინი ერთიდაიგივე დაბოლოებით უთანხმდებიან, თუმცა ყოველივე ეს ჩვენ უკვე ვისწავლეთ..

In coordinated complex terms we should know the noun gender ending and ending of an adjective. It also easy to sort out things with numerals, pronouns, patriciples as they have one ending in each gender: masculine **-us**, faminine **-a**, neuter **-um**. It is also easy to create terms with one edning adjectives and present time active voice particples, as we have learnt in previous lesson, they group with one ending only

ახლა ვნახოთ და დავიმახსოვროთ არსებითი სახელები სქესების მიხედვით.

Now let's see and remember nouns and their genders:

მამრობით სქესს განეკუთნებიან ის არსებითი სახელები, რომელთაც მხოლოებითი რიცხვის სახელობითსა და ნათესაობითში და მრავლობითი რიცხვის სახელობითში აქვთ შემდეგი დაბოლოებები:

Nouns belong to masculine gender if thei have following endings:

სახელობითი. ნათეს. მრ. სახელობ.

Nominative	relative	plrl. nominative	
-us	-i	-i	musculus, muscul-i, muscul-i-კუნთი
-us	-us	-us	sinus, sinus, sinus – cave-წიალი
-er	-i	-i	puer, pueri, pueri – boy-ბავშვი, ბიჭი
-er	-is	-es	venter, venteris, venteres – stomach-მუცელი
-o	-on-is	-on-es	pulmo, pulmonis, pulmones – pulmo-ფილტვი
-o	-in-is	-in-es	homo, hominis, homines – human-ადამიანი
-or	-is	-es	dolor, doloris, dolores – pain-ტკივილი
-os	-r-is	-r-es	flos, floris, flores – flower-ყვავილი
-es	-ed-is	-d-es	pes, pedis, pedes – foot-ტერფი,ფეხი
-es	-et-is	-etes	paries, parietis, parietes – wall-კედელი
-es	-it-is	-ites	stipes, stipitis, stipites – spike-წვეტი
-ex	-ic-is	-ices	cortex, corticis, cortices – cortex-ქერქი.

მამრობითი სქესისაა აგრეთვე :

Those nouns laso refer to masculine gender:

1. ბიოლოგიურად მამრობითი სქესის არსებითი სახელები, მდინარეების, თვეების სახელები.

1. Words which biologically are masculine, names of rivers and months
2. მდედრობითი და საშუალო სქესის დაბოლოებების მქონე, მაგრამ გრამატიკულად მამრობითი სქესის შემდეგი სახელები:
2. Words with feminine and neuter gender endings, but gramatically masculine nouns:

axis	axis	Axis-ღერძი
cassis	cassis	Trap -ბადე, მახე
Collis	collis	Hill-ბორცვი
Fustis	fustis	Stick-ჯოხი
lapis	lapidis	Rock-ქვა
mensis	mensis	Month-თვე
Orbis	orbis	Circle -წრე
Panis	panis	Bread -პური
Piscis	piscis	Fish-თევზი
pulvis	pulveris	Pouder-ფხვნილი
sanguis	sanguinis	Blood-სისხლი
unguis	unguis	Nail-ფრჩხილი
vermis	vermis	Worm-ჭია
canalis	canalis	Channel-არხი
Atlas	atlantis	Atlas, I cervical vertebrae- ატლასი, კისრის 1 მალა.
hydrops	hydropis	Hydrops -წყალმანკი
thorax	thoracis	Thorax bones-მკერდის ძვლები
larynx	laryngis	Larynx -ხორხი
pharynx	pharyngis	Pharynx -ხახა
coccyx	coccygis	Tailbone-კუდუსუნი
Tendo	tendinis	Tendine -მყესი
arsenas	arsenatis	Arsenate-არსენატი
arsenis	arsenitis	Arsenite-არსენიტი
Dens	dentis	Tooth-კბილი

Frons	frontis	Forehead -შუბლი
Mons	montis	Mountain -მთა
Fons	fontis	Spring-წყარო
Pons	pontis	Bridge -ხიდი
occidens	occidentis	West-დასავლეთი
oriens	orientis	East-აღმოსავლეთი
Calix	calicis	Bowl-თასი
codex	codicis	Book-წიგნი, მუხლი.
Ordo	ordinis	Row-რიგი
margo	marginis	Edge-კიდე
papilio	papilionis	Butterfly-პეპელა
scorpio	scorpionis	Scorpion-მორიელი
septentio	septentionis	North-ჩრდილოეთი
Sal	salis	Salt-მარილი
Sol	solis	The sun-მზე
Aden	adenis	Gland (greek)-ჯირკვალი
Ren	renis	Kidney-თირკმელი
Lien	lienis	Spleen-ელენთა
Lepus	leporis	Rabbit-კურდღელი
Mus	muris	Mouse -თაგვი
Colega	colega	Colleague-კოლეგა
pharmacopula	-ae	Chemist, druggist-აფთიაქარი.

ყველა ამ სახელს პირველი რიგის ზედსართავი დაბოლოებათა შესაბამისად შეეთანხმება -us, ან -er დაბოლოებით. რიგობითი რიცხვითი სახელები და წარსული დროის ვნებითი გვარის მიმღებობები მხოლოდ -us, ხოლო მეორე რიგის ზედსართავები კი -is, ან -e დაბოლოებით.

With each of these words will group adjective with -us, -er ending, numerals and past time passive voice participles with -us, adjective of second row with -er, -is endings.

მდებრობით სქესს განეკუთნებიან ის არსებითი სახელები, რომელთაც მხოლოდობითი რიცხვის სახელობითსა და ნათესაობითში და მრავლობითი რიცხვის სახელობითში აქვთ შემდეგი დაბოლოებები: -Nouns refer to feminine gender if they have following endings in nominative, relative, plural nominative:

-a	-ae	-ae
-as	-atis	-es
-es	-is	-es
-is	-is, -idis	-es
-us	-utis, -udis	-es
-ns, -rs	-tis	-es
-nx	-ngis	-es
-ax	-acis	-es
-ix	-icis	-es
-ux	-ucis	-es
-do	-inis	-es
-go	-inis	-es
-tio	-tionis	-es
-es	-ei	-es

HOMEWORK-დავალება შესაბამის ადგილებში, დაბოლოებათა მიხედვით, როგორც ეს გაკეთებულია მამრობითი სქესთან, მოძებნეთ ამ დაბოლოებათა შესაბამისი არსებითი სახელები.

Search for the nouns of feminine gender as it is done in masculine gender box.

ასევე მდედრობითი სქესისაა:

Following nouns are feminine as well:

1. ბიოლოგიურად მდედრობითი სქესის არსებები, ხეების, ქვეყნების, კუნძულების, ქალაქების და ზოგიერთი ძვირფასი ქვის სახელი.

1. biologically feminine gender words, names of trees, islands, states, cities and some precious stones.

2. მამრობითი ან საშუალო სქესის დაბოლოებების მქონე, მაგრამ გრამატიკულად მდედრობითი სქესის სახელები:

2. words with masculine or neuter gender ending, but grammatically feminine:

Arbor	arbor-is	Tree-ხე
Quies	quiet-is	Rest-მოსვენება
gaster	gastr-is	Stomach -კუჭი
Lex	legis	Law-კანონი
Caro	carnis	Meat-ხორცი
Bolus	boli	Clay-თიხა

humus	humi	Ground-მიწა, ნიადაგი
methodus	methodi	Method-მეთოდი, ხერხი
periodus	periodi	Period-პერიოდი, ხანა
atomus	atomi	Atom, indivisible-ატომი, განუყოფელი
manus	manus	Hand -ხელი, მტევანი
Acus	acus	Needle -ნემსი
domus	domus	House-სახლი

ყველა ამ სახელს პირველი რიგის ზედსართავი სახელები, რიგობითი რიცხვითი სახელები და წარსული დროის ვნებითი გვარის მიმრეობები უთანხმდებათ -a, ხოლო მეორე რიგის ზედსართავები -is დაბოლოებით.

All adjectives of first row, ordinal numerals and past time passive voice participles group with these words by -a, second row adjective with -is.

საშუალო სქესისაა ის არსებითი სახელები, რომელთაც მხოლოდითი რიცხვის სახელობითა და ნათესაობითში და მრავლობითი რიცხვის სახელობითში აქვთ შემდეგი დაბოლოებები:

A noun belongs to neuter gender if it has following endings in nominative, relative, plural nominative:

-um	-i	-a	folium, folii, folia – leaf-ფოთოლი
-on	-i	-a	ganglion, ganglii, ganglia – nervous knot-ნერვული კვანძი
-ma	-atis	-a	Zygoma, Zygomatis, Zygomata – zygoma-ყვრიმალი
-men	-inis	-a	foramen, foraminis, foramina – hole-ხვრელი
-us	-eris	-a	vulnus, vulneris, vulnera – wound-ჭრილობა
-us	-oris	-a	corpus, corporis, corpora – body-სხეული
-us	-uris	-a	crus, cruris, crura – shin-კანკი
-e	-is	-ia	rete, retis, reta – net-ბადე
-l	-is	-a	mel, mellis, ---- – honey-თაფლი
-ar	-aris	-ia	cochlear, cochlearis, cochleria – shell-ნიჟარა, კოვზი, ლოკოკინა

-al	-alis	-ia	animal, animalis, animalia – animal- ცხოველი
-ur	-oris	-a	femur, femuris, femura – thigh-ბარძაყი
-ur	-uris	-a	sulfur, sulfuris, ---- - sulphur-გოგირდი
-c	-tis	-a	lac, lactis, ---- - milk-რძე
-t	-itits	-a	caput, capitis, capita – head-თავი
-u	-us	-a	cornu, cornus, cornua – horn-რქა.

საშუალო სქესს მიეკუთნებიან აგრეთვე მამრობითი ან საშუალო სქესის დაბოლოების მქონე, შემდეგი არსებითი სახელები:

Following words with masculine and feminine ending refer to neuter gender:

pelagus,	pelagi	Sea (greek)-ზღვა
Virus	virii	Venom-შხამი
Vulgus	vulgi	Crowd-ბრბო
aequor	aequoris	Surface -ზედაპირი
Cor	cordis	Heart-გული
Mramor	mramoris	Marble-მარმარილო
Os	ossis	Bone-ძვალი
Os	oris	Mouth-პირი
Cadaver	cadaveris	Corpse -გვამი
Iter	iteris	Road, direction-გზა, არხი
Papaver	Papaveris	Poppy -ყაყაჩო
Papaver somniferum	Papaveris somniferi	Sleeping poppy-ხაშხაში, ძილის მომგვრელი ყაყაჩო
Piper	Piperis	Pepper-წიწაკა
Ver	veris	Spring-გაზაფხული
Aes	aeris	Copper-სპილენძი
Vas	vasis	Blood vein- სისხლძარღვი
Pancreas	pancreatis	Pancreas-უჭკვეშა ჯირკვალი

ყველა ამ სახელს პირველი რიგის ზედსართავი სახელები და სხვა ბრუნებადი სიტყვები -um ხოლო მეორე რიგის ზედსართავები -e დაბოლოებით ეთანხმებიან.

All declinable words and adjective of first row will group with these words by -um, adjective of second row -e.

-10-

ბერძნულ-ლათინური ლექსიკური

პარალელები

Greek- Latin lexical parallels

როგორც უკვე ვიცით, სამედიცინო ტერმინოლოგიაში ფართოდ გამოიყენება ბერძნული ლექსიკა, რაც რამდენიმე მიზეზითაა განპირობებული.

As we all know well in medical terminology a lot of Greek words are used for following reasons:

1. იმის გამო, რომ უძველეს დროშივე პრაქტიკულად ყველაფერი ითარგმნა ბერძნულიდან ლათინურად და მათ შორის სამედიცინო ლიტერატურაც, ლათინურ ენაში მრავალი ბერძნული სიტყვა-ტერმინი გადავიდა და დამკვიდრდა.

1. In ancient times almost everything was translated from Greek to Latin and a lot of terms and words stayed in Latin after this.

2. როგორც ასევე ვიცით, საერთაშორისო სამეცნიერო და მათ შორის სამედიცინო ტერმინოლოგიის საფუძვლად ლათინურთან ერთად მიღებულია ბერძნული ენა და ამის გამო, უკვე ორი საუკუნეა, ბერძნულ-ლათინურ ლექსიკაზე დაყრდნობით იქმნება ახალი ტერმინები მეცნიერების ყველა სფეროში, და, ამიტომ საერთაშორისო ტერმინოლოგიის ასათვისებლად სავალდებულოა მრავალი ბერძნული ლექსიკური ერთეულის დასწავლა-დაზეპირება.

2. Also, as we know, Greek and Latin are considered basis of international scientific, medical terminology. So scientists all over the world have been creating terms from both of these languages.

ახლა ვნახოთ და დავისწავლოთ ძირითად სამედიცინო ტერმინთა ბერძნულ-ლათინური შესატყვისები.

So, for learning terminology we also have to remember a lot of Greek terms as well as latin.

Greek	Latin	English
acusis	auditus	Ear, hearing -სმენა
aden	glandula	Gland-ჯირკვალი
angeion	vas sanguifer	Blood vessel- სისხლძარღვი
aner, andros	vir	Man-მამაკაცი.
anthropos	homo	Human-ადამიანი.
alge	dolor	Pain-ტკივილი
arthron	articulatio	Joint-სახსარი
atomus	individus	Indivisible- განუყოფელი
arachne	aranea	Spider-ობობა
bakteria	bacterium	Bacteria-ბაქტერია, ჩხირი
blenna	mucilago, mucilagi- nis	Mucosa-ლორწო
blepharon	palpebra	Eyelids-ქუთუთო
blepsis	visus	Vision-მხედველობა
bios	vita	Life-სიცოცხლე
brachy	brevis	Short-მოკლე
Brady	lenis	Slow-წელი
Tachy	celler	Fast-ჩქარი
Botanon	planta	Plant-მცენარე
cheir	manus	Hand-ხელი
Cheilos	labium	Leap-ბაგე
Chole	bilis	Bile-ნალველი
Chondros	cartilago	Cartilage-ხრტილი
cele, kele	hernia	Rupture-თიაქარი
cytos, kytos	cellula	Cell -უჯრედი
chroma, chromatis	color	Colour-ფერი
chronos	tempus	Time-დრო
cystis, kystis	vesica	Bubble -ბუშტი
derma, dermatis	cutis	Skin-კანი
dakrion	lakrima	Tears-ცრემლი
daktilos	digitus	Finger-თითი
demos	vulgus	Crowd ochlos-ზრზო

desmos	ligamentum	Ligament-იოგი
dromos	via	Road, route-გზა
dynamis	vis	Strength -ძალა
dipse	sitis	Thirst-წყურვილი
enteron	intestinum	Intestine-ნაწლავი
ergon	laborare	Labour-მუშაობა
Encephalon	cerebrum	Brain-ტვინი
erythros	ruber	Red -წითელი
endo	intra	Inner-შიგნითა
ectasis	dilatate	Widen-გაფართოება
aesthesia	sensus	Sense -გრძნობა
galaktos	lac, lactis	Milk-რძე
gaster	ventriculus	Stomachon-კუჭი
gony	genu	Knee-მუხლი
glossa	Lingua-ენა	Tongue, language
glykis	dulcis	sweet-ტკბილი
gyne, ginaikos	femina	Female-მდედრი
gnosis	mens, mentis	Mind-გონება
haema, haematis	sanguis, -inis	Blood-სისხლი
hidros	sudor	Sweat-ოფლი
hydor	aqua	Water -წყალი
histos	textus	Tissue -ქსოვილი
hystera	uterus	Uterus-საშვილოსნო
iater	medicus	Doctor-ექიმი
isos	Par	Pair-წყვილი
keras, keratis	cornu	Horn-რქა
kephale	caput, -it-is	Head-თავი
kardia	cor, cordis	Heart -გული
kinesis	movere	Movement-მოძრაობა
kolpos	vagina	Vagina-საშო
Kryos	frigor	Coldness- სიცივე
lapare	abdomen	Abdomen-mucel- მუცელი
leukos	albus	White-თეთრი
lipos	pinguis	Fat-ცხიმი
Logos	verbum	Word-სიტყვა

Lithos	lapis, lapidis	Rock-ქვა
melos	extremitas	Extremity-კიდური
mys, myos	musculus	Muscle-კუნთი
myelos	medula	Spinal cord- ზურგისტვინი
mastos	mamma	Breast=ძუძუ
meros	pars, partis	Part-ნაწილი
macros	magnus	Big-დიდი
micros	parvus	Little -პატარა
megas	magnus	Great-დიდი
melas, melanos	niger	Black-შავი
mneme	memoria	Memory -ხსოვნა
mykes	fungulus	Mushroom-სოკო
monos	unus	One-ერთი
nephros	ren	Kidney-თირკმელი
nyx, nyktos	nox, noctis	Night-ღამე
nymphē	puella, virgina	Virgin, girl-გოგონა
nanos	nanus	Gnome, Dwarf-ჯუჯა
nekros	mortuus	Dead-მკვდარი
neos	novus	New-ახალი
nosos	morbus	Sickness- ავადმყოფობა
odus, odontos	dens, dentis	Teeth-კბილი
oon	ovum	Egg-კვერცხი
oophoron	ovarium	Ovarium-საკვერცხე
oxys	acidum	Acid-მჟავა
Osme	odor	Smell, frangrance - სუნი.
ophthalmos	oculus	Eye -თვალი
onkos	cancer	Cancer -კიბო ,სიმსივნე
Onyx, onychos	unguis	Nail -ფრჩხილი
omphalos	umbilicus	Navel-ჭიპი
osteon	os, ossis	Bone-ძვალი
ops, opos	oculus	Eye-თვალი
onoma	nomen	Name -სახელი

oikos	domus	House -სახლი
poly	multus	Many-ბევრი
pus, podos	pes, pedis	Foot-ფეხი, ტერფი
proktos	anus. rectum	Anus-ყითა, სწორი ნაწლავი
pneuma	anima	Spirit-სული
pneumon	pulmo	Pulmo-ფილტვი
Pyelos	pelvis renalis	Renal pelvis თირკმლის მენჯი
phleps	vena	Vein-ვენა
pyon	pus, puris	Pus-ჩირქი
phone	vox, vocis	Voice-ხმა
pais, paidos	puer	Boy, child -ბიჭი, ბავშვი
Pharmakon	medicamentum	Medicine -წამალი
phagein	edare	Eat, Absorb-ჭამა
phileo	amo	Love-სიყვარული
phyton	planta	Plant -მცენარე
pyr	ignis	Heat, fire-ცეცხლი
paleos	vetus	Old-ძველი
rhis, rhinos	nasus	Nose-ცხვირი
Rhachis	columna vertebralis	Spine-ხერხემალი
sarx, sarkos	caro, carnis	Meat- ხორცი, ქსოვილი
sepsis	caries	Caries-კარიესი, დაჩირქება...
skleros	durus	Strengthened-მაგარი
splen	lien	Spleen-ელენთა
soma	corpus	Body-სხეული
stethos	pectus	Thorax-გულ- მკერდი
spondilos	vertebra	Vertebrae-მალა
stoma	os, oris	Mouth -პირი
sialon	saliva	Saliva -ნერწყვი
sphygmia	pulsus	Pulse-პულსი, ფეთქვა

skoepo	video	I see-ვხედავ
sperma	Semen	Seed -თესლი
thanatos	mors, mortis	Death-სიკვდილი
therapia	sanare, curare	Treatment- მკურნალობა
therme, thermos	tepidus	Worm -თბილი
topos	locus	Place-ადგილი
trophe	alimentum	Meal -საკვები
tokos	partus	Pregnancy- მშობიარობა
toxikon	venenum	Venom შხამი
tracheilos	cervix	Neck-კისერი
typhlon	caecum	Blind gut-ბრმა ნაწლავი
thorax, -akos	pectus, pectoris	Thorax bones-გულ- მკერდის ძვლები
uron	urina	Urine-შარდი
uranos	coelum	Sky-ცა
us, otos	auris, auris	Ear-ყური.
Zoon	animal	Animal-ცხოველი.

P.S.

ცხადია, ამით არ ამოიწურება საერთაშორისო და, კერძოდ, სამედიცინო ტერმინოლოგიაში გამოყენებული ბერძნულ-ლათინური ლექსიკა.

Of course, there are a lot of words(Greek, Latin) besides those shown above in medical terminology.

სიტყვათწარმოება ლათინური თავსართებით. **Word Formation with Latin Prefixes**

საყოველთაოდაა ცნობილი, რომ ნებისმიერ ენაში არსებობს ძირეული და წარმოებული სიტყვა-ტერმინები. წარმოება ხდება თავსართებით, ბოლოსართებით, ორივეთი ერთად, სიტყვათშერწყმით, აბრევიატურებით და სხვა, ხოლო, როცა საქმე კერძოდ ტერმინოლოგიას ეხება, აქ კიდევ მეტადაა წარმოდგენილი თავსართები, ბოლოსართები, სიტყვათშერწყმა და სხვა.

It is known worldwide that in every language there are basic and formed words. Formation, mainly, happens with prefixes, suffixes or both. When it goes to terminology things are more complicated as it needs prefixes, suffixes, joining words etc.

საერთაშორისო სამეცნიერო და კერძოდ სამედიცინო ტერმინოლოგიაში ბერძნულთან ერთად ფართოდაა გამოყენებული ლათინური თავსართები. ქვემოთ წარმოვადგენთ სიტყვათმწარმოებელ ძირითად ლათინურ თავსართებს და მათგან მიღებულ სიტყვა-ტერმინებს შესაბამისი (ზოგჯერ კალკური) ქართული და ინგლისური თარგმანით.

In international medical and scientific terminology there are widely used Latin prefixes as well as Greek. We will now show you Latin prefixes and terms formed by using them:

ab-შორს, გარეთ- out, far....

ab-lactatio-ძუბუდან, რძიდან მოწყვეტა- ab lactation, run out of milk.

ab-breviatio -შემოკლება-abbreviation, shorten.

ab-normis -არანორმალური, ნორმაზე მეტი-abnormal.

ab-oralis -პირიდან მოშორებული aboral, out of mouth.

ab originis -დასაბამიდან from the beginning.

ab-terminalis -ცენტრიდანული out of central.

ad-თან, ახლოს- with, near

ad-nasalis –ცხვირთან ახლოს მდებარე- near to nose.

ad-oralis –პირთან ახლოს მდებარე near to mouth.

ad-renalis –თირკმელთან ახლოს მდებარე- near to kidney.

ad-terminalis –ცენტრისკენული- near central.

bi(s)- double

bi-ceps – ორთავა-double head.

bi-color –ორფერი- two colours.

bi-cuspidalis –ორწვეტიანი- double spiked.

bi-formis –ორფორმიანი- double form.

bi-lateralis –ორგვერდიანი, ორმხრივი- double sided, mutual, two-way.

bi-manualis –ორხელა- double handed.

bi-nominalis –ორსახელა-double named.

bi-partitus –ორნაწილიანი, ორად გაყოფილი double parted.

de(s)-გადა-

de-capitatio –თავის მოკვეთა- cut head.

de-formatio –ფორმის შეცვლა- change form.

de-generatio -გადაგვარება- degenerate.

de-gradatio –თანდათანობითი გაუარესება- gradual worsening.

de-gustatio -გემოს გასინჯვა- taste.

de-mentia –გონების დაკარგვა, ჭკუასუსტობა- lose mind.

de-ratatio – მღრნელების განადგურება. eliminate rodents.

des-infectio –ინფექციის განრიდება, გაქრობა- eliminate infection.

des-tilatio -გამოხდა- destilate.

dis-

dis-color –ჭრელი, სხვადასხვაფერი- motley.

dis-proportio –არათანაფარდობა- not proportional.

dis-secatio –გაკვეთა, გაჭრა- cut, dissect.

dis-seminatio -განთესვა, გაბნევა- scatter.

dis-stantia -მანძილი, მდგომარეობა-distance.

ex-

ex-cavatio -ამოთხრა, ამოღრმავება- excavate.

ex-centricus –მდგომარეობიდან გამოსული, გადახრილი-
excentral, out of normal condition.

ex-corticatio –კანის, ქერქის მოცილება, remove cortex.

ex-pansio – გავრცელება, გაშლა, გაფართოება-expansion.

ex-sudatio -ოფლიანობა, ოფლის დენა- sweating.

ex-perimentum – ცდა გასინჯვა, გexperiment.

extra- outer-გარე, -გარეთა

extra-naturalis –ზებუნებრივი- extranatural, not natural.

extra-medullaris –ზურგისტვინსგარეთა- out of spinal cord.

extra-ordinarius -არაბუნებრივი-ექსტრაორდინალური- extraordi-
naly.

extra-uterinus –საშვილოსნოს გარე- out of uterus.

im-, in-არა

im-maturus –არამწიფე- not ripe.

im-mobilis –უძრავი -immoveable.

im-par -არაწყვილი, კენტი ,არათანაბარი- odd.

im-potens –უძლური- not potent.

im-puberitas – სქესობრივი უმწიფრობა, უუნარობა-sexual
impotence.

in-aciditas –არამჟავიანობა- not acid.

in-activus –არაქმედითი- not active, inactive.

in-aequalis –არათანაბარი, არათანასწორი- not equal, unequal.

in-curabilis –განუკურნებელი- not cureable, incurable.

in-dividus –განუყოფელი- indivisible, not divideable.

in-nominalis -უსახელო- nameless.

in-sanabilis –არაგაჯანსაღებადი- not recoverable.

in-operabilis – გაკვეთისადმი შეუთავსებადი-situation in which pa-
tient can't be operated.

in-solubilis –არაგახსნადი not openable.

in-stabilis –არამდგრადი- chaneable, not stable.

inter-

inter-articularis –სახსართშორისი- among joints.

inter-chondralis –ხრტილთაშორისი- among cartilages.

inter-clavicularis –ლავეწთაშორისი- among collar-bones.

inter-costalis – ნეკნთაშორისი-among ribs.

inter-cruralis –წვივთაშორისი, მუხლთაშორისი-among shins,
knees.

inter-mediis -შუათანა-შუამდებარე- middle.
inter-mitens -დროგამომვებითი- gradual.
inter-muscularis -კუნთთაშორისი- among muscles.
inter-nationalis -საერთაშორისო- international.
inter-osseus -ძვალთაშორისი- among bones.

Intra-შიგნით

intra-articularis -სახსარსშიგა- in joint.
intra-cranialis -ქალასშიგა- in skull.
intra-cutaneus -კანსშიგა- in skin.
intra-abdominalis -მუცლისშიგნითა- in abdomen.
intra-venosus -ვენისშიგა- in vein.

prae- previous-წინ, წინა.

prae-cancerosus -კიბოსწინა- period before cancer;
prae-cedens, praecedentis -წინასწარი რამ, პრეცედენტი- precedent.
prae-cordium -წინაგული- precordium.
prae-cox -ნაადრევი- early .
prae-frontalis -შუბლისწინა- before forehead.
prae-maturus -ადრე მომწიფებული- premature.
prae-maxilaris -ზედა ყბის წინა- before upper jaw.
prae-mortalis -სიკვდილისწინა before death.
prae-natalis -მშობიარობის წინა- before births.
prae-servatio - წინასწარ დაცვა-preservation.
prae-paratum -წინასწარ გამზადებული- preparation.

re-

ეს თავსართი ჩვეულებრივ მიუთითებს მოქმედების, საერთოდ რაიმეს განმეორებაზე, ან საპირისპირო მოქმედებაზე.

re-actio - განმეორებითი ან უკუქმედება- reaction.
re-cidivus -თითქოს გამქრალი მოვლენის განმეორება recidive, repeated phenomenon which seemed dissapeared.
re-convalescentia -გამოჯანმრთელება- recovery.
re-generatio - გვარის, ჯიშის, საერთოდ რაიმეს აღდგენა- regeneration.-
re-infectio -ინფექციის გამეორება- to be infected once more.

re-organisatio –გარდაქმნა- reorganization, change.
re-productio –განმეორებით რაიმეს შექმნა- reproduction.
re-sectio –განმეორებით გაკვეთა- to dissect once more.
re-vaccinatio - revaccinate.
re-visio -გადახედვა, გადათვალერება- revision.

semi- ნახევრად-

semi-circularis –ნახევრად მრგვალი- semi-round.
semi-lunaris –ნახევარმთვარისებრი- semi-lunar.
semi-vivus –ნახევრად ცოცხალი- semi-alive.
semi-ovalis –ნახევრად ოვალური- semi-oval.

sub- ქვეშ, დამლა, ნაკლებ..

sub-acidus –მომჟავო- less acid.
sub-albus -მოთეთრო- whitish.
sub-acutus -მომწვავო- acutish.
sub-lingualis –ენისქვეშა- below tongue.
sub-cutaneus –კანქვეშა- under skin.
sub-unguialis –ფრჩხილქვეშა- under nail.
sub-iectus –ქვემდებარე- to be under.

trans- გადა-

trans-formatio -გარდაქმნა- transformation.
trans-foratio –გახვრეტა- drill .
trans-fusio –გადასხმა- transfusion.
trans-plantatio –გადანერგვა- transplantation.
trans-sudatio - ოფლიანობა- prespire, sweating.
trans-versus -განივი- transverse.

სიტყვათწარმოება ბერძნული თავსართებით.

Word Formation with Greek Prefixes

საერთაშორისო და, კერძოდ, სამედიცინო ტერმინოლოგიაში ბევრი ბერძნული თავსართია გამოყენებული. განვიხილოთ ძირითადი მათგანი.

A lot of Greek prefixes are used in medical terminology. Let's discuss several of them:

a- an- absence of something

ეს თავსართი ბერძნულში და მერე სხვაენოვან ტერმინებშიც რაიმეს უქონლობას, რაიმეს უარყოფას გამოხატავს. თანხმობების წინ -a, ხმობების წინ an - მაგალითად.

a-basia –სიარულის უნარის მოშლა- being unable to walk.

a-biosis –სიცოცხლის უნარის დაკარგვა რომელიმე ნაწევარში. death, unable to live.

a-galactia –მეძუძურ დედას რომ რძე არ ექნება- mother without milk.

a-glosia –ენის თანდაყოლილი უქონლობა- congenital absence of tongue.

a-grypnia -უძილობა, ძილის მოშლა- insomnia.

a-daktylia –თითების უქონლობა- absence of finger.

a-dipsia –წყურვილის შეგრძნების დაკარგვა ან უქონლობა- absence of thirst.

a-lalia – მეტყველების უნარის უქონლობა ან დაკარგვა- unable to talk.

a-lexia –კითხვის უნარის დაკარგვა- unable to read.

a-gnosia –შეცნობის უნარის დაკარგვა- unable to cognize.

a-mnesia –მეხსიერების სრული ან ნაწილობრივი დაკარგვა- loss partial or full memory.

an-aemia –სისხლნაკლებობა- lack of blood.

an-algesia –ტკივილის შეგრძნების დაკარგვა- unable to feel pain.

an-alginum –ტკივილგამაყუჩებელი- painkiller .

an-ovaria –საკვერცხეების უქონლობა- absence of ovum.
an-onychia –ფრჩხილების თანდაყოლილი უქონლობა. absence of nails.-
an-orexia –მადის უქონლობა ან დაკარგვა. absence of hunger .
an-osmia – unable to smell.-ყნოსვის შეგრძნების დაკარგვა ან უქონლობა.
an-oxya –ქსოვილებში უჟანგბადობა- lack of oxygen in tissues.
an-uria – თირკმლებისაგან შარდის გამოყოფის შეწყვეტა. stopped urine formation in kidneys .

ana-

ana-biosis -სიცოცხლის უნარის აღდგენა, აგამოცოცხლება, restore ability to live.
ana-mnesis -გახსენება- remember.
ana-toxinum – შხამდაკარგული- loss of toxine.

allo-სხვა

allo-plastica –არაცოცხალი მასალის სხეულში ჩანაცვლება change dead materials in body.
allo-trans-plantatio –ერთი სახეობის, მაგ რამ გენეტიკურად განსხვავებული ქსოვილის ან ნაწევარის გადანერგვა- transplantation of same kind of tissue but of another genetic information.

anti-წინააღმდეგ, საპირისპიროდ.

ant-agonismus- საპირისპიროდ, საწინააღმდეგოდ ქმედება- opposite.
anti-dotum – მოწამვლის, შხამის საწინა ღმდეგოდ მისაცემი საშუალება-antidote .
anti-virus – შხამსაწინააღმდეგო-ntivirus .
anti-septicus –დაჩირქების საწინააღმდეგო- antissuppurative.
anti-corpora –ანტისხეულები- antibodies .
anti-toxinum –შხამსაწინააღმდეგო- antitoxine, against toxine.
anti-dysentericum –დიზენტერიის საწინააღმდეგო- against dithyramb.
anti-pyrium –სიცხის საწინააღმდეგო- against temperature..

auto-თვით

auto-allergia – თავისსავე სხეულში გამომუშავებული ალერგენებით გამოწვეული ალერგია. allergy caused against your body.

auto-biographia – საკუთარი ცხოვრების აღწერა- description of your life.

auto-intoxicatio – თავისსავე სხეულში წარმოქმნილი ნივთიერებებით მოწამვლა – poisoned by toxins formed in your organism.

auto-infectio – თვითინფექცია- infect yourself.

auto-nomia – თვითმმართველობა, საკუთარი წესებით ცხოვრება-live by your rules.

auto-plastica – საკუთარი ქსოვილის გადანერგვა- transplant your own tissue.

auto-serotherapy – საკუთარი შრატით მკურნალობა-treatment by your own serum.

auto-phagia –თვითშთანთქმა. შიმშილობისას საკუთარი ქსოვილისა და ცხიმების შთანთქმა სხეულის მიერ- absorption of your own tissues, fat ..

auto-philia –საკუთარი თავის ავადმყოფური შეყვარება- to love yourself insanely.

auto-haemotherapy –საკუთარი სისხლით მკურნალობა- treatment by your own blood.

auto-hypnosis –სხვის დახმარების გარეშე თვითჰიპნოზირება hypnose yourself without anyone's help.

auto-lysis –თვითდაშლა- autolysis.

auto-transfusio –საკუთარი სისხლის გადასხმა-tranfusion of ur own blood.

auto-immunisatio – ორგანიზმის თვითიმუნიზაცია – self-immunisation.

bathy-ღრმა

bathy-an-aesthesia –გრძნობიარების ძლიერი დაქვეითება- loss of sense.

bathy-kardia –გულის ღრმად მდებარეობა- deep location of heart.

bathy-hyper-aesthesia –გრძნობიერების მეტისმეტი გამმაფრება-increase of sense.

batho-phobia –სიმაღლიდან გადმოხედვის (სიღრმის) შიში- fear of looking from height .

brady-ნელი-

brady-arthritis –მეტად შენელებული მეტყველება- slow speech.

brady-basia –მეტად შენელებული სიარული- slow walking.

brady-kardia -შენელებული გულისცემა- slowed heartbeat.

brady-kinesia –შენელებული მოქმედება- slowed action.

brady-lalia – შენელებული, გაუმართავი მეტყველება-sensless speech.

brady-pepsia –საჭმლის მონელების შეფერხება- slowed digestion.

brady-pnoë – შენელებული სუნთქვა-slowed breath.

brady-praxia – შენელებული ფსიქიკური მოქმედება-slowed psychic action.

brachy- მოკლე.

brachy- chilia –ზედა ბაგეს შუა ნაწილის დამოკლება-shorten middle of upper lip.

brachy-kephalus –მოკლეთავიანი- short head.

brachy-gnathia –ქვედა ყბის განუვითარებლობა- undeveloped lower jaw.

brachy-pnoë –მოკლე, ნაწყვეტ-ნაწყვეტი სუნთქვა- abnormally slow breathing rate.

brachy-podia –მოკლეთერფიანობა- short foot.

dys-რაიმეს უარყოფა, შეფერხება....

dys-akusia –სმენის დაქვეითება- lower hearing.

dys-basia –სიარულის, მოქმედების შეფერხება- stop walking.

dys-enteria - გართულებები ნაწლავებში- problems in intestines.

dys-hidrosis –ოფლის გამოყოფის შეფერხება- stop sweating.

dys-kinesis -მოდრაობის შეფერხება,გამძნელება- hamper movement.

dys-lalia –საუბრის უნარის შეზღუდვა- limited speech ability.

dys-ovaria –საკვერცხეების ფუნქციის მოშლა- disfunction of ovum.

dys-pepsia –პეფსინის, კუჭის წვენის გამოყოფის შეფერხება, hampered formation of stomach juice.

dys-phagia –ყლაპვის გამძნელება- hardened ability to swallow.

dys-pnoë –მწელად სუნთქვა, სუნთქვის შეფერხება- hardened breath ability.

dys-thymia –სულიერი დამაბულობა, დასევდიანება-sadness .

dys-tokia –მშობიარების გართულება- hardened breathing

dys-uria –შარდის შეფერხება- hamper urine formation.

endo-შიგა-, შიგნითა- .

endo-karditis –გულის შიგა გარსის ანთება- inflamation of inner layer of heart,

endo-krino-logia –მოდღვრება შინაგანი სეკრეციის ჯირკვლებზე- doctrine about endocrine glands.

endo-krino-pathia –შინაგანი სეკრეციის ჯირკვლების ტკივილი- pain of endocrine glands.

endo-lympha – შიგნითა ყურის აპკისებრი ლაბირინთის შიგთავსი-interior of membrane labyrinth inner ear.

endo-metritis –საშვილოსნოს შიგა გარსის ანთება- inflamation of inner layer of uterus.

endo-skopia –შინაგანი ორგანოების დათვალიერება- inner inspection.

end-ophthalmitis –თვალის შიგნითა გარსის ანთება- infalamation of inner layer eye.

endo-phlebitis –ვენას შიგნითა გარსის ანთება- inflamation of inner layer vein.

epi-ზე, ზევიდან..

epi-gastrum –ზედა მუცელი-upper stomach.

epi-demia –ყოვლადსახალხო დაავადება- epidemy.

epi-dermis –კანის ზედა შრე- upper layer of skin.

ep-hidrosis –სხეულის ზედა ნაწილის ოფლიანობა- sweating of upper parts of organism.

epi-zootia –ცხოველთა საყოველთაო დაავადება- epidemy among animals.

epi-kardium –გულის კუნთის გარეთა გარსი- upper layer of muscle.

epi-physis –ეპიფიზი, მიხორცება რაიმეზე- epiphysis.

eu-კარგი, კარგად-

eu-thanasia –მშვიდი სიკვდილი- calm death.

eu-meno-rrhoea –ნორმალური მენსტრუაცია- normal menstruation.

eu-rythmia –კარგი მაჯისცემა- good pulse.
eu-phoria –კარგი განწყობილება- good mood.
eu-pnoë –კარგად სუნთქვა- good breath.
eu-pepsia –კარგად მონელება, კუჭის წვენის კარგად გამოყოფა- normal digestion.
eu-tokia –კარგად მშობიარობა- good birth.

homoeo-ერთად-

homo-dynamia –ტოლძალოვანება- samepower.
homoeo-therapia –მსგავსით, მსგავსის მკურნალობა- good treatment.
homoeo-plastika –მონათესავე სახეობიდან ქსოვილის ან ორგანოს გადანერგვა- transplantation of tissues from relative species.
hom-onimus –ერთნაირსახელა- same kind.

hyper-ზე, მეტი

hyper-aciditas –ზემჟავიანობა- overly acid.
hyper-oxydum –ზეჟანგი- peroxide.
hyper-aemia –სისხლჭარბობა- more blood than needed.
hyper-aesthesia –ზემგრძნობელობა- hypersensitive.
hyper-thermia –გადახურება- hyperheated.
hyper-tonia –მაღალი წნევა- high pressure.
hyper-trophia –მეტისმეტი გაზრდა- hypergrowth of organism, organs.
hyper-trichosis –ჭარბთმიანობა- high hairy.

hypo- დაბლა, ქვემო-

hypo-kardia –გულის დაბლა მდებარეობა- lower location of heart.
hypo-chondrium – ნეკნებქვეშა მიდამო- place lower ribs.
hypo-dermaticus –კანქვეშა- lower layer of skin.
hypo-gastrium –ქვემო მუცელი- lower stomach.
hypo-glossus –ენისქვეშა- lower tongue.
hypo-tonia –დაბალი წნევა- low pressure.
hypo-glykaemia –სისხლში შაქრიანობის დაქვეითება- low amount of sugar in blood.

meso-შუა-

mes-enterium –ჯორჯალი, “ ნაწლავთშორისი“- among intestines.

meso-gastrium –შუა მუცელი- middle stomach.
mes-aortitis –აორტის შუა გარსის ანთება- inflammation of middle of aorta.
meso-derma –შუა ჩანასახოვანი ფურცელი- mesoderm.
meso-potamia –შუამდინარეთი-mesopotamia.

meta- გადა-

meta-morphosis –გარდაქმნა, გარდასახვა- metamorphosis.
meta-stasis –გადანაცვლება. დაავადების პირველადი კერის სხვა ადგილზე გადასვლა-გადანაცვლება- shift, metastasis, movement of cancer cells.

pan-ყველა-

pan-algia –მთელი სხეულის ტკივილი- ache of whole body.
pan-anaesthesia – მთელი სხეულის გაუტკივარება- calm all the body.
pan-akea, panacea –ყველაფრის განმკურნებელი წამალი- medicine against all diseases.
pan-arthritis –მრავალი სახსრის ანთება- inflammation of many joints.
pan-demia –საყოველთაო ეპიდემია- worldwide epidemy.
pan-karditis –გულის ყველა შრის ანთება- inflammation of all layer of heart.
pan-otitis –შუა და შიგა ყურის ანთება- inflammation of inner and outer ear.
pan-ophthalmitis –თვალის ყველა გარსის ჩირქოვანი ანთება- purulent inflammation of eyes.
pan-phobia –ყველაფრის შიში- fear of everything.
pan-phlebitis –ვენას ყველა გარსის ანთება- inflammation of all layer's vein.

para-გვერდით, -ახლოს, თანა-

para-biosis –სიკვდილ-სიცოცხლეს შორის არსებული მდგომარეობა- situation middle life and death.
para-situs –თანამყოფი, თანაარსი- parasite.
par-akusis –სმენის დარღვევა, მცდარი სმენა- disfunction of hearing.
para-lalia –მეტყველების დარღვევა, ბგერების არევა- disfunction of speech.

peri- გარშემო, ირგვლივ, თან..

peri-adenitis – ჯირკვლის კაფსულისა და მისირგვლივი ქსოვილის ანთება- inflammation of gland capsule and nearby region.

peri-arthritis –სახსრისირგვლივი ქსოვილის ანთება- inflammation of tissue around vein.

peri-gastritis –კუჭის სეროზული გარსის ანთება- inflammation of perigastrium.

peri-karditis –გულის პერანგის ანთება- inflammation of pericardium.

peri-odontitis –კბილისირგვლივი ქსოვილის ანთება- inflammation of periodontitis.

peri-tonitis –მ უცლის გარსის ანთება-inflammation of peritoneum.

peri-urethritis –შარდსადენი მილისირგვლივი ქსოვილის ანთება- inflammation of periurethrium.

peri-splenitis –ელენთის ფიბროზული კაფსულის ანთება- inflammation of spleen capsule.

sym-, syn-თანა-

sym-biosis –თანაცხოვრება, თანაარსობა- co-living.

sym-metria –თანაფარდობა- correlation.

syn-arthritis –სახსრების ან ძვლების უწყვეტი შეერთება- synarthritis.

syn-dactylia –თითების თანდაყოლილი შეზრდა- congenital joining of fingers.

syn-dromu –რაიმე დამახასიათებელი ნიშნების ერთობლიობა- syndrome.

syn-ergia –რაიმეს ერთდროული და ერთი მიმართულებით მოქმედება- synergy.

syn-ostosis –ძვლოვანი ქსოვილით ძვალთა შეერთება- joining bones with bone tissues.

syn-chondrosis –ძვლების ხრტილოვანი ქსოვილით შეერთება- joining bones with ligaments.

syn-chronus –ერთდროული- synchronic.

syn-thesis –ნაერთი, შენაერთი რამ.- synthesis.

სიტყვათწარმოება ბერძნული
ბოლოსართებით.

Word Formation with Greek Suffixes

ბერძნული ბოლოსართებით, უფრო სწორად ბოლოსართებად გამოყენებული სახელებითა და ზმნებით ძალზე ბევრი საერთაშორისო და კერძოდ სამედიცინო ტერმინია ნაწარმოები. ვნახოთ ძირითადი მათთაგანი.

In Terminology a lot of Greek suffixes are used. The suffixes are represented by nouns, verbs. Let's discuss some of them:

-algia-ტკივილი-pain

ovari-algia –საკვერცხის ტკივილი- pain in ovum.

nost-algia –სამშობლოდან მოწყვეტით გამოწვეული სევდა-pain caused by leaving motherland.

neur-algia –მწვავე ნერვული ტკივილი- nervous pain.

ost-algia –ძვლების ტკივილი- pain in bones.

orchi-algia –სათესლე ჯირკვლების ტკივილი- pain in testicles.

odont-algia –კბილის ტკივილი- pain in teeth.

gloss-algia –ენის ტკივილი- pain in tongue.

gastr-algia –კუჭის, მუცლის ტკივილი- pain in stomach.

ot-algia –ყურის ტკივილი- pain in ears.

neph-r-algia –თირკმლის ტკივილი- pain in kidneys.

-aemia – blood-სისხლი.

an-aemia –სისხლნაკლებობა- lack of blood.

glyk-aemia –სისხლში შაქრის მომატება- increased sugar level in blood..

py-aemia –სისხლში ჩირქის გარევა- pus in blood.

ur-aemia –სისხლში შარდოვანას გარევა- urine in blood.

azot-aemia –სისხლში აზოტოვანი პროდუქტების რაოდენობის მომატება- increased nitrogen level in blood.

an-hydr-aemia –სისხლის გასქელება სითხის შენცირების გამო- increased viscosity of blood due to lack of water.

bilirubin-aemia –სისხლში ბილირუბინის გამოვლენა- bilirubin in blood.

galactos-aemia –სისხლში რძოვანას დაგროვება- accumulation of galactose in blood.

hyper-aemia სისხლჭარბობა- increased blood level..

-aesthesia -შეგრძნობა- feeling

an-aesthesia –გაუტკივარება, შეუგრძნობლობა- anesthesia, feeling loss.

hyper-aesthesia –მომეტებული მგრძნობელობა. increased feeling.

acro-par-aesthesia –კიდურების მიდამოების დაბუყება- extremities becoming numb.

bar-aesthesia –სიმძიმის შეგრძნება- feeling of heaviness.

poly-aesthesia –დაავადება, როცა ერთი გაღიზიანება მრავლად აღიქმება- disease which causes one feeling seems to be several.

-basia -სიარული, სვლა- movement

a-basia –სიარულის უნარის დაკარგვა- loss of walk ability.

tachy-basia –აჩქარებული სიარული, მოქმედება- fast walk ability.

brady-basia –შენელებული სიარული-slow walk ability.

-biosis(bios) -სიცოცხლე'

a-biosis –სიცოცხლის უნარის დაკარგვა- loss of liveability.

an-aërobiosis –უჰაეროდ, უჟანგბადოდ სიცოცხლე- living without oxygen, air.

ana-biosis –გამოცოცხლება- reviving.

sym-biosis –თანაცხოვრება, თანაარსობა- life together..t.

-kardia-გული- heart

brady-kardia –შენელებული გულისცემა- slow heartbeat.

tachy-kardia –აჩქარებული გულისცემა= fast heartbeat..

bathy-kardia –გულის ღრმად, დაბლა მდებარეობა- lower location of heart.

dextro-kardia –გულის მარჯვენა მხარეს მდებარეობა- right location of heart.

oligo-kardia –ძალიან პატარა გული- abnormally little heart.

myo-kardium –გულის კუნთი- heart muscle.

myo-karditis –გულის კუნთის ანთება- inflammation of heart muscle.

-cele-(kele)-თიაქარი

kerato-cele –რქოვანას თიაქარი- cornea rupture.

ovario-cele –საკვ ერცხის თიაქარი-uvum rupture.

muco-cele –ჭიანჭლავის ლორწოვანი კისტა- mucous rupture of front intestine.

pyo-cele –სათესლე ჯირკვლის გარსის ჩირქოვანი ანთება- purulent inflammation of testicle cover..

-cephalia(kephale)-თავი

makro-kephalia –დიდთავიანობა- having big head.

micro-kephalia – მცირეთავიანობა-having small head..

pneumo-kephalia –თავის ქალას ღრუში ჰაერის დაგროვება- air accumulation in skull cavity.

auto-kephalia -თავისთავადობა- originality.

oxy-kephalia –გაწვეტიანებული თავის ქალა- sharpened head.

-cholia (chole)-ნაღველი

a-cholia – თორმეტგოჯა ნაწლავში ნაღვლის გადასვლის შეწყვეტა-stopped bile passage into duodenum.

bakterio-cholia –ნაღველში ბაქტერიების გაჩენა- bactory spread in bile.

poly-cholia – ნაღვლის გამომუშავების გაზრდა- increased bile formation.

melan-cholia– “შავნაღვლიანობა“, ნაღვლიანი განწყობილება- sadness.

pyo-cholia –ნაღველში ჩირქის გამოვლენა- pus in bile.

-cytus(kytos)-უჯრედი

erythro-cytus –წითელი ბურთულა- red corpuscle.

leuko-cytus –თეთრი ბურთულა- white corpuscle.

thrombo-cytus –სისხლის შემადედებელი უჯრედი- blood coagulating corpuscle.

phago-cytus –უცხო სხეულების შთანმთქმელი უჯრედი- blood cell which absorbs strange bodies.

mono-cytus –ერთბირთვიანი ლეეკოციტი- leukocyte which has one nucleus.

-dermia(derma)-კანი, ტყავი

gero-dermia –ბებრული კანი. ენდოკრინული დარღვევებით განპირობებული დანაოჭებული, მოდუნებული კანი- old looking skin due to endocrine disorders.

spasmo-dermia – კანის კუნთების კრუნჩხვითი შეკუმშვა, ბატის კანი-skin muscle crampy con tractions.

pachy-dermia –კანის გასქელება და გაუხეშება- thick, rough skin.

staphylo-dermia კანზე სტაფილოკოკების გაჩენა-staphylococcus formation on skin.

neuro-dermia –კანის ნევროზი- skin neural malfunction.

toxico-dermia –კანის დაზიანება რაიმე შხამით- skin damage by some toxin.

pyo-dermia – purulent disease of skin.კანის ჩირქოვანი დაავადება.

xantho-dermia –კანის სიყვითლე- icterus.

xero-dermia –კანის სიმშრალე- dry skin.

-daktylia (daktylos)-თითი

a-daktylia – დაბადებიდანვე თითების არ ქონა-absence of finger since birth.

poly-daktylia –დაბადებიდანვე ხელზე ან ფეხზე ხუთზე მეტი თითის ქონა- having an additional finger since birth.

syn-daktylia –თითების შეზრდა-joined fingers since birth.

oligo-daktylia –თითნაკლებობა- lack of fingers.

sklero-daktylia –თითების კანის გაუხეშება- rough finger skin.

-dynamia (dinamis) -ძალა.

a-dynamia –ძალის დაკარგვა, ძლიერი სისუსტე- loss of strength.

iso-dynamia –ტოლძალოვანება- equal strength..

-dynia- (odyne)-ტკივილი.

bary-dynia –სიმძიმის შეგრძნება- feeling terrible pain.

arthro-dynia –სახსრების ტკივილი, იგივე ართრალგია- pain in joints.

kephalo-dynia –თავის ტკივილი- headache.

acro-dynia –კიდურების ტკივილი- pain in extremities.

sacro-dynia –გავის ძვლის ტკივილი- pain in sacrum.

thoraco-dynia –გულმკერდის ძვლის ტკივილი- pain in thorax.
coccygo-dynia –კუდუსუნის ძვლის ტკივილი- pain in tailbone.
masto-dynia –ძუძუს ტკივილი- pain in breast.

-ectasia (ektasis) –გაჭიმვა, გაფართოება-

angi-ectasia –სისხლძარღვის გაფართოება- widened blood vessels.
gastr-ectasia -კუჭის გაგანიერება- widened stomach.
kardio-ectasia –გულის გაგანიერება- widened heart..
cyst-ectasia –საშარდე უმტის გაგანიერება- widened bladder.
capillaro-ectasia –კაპილარების გაგანიერება- widened capillaries.

-ectomy (ectomeo)-ამოკვეთა, ამოჭრა.

tonsilo-ectomy –ნუშისებრი ჯირკვლის ამოკვეთა- cut out tonsils.
nephro-ectomy –თირკმლის ამოკვეთა- cut out kidney.
splen-ectomy –ელენთის ამოკვეთა- cut out spleen.
entero-ectomy –ნაწლავის ამოკვეთა- cut out gut.
irid-ectomy –თვალის ფერადი გარსის ნაწილის ამოკვეთა- cut out iris.
adeno-ectomy –ჯირკვლის ამოკვეთა- cut out a gland.
hepat-ectomy –ღვიძლის ამოკვეთა- cut out liver.
typhl-ectomy –ბრმა ნაწლავის ამოკვეთა- cut out bling gut.
cholecysto-ectomy –ნაღვლის ბუშტის ამოკვეთა- cut out gall-bladder.

-ergia-(ergon-მოქმედება)

all-ergia –ორგანიზმის შეცვლილი მგრძნობელობა ამა თუ იმ ნივთიერების მიმართ- changed organism reaction against some materials.
an-ergia –აქტიური მოქმედების უნარის დაკარგვა- loss of energy.
en-ergia –მოქმედება, ძალოვანება- energy.
syn-ergia –თანაქმედება- synergy.

-glossia-(glossa-ენა)

a-glossia –ენის თანდაყოლილი უქონლობა, მეტყველების უნარის არარსებობა- congenital absence of tongue. lack of speech ability.

bary-glossia –მეტყველების გაძნელება-hardened speech.

di-glossia –ორად გაყოფილი ენა- tongue divided in two.

macro-glossia –ენის გადიდება- enlargement of tongue.

micro-glossia –ენის დაკნინება- diminishing of tongue.

-gnathia-(gnathos-ყბა)

brachy-gnathia –ქვედა ყბის განუვითარებლობა- undeveloped lower jaw.

opistho-gnathia –ქვედა ყბის მოქცევა- displaced lower jaw.

a-gnathia –ქვედა ყბის თანდაყოლილი უქონლობა- absence of lower jaw.

pro-gnathia –ყბების მკვეთრი წინწამოწევა- protruded jaw.

-gnosia-(gnosis-შემეცნება)

a-gnosia –ცნობიერების დაკარგვა- unconsciousness.

a-stereo-gnosia –შეხებით საგნების გამოცნობის უნარის დაკარგვა- loss of ability to recognize things by touch.

top-a-gnosia –საკუთარ სხეულზე ტკივილის ან გაღიზიანებული ადგილის შეუმეცნებლობა- absence of ability to recognize damaged areas on your body.

-graphia-(grapho-წერ)

a-graphia – წერის უნარის დაკარგვა- loss of ability to write.

angio-graphia –სისხლძარღვების რენტგენოლოგიური ჩაწერა- x-ray blood vessels.

encephalo-graphia -თავის ტვინის რენტგენოლოგიური ჩაწერა- x-ray brains.

cardio-graphia –გულის მოქმედების ჩაწერა- insertion of heartbeat.

-iatria(iater-ექიმი)

ger-iatria –მოხუცთექიმობა- doctor of old people..

psych-iatria –სულის ექიმობა- doctor of spirit, soul.

paed-iatria –ბავშვთა ექიმობა- children doctor.

Kinesia-kinesis-მოძრაობა.

a-kinesia –მოძრაობის უნარის დაკარგვა, უძრაობა- loss of ability to move.

brady-kinesia –ნელა მოძრაობა- slow movement..

dys-kinesia –მოძრაობის შეზღუდვა ან გაძნელება- hardened walk ability.

-lalia-ლაპარაკი

a-lalia –ლაპარაკის უნარის მოშლა- absence of talk ability.

allo-lalia –მეტყველების დეფექტი, უაზროდ ლაპარაკი, ჩერჩეტი- senseless speech.

brady-lalia –შენელებული ლაპარაკი, იგივე ბრადიფრაზია.- slow speech.

echo-lalia –მოსმენილი ბგერების უაზროდ განმეორება- meaningless repeating heard sounds.

copro-lalia –ბილწიტყვაობა- swearing.

rhino-lalia –ცხვირში ლაპარაკი, დუდღუნი- speak through nose.

para-lalia –ლაპარაკისას ბგერების არევა- to mess up vowels.

-lithiasis (lithos-ქვა)

ureto-lithiasis –შარდსადენში კენჭების გაჩენა- pebble formation in urethra.

nephro-lithiasis -თირკმელში კენჭის გაჩენა- pebble formation in kidney.

cysto-lithiasis -სამარდე ბუშტში კენჭის გაჩენა- pebble formation in bladder.

sialo-lithiasis -სანერწყვე ჯირკვლებში კენჭის გაჩენა- pebble formation in salivary glands.

uro-lithiasis -შარდგამტარ გზებში კენჭის გაჩენა- pebble formation in urinary system.

cholecysto-lithiasis -ნაღვლის ბუშტში კენჭის გაჩენა- pebble formation in gall-bladder.

odonto-lithiasis -კბილებში ქვების გაჩენა- pebble formation in teeth.

oto-lithiasis -ყურებში ქვების გაჩენა- pebble formation in ears.

-logia(logos-სიტყვა, მოძღვრება...)

kardio-logia –მეცნიერება გულის შესახებ- science about heart.

gynaeko-logia –მეცნიერება ქალთა შესახებ- science about women.

oto-rhino-larigo-logia –მეცნიერება ყელ-ყურ-ცხვირის შესახებ- science about larynx, ear, nose.

uro-logia –მეცნიერება შარდსადენი გზების შესახებ- science about urinary system.

andro-logia –მეცნიერება მამაკაცთა შესახებ- science about men.

bio-logia –მეცნიერება ცოცხალი ორგანიზმების შესახებ- science about living organisms.

osteo-logia –მეცნიერება ძვლების შესახებ- science about bones.

haemato-logia –მეცნიერება სისხლის შესახებ- science about blood.

stomato-logia –მეცნიერება პირის ღრუს შესახებ- science about mouth cavity.

splanchno logia –მეცნიერება შინაგანი ორგანოების შესახებ science about inner organs.

lysis-დაშლა

auto-lysis –თვითდაშლა- self-lysis.

hydro-lysis –წყლის დაშლა- water lysis.

bacterio-lysis –ბაქტერიების დაშლა- bacteria lysis.

osteo-lysis –ძვლის დაშლა- bone lysis.

leuko-lysis – თეთრი ბურთულების დაშლა- leukocyte lysis.

erythro-lysis –წითელი ბურთულების დაშლა- lysis of red corpuscles.

-malacia (malakos-რბილი)

osteo-malacia –ძვლის დარბილება- softening bones.

angio-malacia –სისხლძარღვის დარბილება- softening blood vessels.

spleno-malacia –ელენთის დარბილება- softening spleen.

phlebo-malacia –ვენას კედლების დარბილება- softening blood vein walls.

myo-malacia –კუნთის დარბილება- softening muscles

encephalo-malacia –ტვინის დარბილება, გაწყალება- softening brain.

gastro-malacia –მუცლის დარბილება- softening stomach wall

chondro-malacia –ხრტილების დარბილება- softening cartilage.

-mania- სიგიჟე, ავადმყოფური ლტოლვა.

dromo-mania – მგზავრობის ავადმყოფური აკვიატება- abnormal aspiration to traveling..

nympho-mania – პატარა გოგონებისადმი მამაკაცის ავად-
მყოფური სექსუალური ლტოლვა- sexual aspiration to young girls.

megalo-mania -განდიდებისადმი აკვიატებული ლტოლვა- dis-
ambiguation. A psychopathological condition characterized by delusional
fantasies of wealth, power etc.

clepto-mania –უნელიე ქურდობის ჩვევა- habit of unintentional rob-
bery.

toxico-mania –შხამოვანი ნივთიერებებისადმი ავადმყოფური
ლტოლვა- abnormal aspiration to toxines.

-megalia-(megas, megalos)-დიდი

acro-megalia –კიდურების ან სხვა რომელიმე ნაწევარის
პათოლოგიური გადიდება- dismease which causes pathological
growth of any part of body.

hepato-megalia –ღვიძლის გადიდება- pathologically large liver.

spleno-megalia –ელენთის გადიდება- increased spleen.

daktilo-megalia –თითების მეტისმეტი გაზრდა- finger overgrowth.

splanchno-megalia –შინაგანი ორგანოების გადიდება- growth of
inner organs..

mycosis(mikes)- სოკო.

daktylo-mykosis –თითების სოკოვანი დაავადება- finger fungal dis-
ease.

stomato-mykosis – პირის ღრუს სოკოვანი დაავადება-fungal dis-
ease of mouth cavity.

pharyngo-mykosis – ხახას სოკოვანი დაავადება-fungal disease of
pharynx.

oto-mykosis –ყურის სოკოვანი დაავადება- fungal disease of ear.

broncho-mykosis –ბრონქების სოკოვანი დაავადება- fungal disease
of bronchies.

pneumo-mykosis –ფილტვების სოკოვანი დაავადება- fungal dis-
ease of pulmo.

thricho-mykosis –თმის სოკოვანი დაავადება- fungal disease of hair.

-opia-(ops, opos-თვალი)

a-sthen-opia –მხედველობის სისუსტე, თვალის კუნთების სწრაფი დაღლა- bad sight, easy tired eye muscles.

poly-opia –ერთი საგნის რამდენიმედ აღქმა- to perceive one subject as several.

makr-opia –საგნების გადიდებულად აღქმა - to perceive subjects increased.

oxy-opia –გამახვილებული მხედველობა- sharp sight.

isometr-opia –ერთნაირი შუქგარდატეხა ორივე თვალში- same projection in both eyes.

-opsia- opsis-ხედავ, მხედველობა.

bi-opsia –ცოცხალი ორგანიზმიდან ავადმყოფი ქსოვილის ამოკვეთა და მიკროსკოპული შესწავლა- cutting out diseased tissue from patient and it's microscopic observation.

a-chromat-opsia –ფერების გაურჩევლობა- loss of ability to perceive colours.

phot-opsia –სინათლის ჰალუცინაციური შეგრძნება- hallucinal perception of light.

xanth-opsia –საგნების ყვითელ ფერად აღქმა- see subjects in yellow colour..

-ophthalmia- ophthalmos-თვალი.

an-ophthalmia –ერთი ან ორივე თვალის უქონლობა- absence of both or one eye.

mikr-ophthalmia –თვალის კაკლის შემცირება- diminution of eye balls.

ex-ophthalmia –თვალის გადმოკარკვლა- to stare.

mon-ophthalmia –ცალთვალაობა- single-eyed.

-pathia- pathios-ტკივილი, განცდა..

adeno-pathia –ჯირკვლების ტკივილი- gland pain.

sym-pathia –თანაგანცდა, თანაგრძნობა- condolence.

anti-pathia –საწინააღმდეგო განცდა..გრძნობა- antipathy.

pneumo-pathia –ფილტვების ტკივილი- pain in pulmo.

chondro-pathia –ხრტილების ტკივილი- pain in cartilage.

neuro-pathia –ნერვების ტკივილი- pain in nerves.

myo-kardio-pathia –გულის კუნთის ტკივილი- pain in heart muscle.

tele-pathia –შორიდან, ან შორს შეგრძნება-.sense from faraway.

hepato-pathia –ღვიძლის ტკივილი- pain in liver..

-penia-სიღარიბე,ნაკლებობა

leuko-penia – სისხლში ლეუკოციტების შემცირება-decreased amount leukocytes in blood.

lympho-penia –პერიფერიულ სისხლში ლიმფოციტების შემცირება- decreased amount of lymphocytes.

thrombo-penia –სისხლში თრომბოციტების შემცირება- decreased amount of thrombocytes.

neutro-penia –პერიფერიულ სისხლში ნეუტროფილების მკვეთრი შემცირება- decreased amount of neutrophils.

-pexia pexia-მიმაგრება, მიწებება.

gastro-pexia –კუჭის მიმაგრება ნუცლის წინა კედელზე- stomach fixed to the front wall of abdomine.

pneumo-pexia –ფილტვის მიმაგრება, მიკერება...- fixing of pulmo to.

duodeno-pexia –თორმეტგოჯას მიკერება- fixing of duodenum to.

nephro-pexia – თირკმლის მიმაგრება-fixing of kidney to.

cholecysto-pexia –ნაღვლის ბუშტის მიმაგრება- fixing of gall-bladder to.

-plegia (plege- დარტყმა-hit)

ophthalmo-plegia –თვალის მამოძრავებელი კუნთების ნერვის დამბლა- eye moving muscle paralysis.

mono-plegia –ცალი კიდურის კუნთის ან კუნთების დამბლა- paralysis of a single extremity, muscle or muscles.

cysto-plegia –საშარდე ბუშტის დამბლა- bladder paralysis.

blepharo-plegia – ქუთუთოს დამბლა-eyelid paralysis.

glosso-plegia –ენის დამბლა- tongue paralysis.

di-plegia –სხეულის ორივე ნახევრის კუნთების დამბლა- paralysis of muscles on both halves of body.

-phagia (phago-ვჭამ, ვშთანთქავ)- absorb

aëro-phagia –ჰაერის ყლაპვა, კუჭში აირების დაგროვება- air absorption. Accumulation of gas in stomach.

copro-phagia –ფსიქიკური აშლილობის დროს საკუთარი განავლის ჭამა- psychic disease during which a man eats his defecation.

sarko-phagia –ხორცის, სხეულის, ქსოვილის შთანთქმა- absorbtion of meat, tissue.

poly-phagia – ღორმუცელობა, გაუმადლობა-greed, insatiability. Permanent feeling of hunger.

auto-phagia –ხანგრძლივი შიმშილის დროს სხეულისაგან საკუთარი ცხიმებისა და ცილების შთანთქმა- absorbtion of bodies proteins, fat after long starvation.

bakterio-phagia –ბაქტერიების შთანთქმა- absorbtion of bacterias.

erythro-phagia – წითელი ბურთულების შთანთქმა-absorbtion of red corpuscles of blood.

-philia (phileo-მიყვარს)-love,like

hidro-philia –ოფლიანობა- disposition to sweat.

hydro-philia –წყლისადმი, სითხისადმი მიდრეკილება- inclination to water.

haemo-philia –სისხლის დენისადმი მიდრეკილება- inclination to bleeding.

-phobia (phobeo-მეშინია)- I am afraid

akro-phobia –სიმაღლიდან გადმოხედვის შიში-fear of height..

hydro-phobia –წყლის შიში- fear of water.

nykto-phobia – ღამის, სიბნელის შიში-fear of night.

agora-phobia –სიცარიელის, განმარტოების შიში-fear of emptiness, loneliness.

andro-phobia –ქალების მამაკაცებისადმი შიში- women's fear towards men.

gynaeko-phobia –მამაკაცთაგან ქალებთან სექსუალური შიში- men's fear towards women.

nekro-phobia –მკვდრის შიში- fear of dead.

mono-phobia –მარტოობის შიში- fear of loneliness.

xeno-phobia –სტუმრის, უცხოელისადმი შიში-fear of stranger.

noso-phobia –დაავადებისადმი პანიკური შიში- panic fear of a disease.

-plastika (plastike-გამოქანდაკება)- to sculpture

allo-plastika –ცოცხალი ქსოვილის მაგივრად უცხო მასალის ჩანაცვლება ოპერაციის დროს- use of strange tissue instead of living tissue during operation.

valvulo-plastika –გულის სარქველის პლასტიკური ოპერაცია-
plastic surgery of heart valve.

caverno-plastika –კავერნას პლასტიკური ოპერაცია- plastic surgery
of cavern.

kerato-plastika –რქოვანას პლასტიკური ოპერაცია- plastic surgery
of cornea.

tendo-plastika –მყესის პლასტიკური ოპერაცია- plastic surgery of a
tendine.

cheiro-plastika – ხელზე რაიმე დეფექტის ოპერაციული
აღდგენა-restoration of hand defect by plastic surgery.

arthro-plastika –ხელოვნური სახსრის შექმნა- creation of artificial
joint.

kardio-plastika –გულის პლასტიკური ოპერაცია- plastic surgery of
heart.

osteo-plastika –ძვლის დეფექტის ოპერაციული აღდგენა- resto-
ration of hand defect by plastic surgery.

rhino-plastika –ცხვირის პლასტიკური ოპერაცია- plastic surgery of
nose.

cheilo-plastika –ბაგეს პლასტიკური ოპერაცია- plastic surgery of
lip(s).

-ptosis-დაწევა- to lower

gastro-ptosis –კუჭის დაწევა- lowered location of stomach.

nephro-ptosis –თირკმლის დაწევა- lowered location kidney.

entero-ptosis –ნაწლავის დაწევა- lowered location of an intestine.

hepato-ptosis –ღვიძლის დაწევა- lowered location of liver.

-rrhoea (rrheo-გამოვედინები-I flow)

bleno-rrhoea –თვალის ლორწოვანი გარსის ანთება- inflammation of
eye mucous layer.

galakto-rrhoea –რძის დენა, რძის სპონტანური გამოდინება-
spontaneous flow of milk.

dakrio-rrhoea –ცრემლის დენა- shed tears.

pyo-rrhoea –ჩირქდენა- flow of pus.

lympho-rrhoea –ლიმფის დენა- flow of lymph.

-skopia (skopeo-ვუყურებ, ვჭვრეტ- I watch, contemplate)

kapillaro-skopia –კაპილარების დათვალიერება- inspection of capillaries.

endo-skopia –ღრუიანი ორგანოების ნათურით დათვალიერება- inspection of organs which have cavities.

rhino-skopia –ცხვირის ღრუს დათვალიერება- inspection of nose cavity.

oesophago-skopia –საყლაპავი მილის დათვალიერება- inspection of gullet.

kardio-skopia –გულის დათვალიერება- inspection of heart.

rekto-skopia –სწორი ნაწლავის დათვალიერება- inspection of rectum.

duodeno-skopia –თორმეტგოჯა ნაწლავის დათვალიერება- inspection of duodenum.

laringo-skopia –ხორხის დათვალიერება- inspection of larynx.

-sklerosis (skleros -მაგარი-firm, solid)

arterio-sklerosis –არტერიების გაუხეშება- roughened arteries.

nephro-sklerosis –თირკმლის გამაგრება- roughened kidney.

kardio-sklerosis –გულის კუნთის გაუხეშება- roughened heart muscle.

pneumo-sklerosis –ფილტვის გამაგრება- firm pulmo.

phlebo-sklerosis –ვენების გაუხეშება- roughened veins.

osteo-sklerosis –ძვლების გაუხეშება- roughened bones.

dermato-sklerosis –კანის გაუხეშება- roughened skin.

tympano-sklerosis –შუა ყურის ქსოვილის გამაგრება- roughened tissue of middle ear.

-stenosis (stenos-ვიწრო-narrow)

broncho-stenosis –ბრონქების შევიწროება- narrowed brochus.

uretro-stenosis –შარდსადენი მილის შევიწროება- narrowerd urethra.

laryngo-stenosis –ხორხის შევიწროება-narrowed larynx.

pharyngo-stenosis –ხახის შევიწროება- narrowed pharynx.

-stomia (stoma-პირი, ღრუ- mouth)

pyelo-stomia –თირკმლის მენჯზე ფისტულის დადება- surgical opening into pelvis to allow urine drainage.

a-stomia –პირის ნაპრალის თანდაყოლილი უქონლობა- congenital absence of mouth.

laryngo-stomia –ხორხში სტენოზის დროს ხვრელის გაკეთება- making a hole into larynx while it is narrowed.

-therapia. (therapeuo-გკურნავ- to treat)

aëro-therapia –ჰაერით მკურნალობა- treatment by air.

balneo-therapia –აბაზანებით მკურნალობა- treatment by taking bath.

diaeto-therapia –დიეტით, კვების ნორით მკურნალობა- treatment by diet.

thalasso-therapia –ზღვით მკურნალობა- treatment by sea.

pelo-therapia – ტალახით მკურნალობა-treatment by mud-baths.

radio-therapia –სხივებით, დასხივებით მკურნალობა- treatment by irradiation.

auto-sero-therapia –საკუთარი შრატით მკურნალობა- treatment by own serum.

thermo-therapia –სითბოთი, რაიმე თბილით მკურნალობა- treatment by something hot.

-tomia (tomeo-გკვეთ, ვჭრი-cut)

ana-tomia – დანაწევრება- dismemberment.

gastro-tomia –კუჭის გაკვეთა- to cut stomach.

blepharo-tomia –ქუთუთოს გაკვეთა- cut an eyelid.

laryngo-tomia –ხორხის გაკვეთა- cut larynx.

kerato-tomia –რქოვანა გარსის გაკვეთა- cut cornea.

entero-tomia –ნაწლავის გაკვეთა- cut intestine.

chole-cysto-tomia –ნაღვლის ბუშტის გაკვეთა-sophagus.

trachelo-tomia –საშვილოსნოს ყელის გაკვეთა- cut neck of uterus.

-tonia (tonos-დამაბულობა, წნევა-pressure)

hypo-tonia – დაბალი წნევა-low pressure.

hyper-tonia –მაღალი წნევა- high pressure..

myo-tonia –კუნთის დამაბულობა- muscle tension.

dys-tonia –ტონუსის, წნევის დავარდნა- lowered pressure.

trophia- (trophe-ჭამა,კვება-eat, feed)

hyper-trophia –ორგანოს, ან ქსოვილის მოცულობითი გადიდება- growth of volume of a organ or tissue.

a-trophia –კვების შეწყვეტის, ან შემცირების გამო ცალკეული ნაწევარის ან მთელი სხეულის დაკნინება- diminished organism or a part of organism due to shortened

-uria (uron-შარდი-urine)

albumin-uria –შარდში ცილების არსებობა- proteins in urine.

dys-uria –შარდის შეფერხება- stoppage of urine.

alkali-uria –შარდში ტუტეების ჭარბი ოდენობა- high amount of alkalies in urine.

bakteri-uria –შარდში ბაქტერიების არსებობა- bacteria in urine.

nict-uria – ღამით მოშარდვის ჩვეულება-habit of urinating at night.

isch-uria –შარდის შეკავება, მოშარდვის გამწელება, შეუძლებლობა- lack of ability to urinate..

galakt-uria – რძისფერი შარდი- milky urine.

haemat-uria –შარდში სისხლის არსებობა- blood in urine.

poly-uria increase of urinating.-დღე-ღამის განმავლობაში შარდის გამოყოფის მომატება და სხვა, და სვა.

მეცადინეობა 15.

რიცხვითი სახელი Numerals

საერთაშორისო და კერძოდ სამედიცინო ტერმინოლოგიაში გარკვეული ადგილი უჭირავს აგრეთვე რიცხვით სახელებს, ამიტომაც მიზანშეწონილია, რომ მომავალმა სპეციალისტმა მეტ-ნაკლებად ესეც იცოდეს.

In International and medical terminology numerals have their place. That's why future specialists need to know this as well.

ლათინური რიცხვითი სახელებია -Latin numerals are:

1. unus, una, unum -ერთი-one.

primus, prima, primum – პირველი-The first.

singuli, singulae, singula –თითო-თითო- one by one.

semel –ერთჯერ- once.

2. duo, duae, duo –ორი- two .

secundus, -a, -um - მეორე- second .

bini, binae, bina –ორ-ორი- two by two.
bis-ორჯერ-twice.
3. tres, tres, tria –სამი- three.
tertius,-a,-um - მესამე-third.
terni, ternae, terna –სამ-სამი- three by three.
ter – სამჯერ-three times.
4. quattuor –ოთხი- four.
quartus,-a,-um –მეოთხე- fourth.
quaterni,-ae,-a –ოთხ-ოთხი- four by four.
quater –ოთხჯერ- four times.
5. quinque –ხუთი- five .
quintus,-a,-um –მეხუთე- fifth.
quini, -ae, -a –ხუთ-ხუთი- five by five.
quinqies –ხუთჯერ- five times.
6. sex –ექვსი- six .
sextus, -a,um –მექვსე- sixth.
seni, senae, sena –ექვს-ექვსი- six by six.
sexies –ექვსჯერ- six times.
7. septem –შვიდი- seven.
septimus, -a, -um –მეშვიდე- seventh.
septeni,-ae,-a –შვიდ-შვიდი- seven by seven.
septies –შვიდჯერ- seven times
8. octo –რვა- eight.
octavus, -a, -um –მერვე- eighth.
octoni, octonae, octona –რვა-რვა- eight by eight.
octies –რვაჯერ- eight times.
9. novem –ცხრა- nine.
nonus,-a,-um –მეცხრე- ninth.
noveni, novenae, novena –ცხრა-ცხრა- nine by nine.
novies –ცხრაჯერ- nine times.
10. decem –ათი-ten.
decimus, -a,-um –მეათე- tenth .
deni, denae, dena –ათ-ათი- ten by ten.
decies –ათჯერ- ten times
11. undecim –თერთმეტი- eleven.
undecimus, -a, -um –მეთერთმეტი- eleventh.

undeni, undenae, undena –თერთმეტ-თერთმეტი- eleven by eleven.

undecies –თერთმეტჯერ- eleven times.

100. centum –ასი- hundred.

centesimus, -a, -um –მეასე- hundredth.

centeni, centenae, centena –ას-ასი- hundred by hundred.

centies –ასჯერ- hundred times.

საერთაშორისო სამედიცინო ტერმინოლოგიაში ასევე გამოიყენება ბერძნული რიცხვითი სახელები. Greek numerals are also used in international terminology:

1. **eis, mia, en (monos)** -ერთი one. **protos**-პირველი-first.

2. **duo** -ორი- two. **deuteros** –მეორე- second.

3. **tres, tria** -სამი- three. **tritros** –მესამე- third.

4. **tettares, // tessares** -ოთხი- four. **tettartos** –მეოთხე- fourth.

5. **pente** -ხუთი- five. **pemptos** –მეხუთე- fifth.

6. **hex** – six-ექვსი-. **hekatos** –მეექვსე- sixth.

7. **hepta** - seven.-შვიდი- **Hebdomos** –მეშვიდე- seventh.

8. **octo** – რვა-eight. **ogdoos** –მერვე- eighth.

9. **ennea** -ცხრა- nine. **enatos** –მეცხრე- ninth.

10. **deka** –ათი- ten. **dekatos** –მეათე- tenth.

11. **endeka** -თერთმეტი- eleven. **endekatos** –მეთერთმეტე- eleventh.

100. **hekaton** -ასი- hundred. **hekatos** –მეასე- hundredth.

ახლა ვნახოთ ლათინური და ბერძნული რიცხვითი სახელებიდან ნაწარმოები ტერმინები.

Now, let's see terms formed by Greek numerals:

unus, una, unum - ერთი, **primus, -a, -um** - პირველი- first.-აქედან მომდინარეობს:

უნიკალური, უნიფიკაცია, უნიფორმა, უნივერსალი, უნივერსიტეტი, უნიტაზი, პრიმა და სხვა

Follwig words: უნიკალური-unique, უნივერსალური-universal, უნიფორმა-uniform, უნივერსიტეტი-niversity, პირველი-prime etc.

duo, duae, duo - bini, binae, bina – two by two.

დუეტი- duet, დუელი- duel, დუბლი- double, duplex- დუპლექსი, binome-ბინომი etc.

tres, tres, tria – three.

- trio, triad, triumph etc.

quattor – four.

- quartet, quadrat, etc.

quinque – five.

- quintet.

sex – six.

- sextet.

septem - seven.

აქედანაა სექტემბერი, მეშვიდე თვე იყო რომაულ კალენდარში, ახალი წელი პირველ მარტს იწყებოდა. ასევე: ოქტომბერი-მერვე თვე; ნოემბერი-მეცხრე თვე, დეკემბერი - მათე თვე.

September is formed from this numeral, as it was 7th month in roman calendar. So are:

octo-eight. October.

novem - nine. November.

decem – ten. December.

centum - hundred.

- centner, percent, cent, centimeter etc.

ლათინური როგორც რიცხვითი სახელებიდან მომდინარეობს მუსიკალური ტერმინები

From latin ordinal numerals are formed musical terms: prima, secunda, tertia, quarta, quinta, sexta, septima, octava.

Greek numerals: ბერძნ. რიცხვითი სახელებიდანაა ნაწარმოები.

monos – one. Monocyte, monophobia, monolith, monarchy etc.

protos – first. Protoplasm, prototype, protein, etc.

pente – five. Pentagon, pentan, etc.

hex – six. Hexane, etc.

deka – ten. Decade, decane.

სამედიცინო ხასიათის ლათინური
გამონათქვამები
Medical Terms of Latin Origination

Absente aegrotο-ავადმყოფის დაუსწრებლად – without patient's attendance.

Ad usum externum- გარეგანი ხმარებისათვის – for ostensible usage .

Ad usum internum- შინაგანი ხმარებისათვის – for inner usage.

Ad usum proprium- პირადი ხმარებისათვის – for personal usage.

Alientatio mentis – გონების დაკარგვა- faint.

A posteriori – ცდის საფუძველზე- according to experiment.

A priori – ცდის გარეშე- without experiment.

Casus incurabilis – განუკურნებელი შემთხვევა- incurable case.

Cito -სწრაფად- fast.

Civitas Hippocratica – ჰიპოკრატეს სამყარო, ექიმთა საზოგადოება- doctor society.

Commotio cerebri – ტვინის შერყევა- concussion of the brain.

Contra vim mortis non est medicamen in hortis – სიკვდილის ძალის წინააღმდეგ ბაღში წამალი არაა- There is no cure for death in the garden .

Contraria contrariis curatur, similia-similibus- საწინააღმდეგო საწინააღმდეგოთი იკურნება, მსგავსი- მსგავსით- the opposite is cured with opposite, similar with similar.

Contraria contrariis sunt remedia – საწინააღმდეგო საწინააღმდეგოს წამალია- opposite is opposite's cure.

Dementia praecox – ბავშვური ჭკუასუსტობა- childish imbecility.

Dementia senilis – მოხუცებულობის ჭკუასუსტობა- imbecility of oldness.

Dens sapientiae – სიბრძნის კბილი- wisdom tooth.

Diagnosis ex observatione – დიაგნოზის დასმა დაკვირვებით- to diagnose by observation.

Divide in partes aequales – დაყავი თანაბარ ნაწილებად- divide into equal pieces.

Divinum humanitatis ministerium – ადამიანთა ღვთაებრივი მსახური (ექიმი)- divine servant of human.

Edimus, ut vivamus, non vivimus, ut edamus – ვჭამთ, რათა ვიცოცხლოთ, არ ვცოცხლობთ, რათა ვჭამოთ- we eat to exist and not exist to eat.

Ex tempore - დროულად, დაუყოვნებლივ-immediately.

Exitus letalis –სასიკვდილო, საბედისწერო გამოსავალი- lethal exit.

Facies Hippokratika – ჰიპოკრატეს სახე, მომაკვდავის სახე-face of a dying man.

Ignoti nulla curatio morbi – გამოუცნობი სენის განკურნება შეუძლებელია-you -can't cure unknown disease.

In corpore sano mens sana -ჯანსაღ სხეულში ჯანსაღი სულია- a healthy mind in a healthy body.

In forma embrionis –ჩანასახის მდგომარეობაში- in embryo form.

In statu nascendi –დაბადებისას- during birth.

Intervalla lucida – ნათელი შუალედები-bright intervals.

Ira furor brevis est –რისხვა ხანმოკლე სიგიჟეა- anger is shorttime madness.

In via est in medicina via, sine lingua latina –გაუვალია გზა მედიცინაში ლათინური ენის გარეშე- road of medicine is impassable without Latin.

Lapsus calami –უნებლიე შეცდომა წერისას- involuntary mistake during writing .

Lapsus linguae –უნებლიე შეცდომა საუბრისას- involuntary mistake during talking.

Lapsus memoriae –გადავიწყება- forget.

Legalis medicina –სასამართლო მედიცინა- legal medicine .

Lege artis –ხელოვნებისამებრ-genuine, authentic.

Medicina medicur corpori, philosophia – animo –მედიცინა კურნავს სხეულს, ფილოსოფია – სულს- medicine cures body, pilolosophy – spirit.

Medicus - amicus et servus insanorum –ექიმი სნეულთა მეგობარია და მსახური- doctor is a friend and a servant of ill.

Medicus curat, natura sanat. ექიმი კურნავს, ბუნება აჯანსაღებს- Doctor cures, nature recovers.

Morbi non eloquentia, sed remediis curatur –დაავადებები ლაქლაქით კი არა, წამლებით იკურნებიან- diseases are not cured by talk, but by medicine .

Mors spuria –ცრუ სიკვდილი- false death.

Multum vinum bibere, non diu vivere –თუ ბევრ ღვინოს სვამ, დიდხანს ვერ იცოცხლებ- if you drink a lot fo wine, you will not live long life.

Nihil simillius insano, quam ebris –ისე არავინ ჰგავს გიჟს, როგორც მთვრალი- noone looks like a mad like drunk.

Non tam praeclarum est scire latine, quam turpe nescire –იმდენად საამაყო არაა ლათინური ენის ცოდნა,რამდენადაც მისი არცოდნაა სამარცხვინო-It is not so much excellent to know Latin, as it is a shame not to know it.

Omnium artium medicina nobilissima est –ხელოვნებათაგან მედიცინა უკეთილშობილესია- among arts medicine is the most noble.

Optimum medicamentum quies est –საუკეთესო წამალი დასვენება- best medicine is rest.

Quod cibus est allius, aliis est atrum venenum -რაც ზოგისთვის საკვებია (წამალია), სხვათათვის საშინელი საწამლავია- what appears to be cure for someone, for other's it is a terrible poison.

Salus aegroti suprema lex medicorum –ავადმყოფის გადარჩენა მკურნალთა უზენაესი მოვალეობა- saving patient is supreme law for doctors.

Si juvatur, natura laudatur, si non juvatur, medicus accusa, tur – ავადმყოფი თუ გადარჩა, ბუნებას უმადლიან, თუ დაიღუპა, ექიმს აბრალებენ- if patient survives they blame it on nature. If he dies, they blame it, all on a doctor.

Similia similibus curantur –მსგავსი მსგავსით იკურნება- similar is cured by similar.

Solis medicis licet impune occidare -მხოლოდ ექიმს ეპატიება ადამიანის სიკვდილი- only a doctor is forgiven for human's death.

Status quo –არსებული მდგომარეობა- existing status.

Status praesens –ახლანდელი მდგომარეობა- present status.

Stultitia morbus est animi –სიბრიყვე სულის დაავადება- foolishness is disease of soul.

Tabula rasa –სუფთა დაფა(ბავშვის გონება) blank slate.

Vultus est index animi –სახე სულის სარკეა- face is mirror of soul.

მხატვრული გამონათქვამები. Artistic Expressions

Amicus Plato, sed magis amica veritas -პლატონი ჩემი მეგობარია, მაგრამ ჭეშმარიტება კიდევ უფრო მეგობარია-Plato is my friend, but truth is a better friend.

Amor vincit omnia -სიყვარული ყველაფერს სძლევს- Love Conquers All.

Aquila non captat muscas -არწივი ბუზებს არ იჭერს- an eagle does not catch flies.

Ars longa, vita brevis -ხელოვნება ხანგრძლივია, სიცოცხლე მოკლე- art is long, life is short.

Bis vincit, qui se vincit in victoria -ორგზისაა გამარჯვებული, ვინც თავის თავს სძლევს გამარჯვების შემდეგ- He conquers twice who conquers himself in victory.

Circulus vitiosus -მანკიერი წრე- a vicious cycle.

Cogito, ergo sum - ვაზროვნებ, ესეიგი ვარსებობ-I think, therefore I am.

De facto - ფაქტიურად, სინამდვილეში-by fact.

De jure - სამართლებრივად-concerning law.

De gustibus non est disputandum -გემოვნებაზე არ დავობენ- there is no disputing about tastes.

De mortuis aut bene, aut nihil - გარდაცვლილზე ან კარგი უნდა ითქვას, ან არაფერი-Of the dead, nothing unless good.

Dies diem docet -დღე დღეს ასწავლის-day teaches the day.

Divide et impera -გათიშე და იბატონე- divide and conquer.

Dixi, et animam levavi -ვთქვი და სული დავიამე- I said and I feel pleasure.

Decendo, discimus -როცა ვასწავლით, ჩვენც ვსწავლობთ- when we teach, we learn.

Doctus nemo nascitur -სწავლულად არავინ იბადება- no one is born erudite.

Dum spiro, spero -სანამ ვსუნთქავ, ვიმედოვნებ- I breathe, I hope.

Dura lex, sed lex -მკაცრია კანონი, მაგრამ კანონია- law is harsh, but is a law.

Ex nihilo nihil fit - არარაისგან არრა იქმნების-Nothing comes from nothing.

Fide, sed cui fides, vide -ენდე, მაგრამ დაუკვირდი, ვის ენდობი- trust, but be careful of whom you trust.

Homo homini lupus est -ადამიანი ადამიანისათვის მგელია- man is a wolf for a man.

Homo solus aut deus, aut daemon -განმარტოებული ადამიანი ან ღმერთია, ან დემონი- solitary man is either god or demon.

Inter arma silent leges -ომის დროს კანონები დუმან- For among times of arms, the laws fall mute.

Inter arma silent musae -ომის დროს მუზებიც დუმან- For among times of arms, the muse fall mute.

Inter caecos luscus rex -ბრმათა შორის ცალთვალა მეფეა- In the kingdom of blind men the one-eyed is king..

Manum manus lavat -ხელი ხელს ბანს- One hand washes the other.

Nosce te ipsum -შეიცან თავი შენი- Know yourself.

Omnia mea mecum porto -ყველაფერი ჩემი თან დამაქვს- everything of mine with me I carry.

Qualis rex, talis grex -როგორიცაა მეფე, ხალხიც ისეთივეა- Like master, like men..

Qualis vita, finis ita -როგორიცაა სიცოცხლე, აღსასრულიც ისეთივეა- as is the life, so is the end.

Qui queret, reperit - ვინც ეძებს, პოულობს, ეძიებდე და პოვებდეო- search and you will find-

Repetitio est mater studiorum -განმეორება ცოდნის დედაა- repeating is mother of studying.

Scientia potentia est - ცოდნა ძალაა-For also knowledge itself is power.

Si vis amari, ama - თუ გსურს უყვარდე, - გიყვარდეს-if you want to be loved, love.

Si vis pacem, para bellum -თუ მშვიდობა გსურს, ემზადე ომისათვის- if you want peace, prepare for war.

Vivere est cogitare -ცხოვრება აზროვნებაა- life is thinking.

Vivare militare est -ცხოვრება ბრძოლაა- thinking is power.

Vox populi, vox dei -ხმა ღვთისა და ხმა ერისა- voice of people, voice of the god.

**სახელმძღვანელოში არსებულ
სიტყვა-ტერმინთა
ლექსიკონი
Lexicon of Words and Terms Used in the
Book**

1. abasia, abasiae	Loss of ability to walk.-სიარულის უნარის დაკარგვა.
2. abbreviatio, abbreviationis	Abbreviation-შემოკლება.
3. absente aegroto	Without patient's attendance-ავადმყოფის დაუსწრებლად.
4. abdomen, abdominis	Abdomen -მუცელი.
5. abiosis, abiosis	Unable to live-სიცოცხლის უუნარო.
6. ablactatio, ablactationis	Ablactation-მუძუდან, რძიდან მოცილება, მოწყვეტა.
7. abnormis, abnorme	More than normal-ზომაზე მეტი.
8. aboralis, aborale	Out of mouth -პირიდან მოშორებული
9. abterminalis, abterminale	Out of center-ცენტრიდანული.
10. accumulatio,accumulationis	Accumulation-დაგროვება.
11. accelerare	Accelerate აჩქარება.
12. acer, acris, acre	Keen მწვავე, ბასრი.
13. aciditas, aciditatis	Acidity-მჟავიანობა.
14. acidum, acidi	Acid -მჟავა.
15. acidus,-a,-um	Sour-მჟავე.
16. acquisitus, -a, -um	Aquired-შემენილი.
17. acromion, acromii	Heel-შემალღება.
18. actitare	Act -მოქმედება.
19. activus,-a,-um-	Active-მოქმედი, მოქმედებითი.
20. action, actionis	Action-ქმედება.
21. acus, acus	Needle-ნემსი
22. acutus,-a,-um	Acute-მწვავე.
23. adaktylia,adaktyliae	Absenceoffinger-თითის უქონლობა

24. adipsia, adipsiae	Lack of feeling of thirst-წყურვილის გრძნობის უქონლობა.
25. aden, adenis	Gland-ჯირკვალი.
26. adenoma, adenomatis	Gland tumor-ჯირკვლის სიმსივნე.
27. adenitis	Gland inflammation-ჯირკვლის ანთება.
28. adiuvars, adiuvantis	Assistant-დამხმარე.
29. adnasalis, adnasale	Close to nose-ცხვირთან ახლოს...
30. adoralis, adorale	Close to mouth-პირთან ახლოს...
31. adrenalis, adrenale	Adrenal-თირკმელზედა.
32. adterminalis, adterminale	Towards center-ცენტრისკენული
33. ad usum externum	For outer usage-გარეგანი ხმარებისათვის.
34. ad usum internum	For inner usage -შინაგანი ხმარებისათვის.
35. ad usum proprium	For personal usage-პირადი ხმარებისათვის.
36. aeger, aegris	Sickness, ill-ავადმყოფი(არს)
37. aegrotus, -a, -um	Sick, ill-ავადმყოფი (ზ.ს)
38. aër, aëris	Air -ჰაერი.
39. aerarium, aerarii	Aerarium-აერარიუმი.
40. aëqualis, aëquale	Equal -თანაბარი.
41. aequor, aequoris	Plain -ვაკე.
42. aether, aetheris	Ether-ეთერი.
43. aes, aeris	Copper-სპილენძი(ბ).
44. aetiologia, aetiologiae	Search for reason-მიზეზის კვლევა.
45. agalaktia, agalaktiae	Absence of milk-რძის უქონლობა.
46. agitans, agitantis	Shaking-მოცახცახე.
47. aglosia, -ae	Congenital absence of tongue -ენის თანდაყოლილი უქონლობა.
48. agnosia	Loss of cognition-შემეცნების უნარის დაკარგვა.
49. agraphia	Loss of ability of writing-წერის უნარის დაკარგვა.
50. agregatus, -a, -um	Grouped-შეჯგუფებული.

51. agripnia	Insomnia -უძილობა.
52. akusis	Ear, hearing-სმენა.
53. akustica	Audicility-სმენადობა.
54. alalia	Limited speech-მეტყველების უნარის შეზღუდულობა.
55. albumen,albuminis	Protein-ცილა
56. albus,-a,-um	White-თეთრი.
57. alere	Feeding-კვება.
58. alimentum,-i	Food-საკვები.
59. alexia	Loss of ability to read-კითხვის უნარის დაკარგვა.
60. alcoholismus	Addicted to alcohol-მიდრეკილება ალკოჰოლური სასმელებისადმი
61. Aloë	Aloe-ალოე.
62. alloplastica	Change organic with nonorganic materi- als in body -არაორგანული მასალის სხეულში ჩანაცვლება.
63. allotransplantatio	Transplantation genetically different but same variety of tissue- ერთი სახეობის, მაგრამ გენეტიკურად განსხვავებული ქსოვილის ან ორგანოს გადანერგვა.
64. alternans,alternantis	Different-განსხვავებული.
65. alientatio mentis	Mix up mind-გონების არევა.
66. altitudo,altitudinis	Height-სიმაღლე.
67. altus,-a,-um	High-მაღალი.
68. amarus,-a,-um	Bitter-ძვარე.
69. amoebiasis	Dithyrambs caused by bacteriaes- ამებით გამოწვეული დისენტერია.
70. amnesia	Loss of memory- მეხსიერების დაკარგვა.
71. amor,amoris	Love-სიყვარული
72. Amygdala	Almond-ნუში
73. amyllum	Starch-სახამებელი.
74. anabiosis	Vivification-გამოცოცხლება.

75. anamnesis	Anamnesis- გახსენება.
76. anatoxinum	Non-toxic-არაშხამოვანი.
77. anaemia	Lack of blood-სისხლნაკლებობა.
78. analgesia	Anesthetization -გაუტკივარება.
79. analginum	Pain-killers- ტკივილსაწინააღმდეგო.
80. anima, animae	Spirit-სული.
81. animal, animalis	Alive, animal-სულიერი, ცხოველი.
82. angeion	Blood vessels-სისხლძარღვი.
83. anguis	Snake-გველი.
84. angustus, -a, -um	Narrow ვიწრო.
85. anser, anseris	Duck-ბატი.
86. antagonismus	Opposite action-საწინააღმდეგო მოქმედება.
87. antebrachium	Forearm-წინამხარი.
88. anterior	Front-წინა
89. anthropos	Human-ადამიანი.
90. antidotum	Antidote-მოწამვლის საწინააღმდეგო.
91. onychia	Absence of nails--ფრჩხილების უქონლობა.
92. anorexia	Loss of appetite-მადის დაკარგვა.
93. anovaria	Absence of oovums-საკვერცხეების უქონლობა.
94. anoxia	Lack of oxygen-უჟანგბადობა.
95. anosmia	Absence of smell -ენოსვის უქონლობა.
96. antiribicus, a, um	Antiribicus-ცოფსაწინააღმდეგო.
97. antisepticus, a, um	anti-supuration-დაჩირქების საწინააღმდეგო.
98. antitoxinum	Antitoxine-შხამსაწინააღმდეგო.
99. antidysentericum	Antidithyrams -დისენტერიის საწინააღმდეგო.
100. antiquus, -a, -um	Old-ძველი.
101. antirheumaticus	Anti-vommiting-ღებინების

102. antipyrinum	საწინააღმდეგო. Anti-temperature-სიცხის
103. anuria	საწინააღმდეგო. Stopped Urinating -შარდის გამოყოფის შეწყვეტა.
104. aorta ascendens	Ascending aorta-აღმავალი აორტა.
105. aorta descendens	Descending aorta- დაღმავალი აორტა
106. apertura	Hole, entrance-ნახვრეტი, შესავალი
107. apex, apicis	Spike-წვეტი.
108. apilac, apilactis	Bee milk-ფუტკრის რძე.
109. a posteriori	According to experiment-ცდის საფუძველზე.
110. a priori	Without experiment-ცდის გარეშე.
111. appendix, apendicis	Appendix-დანართი, ჭიანჭლავი.
112. aqua	Water-წყალი.
113. aqua destillata	Distilled water-გამოხდილი წყალი
114. aquarius,-a,-um	Aquarium-საწყლე.
115. aquarius,ii	Aquarius-მერწყული.
116. aquila	Eagle-არწივი.
117. arachne	Spider, web-ობობა(ბ),აბლაბუდა.
118. arachnoideus -a -um	Spidery-აბლაბუდისებრი.
119. aranea	Spider-ობობა(ლ).
120. arbor, arboris	Wood -ხე.
121. arcus, arcus	Arc-რკალი.
122. arguere	Affirm, maintain, argue-მტკიცება
123. argumentum	Argument-მტკიცებულება.
124. armare	Strengthen-გამაგრება.
125. armatura	Armature-სამაგრი.
126. ars, artis	Art -ხელოვნება
127. arteria perforans	Perforating artery-გამხვრეტი არტერია.
128. arteriae communicantes	Joining arteries-შემაერთებელი არტერიები.
129. arthritis	Joint inflammation-სახსრების ანთება.

130. arthritis deformans	Deforming inflammation of joint- ფორმის შემცვლელი ართრიტი.
131. arthron	Joint -სახსარი.
132. aspiratio, aspirationis	Breath-სუნთქვა.
133. atlas, atlantis	Atlas, first cervical vertebrae-ატლასი, კისრის პირველი მალა.
134. atomus, atomi	Indivisible-განუყოფელი.
135. atrium	Atrium-წინაგული.
136. audire	Hear-სმენა, მოსმენა.
137. auditorius, a, um	Auditorium-მოსასმენი.
138. auditivus, -a, -um	Auditivus-სასმენი.
139. auris, auris	Ear -ყური.
140. aurora	Dawn-განთიადი.
141. aurum reductum	Recovered gold-აღდგენილი ოქრო.
142. auscultatio, auscultationis	Auscultation-მოსმენა(ექიმისაგან)
143. autoalergia	Allergy caused by own body- საკუთარი სხეულიდან გამოწვეული ალერგია.
144. autobiographia	Describe own life-საკუთარი ცხოვრების აღწერა.
145. autoinfectio	Infect yourself- თავისავე მიკრობებით დასნევენება.
146. autohaemotherapia	Treatment by own blood-საკუთარი სისხლით მკურნალობა.
147. autolysis	Self-analysis-თვითდაშლა.
148. autonomia	To live with own rules-საკუთარი წესებით ცხოვრება.
149. autophagia	Self-absorbtion-თვითშთანთქმა.
150. autophilia	To abnormally love yourself- საკუთარი თავის ავადმყოფური შეყვარება.
151. autoplastica	Transplant own tissue-საკუთარი ქსოვილის გადანერგვა.
152. autoserotherapia	Treatment by own serum-საკუთარი შრატით მკურნალობა.
153. avirulentus, -a, -um	Non-virulent, poisonous-

	არაშხამოვანი
154. avis,avis	Bird-ფრინველი.
155. axis, axis	Axis, second cervical vertebrae-ღერძი, კისრის მეორე მალა.
156. bacillus, -i	Bacillus (Latin)- ჩხირი
157. bacterion	Bacillus (Greek)-ჩხირი
158. balneotherapia	Treatment by taking bath-აბაზანებით მკურნალობა.
159. barba	Beard-წვერი.
160. basis, basis	Basis-საფუძველი
161. bathyanaesthesia	Strongly decreased senses- შეგრძნების ძლიერი დაქვეითება.
162. bathykardia	Low location of heart-გულის ღრმად, დაბლა მდებარეობა.
162. bathyhyparaesthesia	Stongly increased senses- გრძნობიერების მეტისმეტი გამძაფრება.
163. bathophobia	Fear of height-სიმაღლის,სიღრმის შიში.
164. Belladonna	Belladonna -შმაგა(მც)
165. bellum	War-ომი.
166. bestia	Beast-მხეცი.
167. Betula	Birch-არყი
168. bibere	Drink-სმა, დაღევა.
169. biceps,bicipitis	Double headed-ორთავა.
170. bicolor	Double coloured-ორფერი.
171. bicuspidalis, -e	Double spiked -ორწვეტიანი
172. biformis, -e	Double form-ორფორმიანი.
173. bilateralis, -e	Double paged-ორგვერდიანი.
174. billifer	Let's bile go through- ნაღველგამტარი
175. billis, billis	Bile -ნაღველი
176. binominalis, e	Double named-ორსახელა
177. bios	Life-სიცოცხლე
178. bipartitus, -a, -um	Divided in two -ორად გაყოფილი.

179. bis	Twice -ორჯერ.
180. blenos	Mucus-ლორწო.
181. blepharon	Eyelashes-წამწამი.
182. blepsis	Sight-მხედველობა.
183. bolus, boli	Pill , clay-თიხა.
184. bonus, -a, -um	Good-კარგი.
185. botanon	Plant-მცენარე.
186. botulismus	Poisoned by food -ძეხვით, საკვებით მოწამვლა.
187. botulus	Intestine ,sausage-ძეხვი, ნაწლავი.
188. brachychilia	Short lips-ტუჩმოკლეობა.
189. brachygnathia	To have short lower jaw-ქვედა ყბის სიმოკლე.
190. brachypnoë	Abnormally slow breath rate-მოკლე სუნთქვა.
191. brachypodia	To have short foot -ტერფმოკლეობა
192. bradybasia	Slow movement, mumble- შენელებული სიარული.
193. bradykardia	Slow hearbeat -გულის შენელებული ცემა.
194. bradykinesia	Slow movement- შენელებული მოძრაობა.
195. bradylalia	Slow speech- შენელებული საუბარი.
196. bradypepsia	Late digestion -ძნელად, დაგვიანებული მონელება.
197. bradypnoë	Slow breath- ნელი სუნთქვა
198. bradypraxia	Slow action- შენელებული მოქმედება.
199. bubo,bubonis	Eagle-owl-ჭოტი.
200. bucca	Cheek-ლოყა.
201. bufo, bufonis	Toad-გომბეშო
202. bulbus, bulbi	Bulb-ბოლქვი.

203. calcar, calcaris	Sour-დეზი.
204. caligo,caliinis	Blindness, darkness-სიბნელე, სიბრმავე.
205. calix,calicis	Bowl-თასი.
206. calor,caloris	Heat-სითბო
207. camphora	Camphor-ქაფური
208. Canabis,Canabis	Canabis-კანაფი
209. cancer, cancri	Cancer-კიბო
210. canities, canitiei	Gray hair-ჭალარა
211. canus,-a,-um	Gray-რუხი, ჭალარა.
212. capillaroëctasia	Capillary dilation-კაპილარების გაფართოება.
213. caput, capitis	Hear-თავი.
214. carbo,carbonis	Coal-ნახშირი.
215. caries, cariei	Rottenness, caries-კბილების სიდამპლე, კარიესი.
216. caro, carnis	Meat-ხორცი.
217. cartilago, cartilaginis	Cartilage-ხრტილი.
218. caseosus,-a,-um	Caseosus-ხაჭოსებრი.
219. catta	Cat-კატა.
220. cauda	Tail-კუდი
221. caverna	Cavern-მღვიმე, კავერნა.
222. cavus,-a,-um	Cavity-ღრუ.
223. celer,celeris, celere	Fast-სწრაფი
,224. cella	Room, drawer-ოთახი, უჯრა.
225. cellula	Cell-უჯრედი.
226. centum	Hundred-ასი.
227. cera	Candle-სანთელი.
228. cerebellum	Cerebellum-ნათხემი.
229. cerebrum	Brain-ტვინი.
230. caeruleus,-a,-um	Blue-ლურჯი,
231. cervix,cervicis	Neck-კისერი, ყელი.
232. cheilos	Lips (Greek)-ბაგე
233. cheir	Hand (Greek)-ხელი
234. cheirurgia	Surgery-ხელით მოქმედება
235. cholecystoectomia	To cut gall-bladder-ნაღვლის

236. chondros	ბუმტის ამოკვეთა.
237. chondromalacia	Cartilage (Greek)-ხრტილი. Softened cartilage -ხრტილის დარბილება.
238. cilium	Eyelash-წამწამი
239. cingulum membri	Extremity girdle-კიდურის სარტყელი.
240. circulus, circuli	Circle-წრე.
241. cito	Fastly-სწრაფად.
242. citus,-a,-um	Fast-სწრაფი.
243. cimex, cimicis	Bug-ბაღლინჯო
244. civitas Hippocratica	Hippocrates's world. Medicine- ჰიპოკრატეს სამყარო, მედიცინა.
245. clavicula	Collar-bone-ლავიწი
246. cleptomania	Abnormal aspiration to robbery- ქურდობის ავადმყოფური ჩვევა.
247. coccyx, coccygis	Tailbone-კუდუსუნი.
248. cochlear, cochlearis	Shell, snail-ნიჟარა, კოვზი, ლოკოკინა.
249. codex, codicis	Book, paragraph, article-წიგნი, მუხლი.
250. cogito	I think-ვაზროვნებ.
251. colligo	I collect-ვაგროვებ.
252. colon	Colon-მსხვილი ნაწლავი.
253. color, coloris	Colour-ფერი.
254. colum	Neck-ყელი.
255. columna	Column-სვეტი.
256. combustio, combustionis	Fire-burn-სიდამწვრე.
257. compono	I compose-ვადგენ.
258. componentum	Component-შემადგენელი ნაწილი.
259. compositus,a,um	Composition- შედგენილი,რთული.
260. communico	Link, connect-ვაკავშირებ.

261. communis, -e	Common -საერთო.
262. congenitus, -a, -um	Congenital-თანდაყოლილი.
263. coniungo	I join-ვაერთებ.
264. contra	Against-წინააღმდეგ.
265. contrarius, -a, -um	Contrary, opposite-საპირისპირო.
266. conservare	Conservation-შენახვა.
267. Convallaria	Lily of the valley-შროშანა
268. cor, cordis	Heart-გული.
269. corax, coracis	Crow-ყორანი
270. cornu	Horn-რქა.
271. corpus, corporis	Body-სხეული, ტანი
272. cortex, corticis	Cortex, crust-ქერქი
273. costa	Rib-ნეკნი
274. crematio, cremationis	Burn-დაწვა
275. crimen, criminis	Crime -დანაშაული
276. cruciformis, -e	Cross-like- ჯვრისებრი, ჯვარედინი
277. crus, cruris	Shin-კანჭი
278. cuprum	Copper (Latin)-სპილენძი.
279. curator, curatoris	Trustee, guardian-მზრუნველი.
280. Cyclamen, Ciclamini	Cyclamen-ყოჩივარდა.
281. cystis, cystis	Bladder-ბუშტი.
282. dakrion	Tear (Greek)-ცრემლი.
283. daktylos	Finger (Greek)-თითი.
284. decapitatio	Cut head-თავის მოკვეთა.
285. decoctum	Decoction-გამონახარში.
286. deficiens, deficientis	Run low-მილეული.
287. delirium tremens	Shaking paralysis-მოცახცახე დამბლა.
288. degeneratio	Degeneration -გადაგვარება.
289. degustatio	Degustate-გემოს გასინჯვა
290. demos	Crowd okhlos-ბრბო.
291. dementia	Dementia-გონებასუსტობა.
292. dens, dentis	Tooth-კბილი.
293. dentes permanentes	Permanent teeth-მუდმივი კბილები

294. depuratus,-a,-um	Purified-გასუფთავებული.
295. derma,dermatis	Skin, leather (Greek)-კანი, ტყავი.
296. deratatio	Extermination of rodent- მღრღნელების განადგურება.
297. desinfectio	Desinfect -ინფექციის მოსპობა.
298. destilatio,-ionis	Destil-გამოხდა.
299. dexter,dextra, dextrum	Righ-მარჯვენა.
300. diaphragma, -atis	Diaphragm-შუასაშპიდი.
301. dies,diei	Day-დღე.
302. differens,entis	Different-განსხვავებული
303. digiti manus	Fingers-ხელის თითები.
304. diglosia	Tongue divided in two-ორად გაყოფილი ენა.
305. dilatare	To dilate, widen-გაფართოება.
306. diluere	Dilute-განზავება.
307. diploë	Spongy tissue- ფაშალი ნივთიერება.
308. dipsomania	Abnormal aspiration to alcohol- ალკოჰოლური სასმელებისადმი ავადმყოფური ლტოლვა.
309. discolor	Motley-ჭრელი, სხვადასხვაფერი.
310. disproportion,-ionis	Disproportion-არათანაფარდობა.
311. dissecatio, -onis	Dissection-გაკვეთა.
312. disseminatio,-onis	Dissemination-განთესვა.
313. dividere	Division-დაყოფა.
314. dolor,doloris	Pain-ტკივილი.
315. domus,domus	House-სახლი
316. dorsum	Back-ზურგი
317. dromomania	Fixed dea of travelling - მგზავრობის აკვიატება
318. dromos	Road (Greek)-გზა
319. dulcis,dulce	Sweet-ტკბილი.
320. duodenum	Duodenum -თორმეტგოჯა

321. duplex, duplisis	ნაწლავი. Double-ორმაგი.
322. durus,-a,-um	Firm, solid-მაგარი.
323. dysbasia	Hardened ability to walk - სიარულის გაძნელება.
324. dysenteria	Problems in intestines- გართულებები ნაწლავებში.
325. dyshidrosis	Hardened sweating -ოფლის გამოყოფის გაძნელება.
326. dyskinesia	Loss of ability to move-მოძრაობის უნარის დაკარგვა.
327. dyslalia	Hardened speech-მეტყველების გართულება.
328. dyspepsia	Ceased formation of stomach juice- კუჭის წვენის გამოყოფის შეფერხება.
329. dysphagia	Hardened ability to swallow- ყლაპვის გაძნელება.
330. dyspnoë	Ceased breath-სუნთქვის შეფერხება.
331. dysthymia	Sadness -სულით დაცემა.
332. dystokia	Hardened births-მშობიარების გართულება.
333. dysuria	Ceased urination -შარდის შეფერხება.
334. ectasia	Dilation -გაფართოება.
335. edare	Eat-ჭამა.
336. eis,mia,en	One-ერთი.
337. embryo,embrionis	Embryo-ჩანასახი.
338. encephalon	Brain-ტვინი.
339. endeka	Eleven-თერთმეტი.
340. endokarditis	Inflammation of inner layer of heart- გულის შიგა გარსის ანთება.
341. endokrinologia	Endocrinology- მოძღვრება შინაგანი სეკრეციის ჯირკვლებზე

342. endometritis	Inflamation of inner cover of uterus- საშვილოსნოს შიგა გარსის ანთება.
343. endophthalmitis	Inflamation of iris-თვალის შიგა გარსის ანთება.
344. endoskopia	Endoscopy-შინაგანი ორგანოების დათვალიერება.
345. energia	Energy, strength -ძალა.
346. enteron	Intestine (Greek)-ნაწლავი. Cut out intestine-ნაწლავის ამოკვეთა.
348. enteroptosis	Lowered intestine -ნაწლავის დაწევა.
349. epidemia	Epidemy-ყოვლადსახალხო დაავადება.
350. epidermis	Upper layer of skin-კანის ზედა შრე.
351. epidermitis	Inflamation of upper layer of skin- კანის ზედა შრის ანთება.
352. epigastrium	Upper par of stomach-ზედა მუცელი.
353. epizootia	Epidemy among animals-ცხოველთა საყოველთაო დაავადება.
354. ergon	Work , labour-შრომა
355. erythema, -atis	Skin redness-კანის სიწითლე.
356. erythrocytus,-i	Red corpuscle - წითელი ბურთულა.
357. eupepsia	Good digestion-კარგად მონელება
358. euphoria	Good mood-კარგი განწყობა.
359. eupnoë	Good breath-კარგად სუნთქვა.
360. eurythmia	Good pulse-კარგი მაჯისცემა.
361. euthanasia	Calm death-მშვიდი სიკვდილი.
362. eutokia	Good birth-კარგად მშობიარება.
363. excentricus,-a,-um	Abnormal, excentric-გადახრილი არაზომიერი
364. excorticiatio, -ionis	Removal of cortex-კანის გაცლა

365. exitus letalis	Lethal exit-სასიკვდილო გამოსავალი.
366. exsudatio	Disposition to sweat-ოფლიანობა.
367. extracardialis	Extracardial-გულისგარეთა.
368. extractio	Extraction-გამოწვლილვა.
369. extramedularis	Extramedular-ზურგისტვინს გარეთა.
370. extranaturalis	Extranatural-ზებუნებრივი.
371. extraordinarius	Extraordinary -მეტისმეტეი...
372. extremitas, -atis	Extremities-კიდური.
373. extrauterinalis	Extruterinal-სამვილოსნოსგარე..
374. exulceratus,a,um	Ulcerated -დაწყლულებული.
375. facere	Do, make-ქმნა, კეთება.
376. facillis,-e	Easy-ადვილი.
377. facies Hippokratika	Face of dying man-მომაკვდავის სახე.
378. factum	Fact, done thing-ნაქმნარი...
379. fauces	Gullet -საყლაპავი.
380. fasciculus retloflexus	Relapsed fasciculus-მებრუნებული კონა.
381. febris remitens	Silent fever-მიმქრალი ციება.
382. fel, felis	Bile -ნალველი.
383. felix, felicis	Happy-ბედნიერი
384. femina	Female -ქალი, მდედრი.
385. ferrum	Iron-რკინა
386. fibroma,-atis	Fibre tumor-ბოჭკოვანი ქსოვილის სიმსივნე.
387. fibula	Fibula-მცირე წვივი.
388. Filix, filicis	Fern- გვიმრა.
389. filtrare	Filtration-გაფილტვრა.
390. finire	Finish-დამთავრება.
391. fissura	Cleft-ნაპრალი.
392. flavus,-a,-um	Yellow-ყვითელი
393. fluctuans,-antis	Fluctuant, hesitant-მერყევი.
394. fluidus,-a,-um	Liquid-თხევადი.
395. folium	Leaf-ფოთოლი.

396. folliculi agregati	Grouped knits-შეჯგუფებული კვანძები.
397. fons, fontis	Spring-წყარო.
398. foramen, -inis	Hole -ხვრელი.
399. fossa	Hollow-ფოსო.
400. fractura costae	Rib fracture - ნეკნის მოტეხილობა
401. frigor, frigoris	Coldness-სიცივე
402. frons, frontis	Forehead -შუბლი
403. functio laesa	Disfunction-დარღვეული ფუნქცია.
404. fundamentum	Basis-საფუძველი.
405. fundare	Pour -ჩასხმა.
406. fundus,-i	Bottom-ფსკერი
407. fungulus,-i	Mushroom -სოკო
408. galaktos	Milk-რძე.
409. ganglion	Knit-კვანძი.
410. gangraena	Apoptosis, death of ceii-უჯრედის კვდომა.
411. gaster, gastris	Stomach , abdomen -კუჭი, მუცელი
412. gastromalacia	Softened stomach, abdomen- კუჭის, მუცლის დარიღება.
413. gastropexia	Fixed stomach, abdomen-კუჭის ამოკერება, მიმაგრება.
414. gastropotosis	Lowered stomach-კუჭის დაწევა.
415. gastrotomia	To cut stomach-კუჭის გაკვეთა.
416. gelu	Freeze-ყინვა.
417. gemma	Bud-კვირტი.
418. genu	Knee-მუხლი
419. Georgia	Georgia-საქართველო.
420. geriatria	Doctor of old-მოხუცთექიმობა
421. gerodermia	Old-like skin-ბებრული კანი
422. geron, gerontos	Old (Greek)-მოხუცი.
423. gignere	Birth-დაბადება.

424. gingiva	Gum-ღრძილი.
425. gingivitis	Inflammation of gum-ღრძილების ანთება.
426. glacies, glaciei	Ice-ყინული.
427. glandula	Gland-ჯირკვალი.
428. glans, glandis	Acorn-რკო.
429. glossa	Tongue (Greek)-ენა.
430. glossoplegia	Tongue paralysis-ენის დამბლა.
431. glykaemia	Increased level of sugar in blood-სისხლში შაქრის მომატება.
432. gnosis	Cognition-შემეცნება.
433. gony	Knee-მუხლი.
434. gradus	Grade, stage , degree-ხარისხი, საფეხური.
435. granum	Seed-მარცვალი.
436. gravis, grave	Heavy-მძიმე.
437. gutta	Drop of water-წვეთი
438. gyne	Woman-ქალი.
439. gynaekophobia	Men's fear towards women-მამაკაცისაგან ქალთა მიმართ შიში.(სქეს.)
440. habitus,-us	Habitus-იერი, გარეგნობა.
441. haema, haematis	Blood -სისხლი.
442. haematuria	Blood revealed in urine -შარდში სისხლის გამოვლენა.
443. haemophilia	Disorder of blood coagulation - სისხლის შეუდედებლობა.
444. Helianthus,-i	Sunflower-მზესუმზირა
445. hekaton	Hundred (Greek)-ასი.
446. hepar,hepatis	Liver (Greek)-ღვიძლი
447. hepatoptosis	Lowered liver-ღვიძლის დაწევა.
448. hepta	Seven (Greek)-შვიდი.
449. hernia	Rupture-თიაქარი.
450. herpes zoster	Creeping herpes-მცოცავი სირსველი.
451. hex	Six-ექვსი.

452. hidros	Sweat ოფლი.
453. hirudo, hirudinis	Leech-წურბელა.
454. hirundo, hirundinis	Swallow-მერცხალი.
455. histos	Tissue-ქსოვილი.
456. homo, hominis	Human-ადამიანი.
457. humilis, -e	Short-დაბალი.
458. humus,-i	Earth მიწა, ნიადაგი.
459. hydor	Water-წყალი
460. hydrps, -opis	Dropsy-წყალმანკი.
461. hydrophobia	Fear of water-წყლის შიში.
462. Hyoscyamus,-i	Hyoscyamus-ლენცოფა.
463. hyperaciditas	Hyperacidity-ზემჟავიანობა.
464. hyperaemia	More than normal amount of blood- სისხლჭარბობა.
465. hyperaesthesia	Hypersensitivity- ზემგრძნობელობა.
466. hyperoxidum	Peroxide-ზეჟანგი
467. hypertonia	High pressure-მაღალი წნევა.
468. hyperthermia	Overheat-გადახურება.
469. hypertrophia	Overtgrowth-მეტისმეტი გაზრდა.
470. hypertrichosis	Redundant hair-ჭარბთმიანობა.
471. hypochondrium	Area lower to ribs -ნეკნებქვეშა მიდამო.
472. hypodermaticus,-a,-um	Underskin-კანქვეშა.
473. hypogastrium	Low part of abdomen-ქვემო მუცელი.
474. hypoglykaemia	Low level of sugar in blood - სისხლში შაქრიანობის დაკლება.
475. hypotonia	Low pressure-დაბალი წნევა.
476. hystera	Uterus-საშვილოსნო.
475. iater	Doctor-ექიმი.
476. ichthys	Fish-თევზი.
477. ignis	Fire-ცეცხლი.
478. immaturus,-a,-um	Not ripe-უმწიფარი.

479. immobilis,-e	Immoveable-უძრავი.
480. impar	Odd-კენტი, არაწყვილი.
481. impotens,-ntis	Impotent -უძლური.
482. impuberitas	Sexual undevelopment- სქესობრივი უმწიფრობა.
483. inaciditas	Absence of acidity- არამჟავიანობა.
484. inactivus,a,um	Inactive -არაქმედითი
485. inaequalis,-e	Unequal -არათანაბარი.
486. incisura	Incisure-ნაჭდევი.
487. incurabilis,-e	Incureable განუკურნებადი.
488. incus,incudis	Anvil -გრდემლი.
489. iater	Doctor-ექიმი.
490. indicator,indicatoris	Indicator-მაჩვენებელი.
491. individus,-a,-um	Indivisible-განუყოფელი.
492. inferior	Lower-ქვედა.
493. in forma embrionis	In embryo form-ჩანასახის მდგომარეობაში.
494. ingens,ingentis	Huge-უზარმაზარი.
495. innominalis,-e	Nameless-უსახელო.
496. insanabilis,-e	Incureable-განუკურნებადი.
497. inoperabilis,-e	Person who cannot be operated, inoperable-გაკვეთისადმი შეუთავსებელი.
498. insolubili-s	unopenable-არაგახსნადი.
499. instabilis	Unstable-არამდგრადი
500. in statu nascendi	In status of birth-წარმოშობის, დაბადების მდგომარეობაში.
501. inter	Between -შორის.
502. interarticularis,-e	Between joints-სახსართშორისი.
503. interchondralis	Between cartilages- ხრტილთაშორისი.
504. interclavicularis	Between collar-bones- ლავიწთაშორისი.
505. intercostalis	Between ribs -ნეკნთაშორისი.

506. intermedius	Middle location - შუამდებარე.
507. intermitens,-ntis	Time by time- დროგამოშვებითი.
508. intermuscularis	Between muscles- კუნთთაშორისი.
509. internationalis	International-საერთაშორისო.
510. intervala lucida	Bright intervals-ნათელი შუალედები.
511. intestinum	Intestine -ნაწლავი.
512. interosseus,a,um	Between bones -ძვალთაშორისი.
513. intraarticularis	Inside joint-სახსარშიგა.
514. intracranialis	Inside skull- ქლასშიგა.
515. intraabdominalis	Inside abdomen -მუცლისშიგა.
516. intravenosus	Inside vein-ვენის შიგნითა.
517. iris,iridis	Rainbow, iris-ცისარტყელა, თვალის ფერადი გარსი, ზამბახი.
518. isodynamia	Same strength-ტოლძალოვანება.
519. Juglans, juglandis	Greek nut-ბერძნული კაკალი.
520. juvenus, juvenutis	Youth-ახალგაზრდობა.
521. kardia	Heart (greek)-გული
522. kardiainum	Heart medicine-გულის წამალი
523. kephale	Head (Greek)-თავი.
524. kephalodynia	Headache-თავისტკივილი, დამძიმება.
525. keras, keratos	Horn (Greek)-რქა.
526. keratocele	Rupture of cornea-რქოვანას თიაქარი.
527. keratoplastica	Transplantation of cornea-რქოვანას გადანერგვა.
528. kinesis	Movement -მოძრაობა.
529. kolpos	Vagina -საშო.
530. krios	Coldness -სიცივე.
531. laborare	Labour-მუშაობა.
532. labium	Lip -ბაგე.
533. lac,lactis	Milk -რძე.
534. laesio,onis	Damage-მოშლა, დაზიანება.

535. laesus,a,um	Damaged-დარღვეული, მოშლილი.
536. lamina	Plate -ფირფიტა.
537. laphare	Testicles, abdomen-საზარდული, მუცელი.
538. lapis, lapidis	Rock, stone-ქვა.
539. lapsus calami	Involuntary mistake during writing- უნებლიე შეცდომა წერისას.
540. lapsus linguae	Involuntary mistake during speech- უნებლიე შეცდომა საუბრისას.
541. lapsus memoriae	Forget -გადავიწყება.
542. larynx,laryngis	Larynx -ხორხი.
543. laxans,laxantis	Laxative -გამხსნელი, საფაღარათო.
544. lens, lentis	Eye lens-თვალის ბროლი.
545. leo,leonis	Lion -ლომი
546. leukaemia	Leukemia -სისხლის გათეთრება.
547. leukocytus	White corpuscles of blood
548. levator	Elevator -ამწევი.
549. levis,leve	Light-მსუბუქი.
550. liberi	Children-ბავშვები.
551. liber, libri	Book-წიგნი.
552. liberalismus	Free action -თავისუფალი ქცევა.
553. liberus,-a,um	Free-თავისუფალი.
554. lien	Spleen -ელენთა.
555. ligamentum	Ligament-იოგი.
556. ligatura	Knit -კვანძი.
557. limitare	Limit-შეზღუდვა.
558. lingua	Tongue, language -ენა.
559. linimentum	Liquid ointment -საცხი, თხევადი მაღამო.
560. lipos	Fat -ცხიმი.
561. Liquiritia	Liquiritia -ძირტკბილა.
562. liquor,liquoris	Liquid-სითხე.
563. lithos	Stone, rock-ქვა
564. lobus,lobi	Part, portion, share-წილი,

565. locus, loci	ხვედრი, ულუფა.
566. longus,-a,-um	Place -ადგილი.
567. luxuries,luxuriei	Long -გრძელი.
568. magister, magistri	Luxury -ფუფუნება.
569. magnitudo, -inis	Teacher -მასწავლებელი.
570. magnus,-a,-um	Magnitude-სიდიდე.
571. malus,-a,-um	Big-დიდი.
572. mamma	Bad-ცუდი.
573. mandibula	Breast (Latin)- ძუძუ.
574. manus, manus	Lower jaw-ქვედა ყბა
575. manubrium	Hand-ხელი, მტევანი.
576. mare,maris	Gandle -ტარი, სახელური.
577. margo,marginis	Sea-ზღვა.
578. mastos	Edge-კიდე.
579. mater,matris	Breast (Greek)-ძუძუ.
580. maturus,-a,-um	Mother -დედა.
581. maximus,-a,-um	Ripe, mature -მწიფე, ნაადრევი.
582. medicamentum	Maximal-უდიდესი.
583. medicus,-i	Medicine -სამკურნალო
584. medius,-a,-um	საშუალება, წამალი.
585. medula	Doctor -ექიმი.
586. mega	Middle -შუა, შუათანა.
587. mel, melis	Spinal cord-ძვლის, ზურგის
588. melas,melanos	ტვინი.
589. meligo,-inis	Big -დიდი
590. melos	Honey-თაფლი.
591. membrana arachnoidea	Black-შავი.
592. membrum	Bee pitch-ფუტკრის ფისი,
593. memoria	დინდგელა.
594. mens,mentis	Extremities -კიდური.
	Spidery membrane -
	აბლაბუდისებრი აპკი.
	Extremities -კიდური.
	Memory -ხსოვნა.
	Mind -გონება.

626. musculus, -i	Muscle -კუნთი.
627. mykes	Mushroom -სოკო.
628. myelitis	Inflammation of spinal cord-ზურგის ან ძვლის ტვინის ანთება.
629. myelos	Spinal cord or bone brain-ზურგის, ან ძვლის ტვინი.
630. myoma	Muscle tissue tumor-კუნთოვანი ქსოვილის ანთება.
631. myomalacia	Softened muscle -კუნთის დარბილება
632. mys	Muscle-კუნთი.
633. nanus.-i	Dwarf -ჯუჯა
634. nanismus	Diminish-დაკნინება.
635. nasus, -i	Nose ცხვირი.
636. nausea	Vomiting-პირღებინება.ზღვის დაავადება.
637. nekrophobia	Fear of corpse ,dead-მკვდრის, გვამის შიში.
638. nekrosis, -is	Death of cell and other things-უჯრედის... კვდომა.
639. nephrolithiasis	Pebble formation in kidneys -თირკმელში კენჭის გაჩენა.
640. nephritis,-idis	Kidney inflammation -თირკმლის ანთება.
641. nephroektomia	Cut out kidney -თირკმლის ამოკვეთა.
642. nephroptosis	Lowered kidney -თირკმლის დაწევა.
643. nervus migrans	Vagus nerve-ცდომილი ნერვი.
644. neuritis	Nerve inflammation -ნერვის ანთება.
645. niktophobia	Fear of night, darkness-ღამის, სიბნელის შიში.
646. niger,-a,-um	Black -შავი.
647. nomen. nominis	Name -სახელი.
648. nosophobia	Abnormal fear of sickness- დაავადების ავადმყოფური შიში.
649. nonus,-a,-um	Ninth-მეცხრე.
650. noveni	Nine by nine-ცხრა-ცხრა.
651. novies	Nine times-ცხრაჯერ.
652. nox, noctis	Night -ღამე.

653. nubes, nubis	Cloud-ღრუბელი, ლაქა, ჩრდილი.
654. nutrire	Feed-კვება.
655. nux, nucis	Nut -კაკალი.
656. obesus,-a,-um	Nourishing, fat-მსუქანი,მსუყე.
657. obturatus,-a,-um	Closed -დახურული.
658. occiput, occipitis	Back of head -კეფა.
659. octo	Eight -რვა.
660. oculus, oculi	Eye-თვალი.
661. odontolithiasis	Pebble formation in teeth-კბილებში ქვების გაჩენა.
662. odor, odoris	Smell-სუნი.
663. oedema, oedematis	Swell -შემუშება.
664. oesophagus,-i	Gullet -საყლაპავი მილი.
665. olecranon	Olecranon-იდაყვის მორჩი.
666. oleum Amygdalarum	Oil of almond-ნუშის ზეთი.
667. oleum Helianthi	Sunflower oil-მზესუმზირას ზეთი.
668. oleum Persicorum	Peach oil -ატმის ზეთი.
669. omentum	Epiploon-ბადექონი.
670. omnis, omne	All, each, every-ყველა.
671. omphalos	Navel -ჭიპი.
672. operatio, operationis	Operation, opening, dissection-გახსნა, გაკვეთა.
673. ophthalmos	Eye-თვალი.
674. opponens, opponentis	Opponent - მოპირისპირე, მოწინააღმდეგე.
675. optimus,-a,-um	The best -საუკეთესო.
676. optimum medicamentum Quies est	The best medicine is rest-საუკეთესო წამალი დასვენება.
677. orbis, orbis	Circle -წრე.
678. ordo, ordinis	Order -რიგი, წესრიგი.
679. organismus	Organism-სხეული, ნაწევართა ერთობლიობა'
680. organon	Organ -ორგანო, ნაწევარი.
681. origo, originis	Beginning-დასაწყისი, დასაბამი.
682. os, ossis	Bone -ძვალი.
683. os, oris	Mouth -პირი.

684. ostalgia	Pain in bone -ძვლის ტკივილი.
685. osteon	Bone ძვალი(ზ).
686. ovarium	-საკვერცხე.
687. ovarialgia	Pain in ovums-საკვერცხეების ტკივილი.
688. ovum	Ovum , egg-კვერცხი.
689. oxygenium	Oxygen -ჟანგბადი.
690. paciens, patientis	Patient -მომთმენი, განმცდელი...
691. paediatr,-tri	Children doctor-ბავშვთა ექიმი.
692. palatum	Palate-სასა.
693. palpatio,-ionis	Palpation -ხელის მოსმა, ხელით გასინჯვა.
694. palpebra	Eyelid -ქუთუთო.
695. palus, paludis	Swamp-ჭაობი.
696. paluster,-tris, -tre	Swampy -ჭაობიანი.
697. panalgia	Pain in everything-ყველაფრის ტკივილი
698. panaesthesia	To anaesthetize whole body-მთელი სხეულის გაუტკივარება.
699. panacea	Medicine which cures every disease-ყველაფრის განმკურნებელი წამალი (გადატანით).
700. panarthritis	Inflammation of every joints-ყველა სახსრის ანთება.
701. pancreas, -atis	Pancreas-კუჭქვეშა ჯირკვალი.
702. pandemia	Worldwide epidemy - საყოველთაოდ გავრცელებული ეპიდემია.
703. panis,-is	Bread-პური.
704. panotitis	Inflammation of inner and middle ear - შიგნითა და შუა ყურის ანთება.
705. panophthalmitis	Inflammation of all layers of eye-თვალის ყველა გარსის ანთება.
706. panphobia	Fear of everything-ყველაფრის შიში.
707. Papaver,-eris	Poppy -ყაყაჩო.
708. Papaver somniferum	Sleeping poppy-ხაშხაში. ძილისმომ-

709. par, paris	გვრელი ყაყაჩო. Pair -წყვილი.
710. parabiosis	Status between death and life- სიკვდილ-სიცოცხლეს შორის არსებული მდგომარეობა.
711. parakusia	Bad hearing -სმენის დარღვევა, მცდარი სმენა.
712. paralalia	Messing up sounds-მეტყველებისას ბგერების არევა.
713. paraesthesia	Different incorrect feelings-სხვადასხვა არასწორი შეგრძნება.
714. paralysis agitans	Shaking paralysis-მოცახცახე დამბლა
715. parasitus,-i	Parasite -თანაარსი, თანამყოფი.
716. paries,parietis	Wall-კედელი.
717. pars,partis	Part-ნაწილი.
718. partus,-us	Birth -დაბადება.
719. parvus,-a,-um	Little -პატარა.
720. pauper,-eris	Poor-ღარიბი, ღატაკი.
721. pax, pacis	Peace -მშვიდობა.
722. pectus, pectoris	Chest-მკერდი, გულ-მკერდი.
723. pelvis, pelvis	Pelvis-მენჯი.
724. penis, penis	Tail -კუდი.....
725. perforans, -ntis	Perforating გამხვრეტი.
726. periadenitis	Inflamation of tissue around glands- ჯირკვლისირგვლივი ქსოვილის ანთება.
727. periarthritis	Inflamation of tissue around joint- სახსრისირგვლივი ქსოვილის ანთება.
728. perigastritis	Inflamation of serous layer of stomach- კუჭის სეროზული გარსის ანთება.
729. perikarditis	Inflamation of pericardium-გულის პერანგის ანთება.
730. periodontitis	Inflamation of soft tissue of tooth-კბილის რბილი ქსოვილის ანთება.
731. periodus,-i	Period-ხანა, დროის მონაკვეთი.

732. peritonitis	Inflamation of peritoneum-მუცლის აპკის ანთება.
733. perisplenitis	Inflamation of fible capsule of spleen-ელენთის ბოჭკოვანი კაფსულის ანთება.
734. pes, pedis	Foot-ფეხი, ტერფი.
735. pharmakon	Medicine -წამალი.
736. pharynx, -yngis	Pharynx -ხახა.
737. pielos	Kidney pelvis -თირკმლის მენჯი.
738. pila	Ball -ბურთი.
739. Piper- eris	Pepper -წიწკა.
740. piscis, -is	Fish-თევზი.
741. pix, picis	Pitch, tar-წებო, ფისი.
742. planta	Plant-მცენარე
743. pluma	Pen -კალამი.
744. plumbum	Plumbum -ტყვია.
745. pneuma, -atis	Spirit, soul-სული.
746. pneumonia	Inflamation of pulmos-ფილტვების ანთება.
747. pneumon	Pulmo -ფილტვი
748. polycholia	Oversecretion of bile-ნაღვლის წვენის უხვად გამოყოფა.
749. polydaktylia	To have an additional finger-თითმეტობა.
750. polynuclearis, -e	Polynuclear-მრავალბირთვიანი.
751. pons, pontis	Bridge-ხიდი.
752. populus, -i	People -ხალხი.
753. posterior, -us	Back-უკანა.
754. praecancerosus, -a, -um	Statis before cancer -კიბოსწინა მდგ.
755. praekordium	Atrium-წინაგული.
756. praematurus, -a -um	Premature -ადრე მომწიფებული.
757. praxox	Early -ნაადრევი.
758. praemortalis, -e	Before death-სიკვდილისწინა.
759. praenatalis, -e	Before birth-მშობიარობის წინა.
760. primus, -a, -um	First- პირველი
761. procesus transversus	Transverse process-განივი მორჩი.

762. proktos	Rectum-სწორი ნაწლავი, ყითა.
763. prognathia	Moved forward jaws-ყბების მკვეთრი წამოწევა.
764. puella	Girl -გოგონა.
765. puer, pueri	Boy -ბიჭი, ბავშვი.
766. pulex,-icis	Flea -რწყილი.
767. pulmo,-onis	Pulmo-ფილტვი.
768. pulsus,-us	Pulse -მაჯისცემა
769. pulsus alternans	Different pulse -განსხვავებული მაჯისცემა.
770. pulvinar,-aris	Pillow -ბალიში.
771. pulvis,-eris	Powder-ფხვნილი.
772. punctus,-a,-um	Prick ნაჩხვლეტი.
773. pus, puris	Pus -ჩირქი.
774. pyaemia	Pus in blood -სისხლში ჩირქის გამორევა.
775. pyon	Pus -ჩირქი(ზ).
776. pyr	Heat, fire-სიცხე, ცეცხლი.
777. quartus,-a,-um	Fourth -მეოთხე.
778. quarter	Four times-ოთხჯერ.
779. quaterni,quaternae, Quaterna	Four by four -ოთხოთხი
780. quattuor	Four-ოთხი.
781. Quercus kaukasica	Caucasian oak -კავკასიური მუხა.
782. quies,-etis	Rest -მოსვენება,დასვენება.
783.quinque	Five -ხუთი.
784. quinquies	Five times -ხუთჯერ.
785. quini, quinae,quina	Five by five-ხუთხუთი.
786. quintus,-a,-um	Fifth-მეხუთე.
787. quot	Same amount-რამდენიც..
788. quot capita,tot sententia	As many opinions as people-რამდენიც თავია, აზრიც იმდენია.
789. quotidie	Everyday -ყოველდღიურად
790. rabies, rabiei	Rabies -ცოფი.
791. rachis	Spine-ხერხემალი.
792. radiatio,-onis	Radiation -გამოსხივება,დასხივება.

793. radius,-ii	Ray -სხივი
794. radix,-icis	Root-ფესვი, ძირი.
795. radix studiorum amara	Beginning of study is bitter-სწავლის ძირი მწარე არი...
796. ramus,-i	Branch -ტოტი.
797. ratio, rationis	Mind -გონება.
798. reactio,-ionis	Reaction -უკუ-ან განმეორებითი ქმედება.
799. recens, recentis	New -ახალი.
800. reconvalescentia	Recovery -გამოჯანმრთელება.
801. rectificatus,-a,-um	Cleaned-გაწმენდილი.
802. rectum	Rectum -სწორი ნაწლავი/
803. rectus,-a,-um	Right -სწორი.
804. recurrens,recurrentis	Relapsed -შებრუნებული.
805. reductus,-a,-um	Restored -აღდგენილი.
806. regeneratio,-ionis	Regeneration -გვარის, ჯიშის აღდგენა.
807. reinfectio	Reinfection-განმეორებით დასნევენება.
808. remedia antipyrica	Medicine against temperature-სიცხის საწინააღმდეგო საშუალება.
809. remedium stimulans	Stimulant აღმგზნები შაშუალება.
810. remissio, -ionis	Run low-მიღევა, ჩაქრობა.
811. reorganisatio	Transformation-გარდაქმნა.
812. reproductio	Reproduction -აღწარმოება, აღდგენა.
813. res, rei	Job, thing-საქმე, ნივთი.
814. resectio	Resection -განმეორებით გაკვეთა.
815. retroflexus,-a,-um	Relapsed -შებრუნებული.
816. revaccinatio	Revaccination -ვაქცინის განმეორება.
817. revisio	Revision-განმეორებით დათვალიერება, გადახედვა.
818. rhinoplastica	Plastic surgery of nose-ცხვირის აღდგენა ან გასწორება.-
819. rhis	Nose -ცხვირი, ნესტო.
820. Ricinus,-i	Ricinus- აბუსალათინი.
821. ruber,rubra,rubrum	Red -წითელი.

822. Rumex,-icis	Rumex -ღოლო
823. sacrum	Sacrum -გავა.
824. sal, salis	Salt-მარილი.
825. saliva	Saliva -ნერწყვი.
826. Salix,salicis	Willow -ტირიფი.
827. saluber,bris,-e	Healthy- სადი, ჯანმრთელი.
828. salus, salutis	To be fine-კარგად ყოფნა,ჯანმრთელ.
829. sanare	Recovery-გაჯანსაღება.
830. sanguis,-inis	Blood -სისხლი.
831. sapiens, sapientis	Smart -გონიერი.
832. sarkoma,-atis	Sarcoma, malignant tumor which arised from connective tissue cells-ქსოვილის, ხორცის სიმსივნე.
833. sarx, sarkos	Meat -ხორცი, ქსოვილი.
834. scabies,-ei	Tatter -ქეცი.
835. scapula	Collar-bone -ლავიწი.
836. scientia	Knowing -ცოდნა, მეცნიერება.
837. scorpio,-onis	Scorpion-მორიელი.
838. Secale,-is	Rye- ჭვავი.
839. sectio caesarea	Caesarian section -საკეისრო კვეთა.
840. sedativus,-a,-um	Relaxing-დამამშვიდებელი.
841. semen,-inis	Seed-თესლი.
842. semicircularis.-e	Semiround -ნახევრადმრგვალი.
843. semilunaris,-e	Half moon shaped- ნახევარმთვარისებრი.
844. semiovalis,-e	Semioval-ნახევრად ოვალური.
845. semivivus,-a,-um	Semialive-ნახევრად ცოცხალი.
846. seni, senae, sena	Six by six-ექვს-ექვსი.
847. sensor,-oris	Sensor -შემგრძნობი.
848. sensus,-us	Sense -გრძნობა.
849. sepsis	Pussuration, rotting-ლპობა, ხრწნა, დაჩირქება.
850. Septem	Seven-შვიდი.
851. septeni, -ae,-a	Seven by seven შვიდ-შვიდი.
852. septies	Seven times-შვიდჯერ.
853. septimus,a,um	Seventh -მეშვიდე.

854. septum nasi	Septum of nose-ცხვირის ძგიდე.
855. series, sriei	Row -რიგი, მწკრივი.
856. serpens-ntis	Creeping -მცოცავი.
857. sex	Six-ექვსი.
858. sexies	Six times -ექვსჯერ.
859. sextus,-a,-um	Sixth-მეექვსე.
860. sialon	Saliva-ნერწყვი.
861. signatura	Singnature-დანიშნულება.
862. si iuvatur	If something helps him/her-თუ ეშველა,
863. natura laudatur	Nature is praised -ზუნებას აქებენ,
864. si non iuvatur	If nothing helps him/her-თუ არ ეშველა,
865. medicus accusatur	Doctor is blamed -ექიმს აბრალიან.
866. silva	Forest -ტყე.
867. silvester	Foresty -ტყიანი.
868. simplex,-icis	Easy -მარტივი
869. sinister,-tra,-trum	Left -მარცხენა.
870. sinus,-us	Bowel,enthrall -წიალი
871. situs,-us	Status -მდგომარეობა.
872. skeleton	Skeleton -ჩონჩხი.
873. skleros	Solid, firm -მაგარი.
874. skopeo	Contemplate, see-ვხედავ.
875. skorpio,-onis	Scorpion-მორიელი.
876. sol, solis	Sun -მზე.
877. solution,-onis	Solution-ხსნარი.
878. solvens, -ntis	Soluteable or soluting material-გამხსნელი
879. soma,-atis	Body-სხეული, ტანი.
880. species,-ei	Combined, species-ნაკრები.
881. sperma,-atis	Sperme -თესლი, მარცვალი.
882. spes,spei	Hope -იმედი.
883. sphenoidalıs,-e	Wedge-shaped-სოლისებრი.
884. sphygmos	Hit , pulse-დარტყმა,ფეთქვა,პულსი.
885. splanchnon	Intestines -შიგნეულობა.
886. spina	Spike, ringe-წვეტი, ქედი.
887. spiritus vini	Wine alcohol-ღვინის სპირტი.
888. splen	Spleen -ელენთა.
889. spondilos	Vertebrae-მალა.

890. spurius,-a,-um	False -ცრუ.
891. squama,-ae	Squama-ქიცივი.
892. squamosus,a,um	Squamous -ქიცივიანი
893. stabilis,-e	Stable-მდგრადი
894. status,-us	Status -მდგომარეობა.
895. status quo	Existing situation -არსებული მდგომ.
896. sterilisare	Sterilization -გასტერილება.
897. stenos	Narrow -ვიწრო.
898. stimulans,-antis	Stimulan t-აღმგზნები.
899. stipes,-it is	Stem, body-ღერო, ტანი.
900. stoma,-atis	Mouth -პირი.
901. stria	Stripe-ზოლი.
902. struma,-ae	Goiter-ჩიყვი.
903. subacidus,a,um	Semiacid-მომჟავო.
904. subcutaneus,-a,-um	Under skin-კანქვეშა.
905. sublingualis,-e	Under tongue-ენისქვეშა.
906. substantia	Substance ნივთიერება.
907. succus, succi	Juice -წვენი.
908. sulfur,-uris	Sulphur -გოგირდი.
909. sulcus, sulci	Wrinkle, sulcus-ნაოჭი, ღარი.
910. supercilium	Eyebrow-წარბი.
911. superficies, -ei	Surface -ზედაპირი.
912. superior,-oris	Upper-ზემო, ზედა..
913. symbiosis	Coexistence, symbiosis-თანაცხოვრება..
914. synarthrosis	Immoveable joint -სახსრების შეზრდა, უძრავი სახსარი.
915. syndactylia	Joined fingers-თითების შეზრდა.
916. syndesmosis	Continous connection of bones with con. Tissue-ძვლების უწყვეტი შეერთება ბოჭკოვანი, შემაერთ. ქსოვილით.
917. syndromum	Unity of symptoms ნიშანთა ერთობლიობა.
918. synergia	Synergy -ერთდროული მოქმედება.
919. synostosis	Joint of bones with bone tissue-ძვლოვანი

920. synchronus,a,um	ქსოვილით ძვალთა შეერთება. Synchrone -თანადროული.
921. synthesis	Admixture-ნაერთი.
922. tabes,tabis	Thinness-სიგამხდრე.
923. tabula rasa	Blank plate-სუფთა დაფა (ბავშვის გონება).
924. tachy	Fast -სწრაფი, ჩქარი.
925. tachykardia	Fast,heartbeat-აჩქარებული გულისცემა.
926. tele	Far -შორს.
927. tendo, tendinis	Tendine -მეხსი.
928. tenuis,tenuē	Thin-წვრილი ,თხელი.
929. tepidus,a,um	Warn -თბილი.
930. teres,teretis	Round-მრგვალი.
931. testudo,-inis	Turtle-კუ.
932. textus	Tissue -ქსოვილი.
933. thalamus	Hill of vision -მხედველობის ბორცვი.
934. thalassa	Sea -ზღვა(ბ)
935. Thea	Tea -ჩაი.
936. thermotherapy	Treatment with heat-სითბოთი მკურნალობა.
937. thorax, thoracis	Thorax -გულ-მკერდის ძვლების ბაღე.
938. thrix,thrichos	Hair -თმა(ბ).
939. thyroideus	Thyroid-ფარისებრი.
940. tibia	Tibia-დიდი წვივი.
941. tonsila	Tonsile -ნუშისებრი ჯირკვალი.
942. topos	Place -ადგილი(ბ)
943. toxicon	Toxine -შხამი.
944. trachelos	Neck -ყელი.
945. trans	Trans-გადა-..
946. transfusio,-ionis	Transfusion-გადასხმა.
947. tremens, trementis	Shaking -მოცახცახე.
948. tres	Three -სამი.
949. triceps,-it is	Threeheaded -სამთავა.
950 triplex,triplicis	Triple -სამმაგი.

951. trochanter, -eris	Brace -ციბრუტი.
952. tuber, tuberis	Bulb, hill-ბოლქვი, ბორცვი.
953. Tussilago, -inis	Tussilago -ვირისტერფა.
954. tympanum	Board -დაფა.
955. typhlon	Blind, blind gut -ბრმა, ბრმა ნაწლავი.
956. ulcus, ulceris	Ulcer -წყლული.
957. ulcus penetrans	Penetrating ulcer -შემღწევი წყლული.
958. ulcus perforans	Perforating ulcer -გამხვრეტი წყლული
959. ulcus serpens	Creeping ulcer -მცოცავი წყლული.
960. ulcus ventriculi	Stomach ulcer-კუჭის წყლული.
961. umbilicus,i	Navel -ჭიპი.
962. unguentum	Ointment -მალამო.
963. unguis, unguis	Nail -ფრჩხილი.
964. unus, una, unum	One -ერთი.
965. uraemia	Blood in urine -სისხლში შარდის შერევა.
966. uranos	Palate, sky-ცა, სასა.
967. ureter, -ris	Urethra- შარდსადენი.
968. uretrolithiasis	Pebble formation in urethra- შარდსადენში კენჭის გაჩენა.
969. urina	Urine (latin)-შარდი.
970. urinarius, a, um	Urinary -საშარდე.
971. uron	Urine (Greek)-შარდი.
972. uropoesia	Urine formation -შარდის წარმოშობა.
973. ursus, -i	Bear -დათვი.
974. ursa	Female bear -ძუ დათვი.
975. Urtica	Nettle-ჭინჭარი.
976. us, otos	Ear -ყური.
977. ustus, a, um	Burnt-დამწვარი.
978. uterus, -i	Uterus -საშვილოსნო.
979. vagina	Vagina -საშო...
980. validudo, -inis	Health-სიჯანმრთელე.
981. Valleriana	Valleriana-კატაბალახა.
982. vas, vassis	Blood vessel-სისხლძარღვი.
983. venenum	Poison, venom-საწამლავი, შხამი.
984. venter, ventris	abdomen -კუჭი, მუცელი.

985. ventriculus,-i	Stomach, ventricle-პარკუჭი.
986. ver, veris	Spring -გაზაფხული.
987. verbum	Verb-ზმნა, სიტყვა.
988. veritas, veritatis	Truth-ჭეშმარიტება.
989. vermis,-is	Worm-ჭია.
990. vertebra prominens	Prominent vertebrae -წარზიდული მალა.
991. vertex,-icis	Sinciput -თხემი.
992. veru, verus	Spit -შამფური.
993. verus, a, um	Veritable, true-ჭეშმარიტი.
994. vesica	Baloon -ბუმტი.
995. vespa	Wasp -კრაზანა, ბზივი.
996. vetus, veteris	Old-ძველი.
997. via	Road -გზა.
998. videre	Vision-ხედვა, დანახვა.
999. viola	Viola -ია
1000. vir, vir-i	Man-მამაკაცი, ვაჟკაცი, მამრი.
1001. viridus, a, um	Green-მწვანე.
1002. virus,-i	Poison, venom, virus-შხამი, საწამლაფი.
1003. viscus, visceris	Intestine -შიგნეულობა.
1004. visus,-us	Vision -მხედველობა, ხედვა.
1005. vita	Life-სიცოცხლე.
1006. vitium cordis	Heart defect -გულის მანვი.
1007. vitrum	Glass -შუშა.
1008. vox, vocis	Voice -ხმა.
1009. vulgus,-i	Crowd -ბრბო.
1010. vulnus, vulneris	Wound -ჭრილობა.
1011. vulnus contusum	Beatin wound -დაჟეჟილი ჭრილობა.
1012. vulnus laceratum	Tearing wound -გაგლეჯილი ჭრილობა.
1013. vulnus morsum	Biting Wound-ნაკბენი ჭრილობა.
1014. vulnus punctum	Prick wound-ნაჩხვლეტი ჭრილობა.
1015. vultus est index Animi	Face is The face is the index of the soul- სახე სულის სარკეა, მაჩვენებელია.

1016. xanthochromia	Painting spinal cord liquid and skin green-yellow colour-კანისა და ზურგის ტვინის სითხის მომწვანო-ყვითელი ფერი.
1017. xanthodermia	Skin jaundice -კანის სიყვითლე.
1018. xenophobia	Hatred, fear of stranger, foreigner-სტუმრის, უცხოელისადმი სიძულვილი, შიში (გადატანით).
1019. xerodermia	Dryness of skin-კანის სიმშრალე.
1020. zincum	Zinc -თუთია
1021. zoon	Animal-ცხოველი
1022. zoonosis	Animal disease-ცხოველ. დაავადება
1023. zoster	Creeping- მცოცავი

საგამოცდო დავალება 1.

EXAM TASK 1

1. დაწერეთ ეს სიტყვა-ტერმინები (ბილეთების ნომრების შესაბამისად 50-50) ლათინური ასოებით და გაუკეთეთ ტრანსკრიფცია ქართული ასოებით (როგორც იკითხება). რომელი სიტყვა-ტერმინიც არაა წარმოდგენილი სრული სალექსიკონო ფორმით, დაასრულეთ.

1. Write these words (50-50 per exam paper) in Latin and transcript is as it is pronounced.

2. The word which is not represented with full lexic form must be finished..

EXAM TASK 2-საგამოცდო დავალება 2.

მოუძებნეთ შესაბამისი ბერძნული ან ლათინური შესატყვისი ტერმინი-Find corresponding Latin or Greek term

1.ადამიანი. 2.აერარიუმი. 3. ავადმყოფი (არს.)
4.ავადმყოფი(ზ.ს.) 5.ავადმყოფის დაუსწრებლად. 6.ალოე.
7.ამებით გამოწვეული დისენტერია. 8.არაორგანული
მასალის სხეულში ჩანაცვლება.9. არაშხამოვანი. 10.აჩქარება.
11.ბატი. 12. გამოცოცხლება. 13.განსხვავებული. 14.გარეგანი
ხმარებისათვის. 15. გახსენება. 16.გველი. 17.გონების არევა.
18.დაგროვება. 19.დამხმარე. 20.დაჩირქების საწინააღმდეგო.
21.დისენტერიის საწინააღმდეგო. 22.ეთერი. 23.ენის
უქონლობა. 24.ერთი სახეობის, მაგრამ გენეტიკურად
განსხვავებული ქსოვილის ან ორგანოს გადანერგვა.25. ვაკე.
26. ვიწრო. 27. ზომაზე მეტი. 28. თ ანაბარი.29.თეთრი. 30.
თითის უქონლობა. 31.თირკმელზედა. 32.კვება. 33. კითხვის
უნარის დაკარგვა. 34.მადის დაკარგვა. 35.მაღალი. 36.
მეტყველების უნარის შეზღუდვა. 37.მეხსიერების დაკარგვა.
38. მიდრეკილება ალკოჰოლური სასმელებისადმი.39.
მიზეზის კვლევა. 40.მოქმედება. 41. მოქმედებითი. 42.
მოცახცახე. 43.მოწამვლის საწინააღმდეგო. 44.მჟავა. 45..მჟავე.
46.მჟავიანობა. 47.მუცელი. 48.მწარე. 49. მწვავე. 50. ბასრი.

1. Human. 2. aerarium. 3. Sickness. 4. Sick. 5. Without patient's
attendance. 6. aloe . 7. dithyramps caused by amoeba. 8. Change
organic with nonorganic materials in body. 9. Non-toxic. 10.
accelaration. 11. duck. 12. vivification. 13. different . 14. footer
usage. 15. remember . 16. snake . 17. mix up mind. 18. accumu-
lation. 19. assisstant. 20. anti-purulent .21. anti-dithyramps. 22.
ether. 23. absence of tongue. 24. transplantation of same kind but
genetically different tissue or organ. 25. plain. 26. narrow. 27.
more than needed. 28. equal. 29. white . 30. absence of finger. 31.
adrenal. 32. feeding. 33. loss of ability to read. 34. loss of appetite.
35. high, tall. 36. limited speech. 37. loss of memory. 38. abnormal
aspiration to alcohol drinks. 39. search for reason. 40. action. 41.
active. 42. shaking. 43. antitoxic. 44. acid. 45. sour. 46. acidity. 47.
abdomen. 48. bitter. 49. keen, acute. 50. sharp.

51.ნემსი. 52.ნუმი. 53.პირთან ახლო. 54. პირიდან
მომორებული. 55. რძის უქონლობა, გაშრობა. 56.საკვეი.
57.საკვერცხეების უქონლობა. 58. საკუთრივი, პირადი
ხმარებისათვის. 59. საწინააღმდეგო მოქმედება. 60.

სახამებელი. 61. სიარულის უნარის დაკარგვა. 62. სიმაღლე. 63. სისხლნაკლებობა. 64. სისხლძარღვი. 65. სიყვარული. 66. სიცოცხლის უუნარო. 67.სმენა. 68.სმენადობა. 69. სპილენძი. 70. სული. 71. ტკივილსაწინააღმდეგო.72. უჟანგბადობა. 73. უძილობა. 74. ფრჩხილების უქონლობა. 75. ქმედება. 76. ყნოსვის უქონლობა. 77.შემადლება. 78. შემეცნების უნარის დაკარგვა. 79. შემოკლება. 80. შეძენილი. 81. შეჯგუფებული. 82.შინაგანი ხმარებისათვის. 83. შხამსაწინააღმდეგო. 84. ცენტრიდანული. 85. ცენტრისკენული. 86. ცილა. 87. ცოფსაწინააღმდეგო. 88. ცხვირთან ახლო.. 89. ცხოველი(ბ). 90. ძუძუდან მოწყვეტა (ბავშვის). 91. ძველი. 92. წერის უნარის დაკარგვა, 93.წინა. 94.წინამხარი. 95. წყურვილის გრძნობის უქონლობა. 96. ჯირკვალი. 97. ჯირკვლის ანთება. 98.ჯირკვლის სიმსივნე. 99.ჯუჯა. 100. ჰაერი.

51. needle. 52. almond. 53. close to mouth. 54. out of mouth. 55. absence of milk. 56. food. 57. absence of ovums. 58. for self-usage . 59. oposite action. 60. starch . 61. loss of ability to walk. 62. height. 63. lack of blood. 64. blood vessels. 65. love. 66. unable to live. 67. ear . 68. hearing. 69. copper. 70. spirit. 71. pain-killer. 72. lack of oxygen. 73. insomnia. 74. absence of nails. 75. action. 76. lack of ability to smell. 77. hill. 78. loss of cognition. 79. abbreviation. 80. aquired. 81. grouped. 82. inner usage. 83. anti-toxic. 84. from center. 85. towards center. 86. protein. 87. anti-rabies. 88. close to nose. 89. animal. 90. ablactation. 91. old . 92. loss of abiliti to write. 93. previous. 94. forearm. 95. loss of thirst. 96. gland. 97. gland inflammation. 98. gland tumor. 99. dwarf. 100. air.

-3

1.აბაზანებით მკურნალობა. 2.აბლაბუდა. 3. აბლაუდისებრი. 4.არაშხამოვანი. 5.არყი. 6.არწივი. 7.ატლასი, კისრის პირველი მალა. 8 აღდგენილი ოქრო. 9.აღმავალი აორტა. 10. გამაგრება. 11.გამოხდილი წყალი. 12.გამხვერეტი არტერია. 13. გ ანთიადი. 14.განუყოფელი. 15. გულის ღრმად მდებარეობა. 16. გულის შენელებული მოქმედება. 17.დანართი, ჭია ნაწლავი. 18.დაღმავალი აორტა. 19.თავისსავე ჩხირებით დასწევანება. 20. თვითდაშლა. 21.თვითშთანთქმა. 22.თიხა. 23.კარგი. 24.ლორწო. 25.ლოყა. 26. მოკლე სუნთქვა. 27. მერწყული. 28. მოსასმენი დარბაზი.

29. მოსმენა (ექიმისაგან). 30. მხედველობა. 31. მხეცი.
32. მტკიცება. 33. მტკიცებულება. 34. მცენარე.
35. ნაღველგამტარი. 36. ნაღველი. 37. ნახვრეტი, შესავალი.
38. ობობა. 39. ომი. 40. ორგვერდიანი. 41. ორთავა.
42. ჯორფორმიანი. 43. ორნაწილიანი. 44. ორსახელიანი.
45. ორფერი. 46. ორწვეტიანი. 47. ორჯერ. 48. რკალი, თაღი. 49.
საკუთარი თავის ავადმყოფური სიყვარული. 50. საკუთარი
სისხლით მკურნალობა.

1. treatment with bath. 2. web. 3. spidery. 4. non-toxic. 5. birch. 6. eagle. 7.
atlas, first cervical vertebrae. 8. restored gold. 9. ascending aorta. 10.
strengthening. 11. distilled water. 12. perforating artery. 13. dawn. 14. gut,
apendix. 18. descending aorta. 19. to be infected by your bacilla. 20. self-
analysis. 21. selfabsorbtion. 22. clay. 23. good. 24. mucus. 25. cheek. 26.
abnormally slow breath rate. 27. virgoi. 28. auditorium. 29. auscultation.
30. vision. 31. beast. 32. argue, affirm, maintain. 33. argument. 34. plant.
.35. let's bile flow. 36. bile. 37. hole. 38. Spider. 39. war. 40. twopaged,
doublepaged. 41. doubleheaded. 42. double form. 43. divided in two.
44. double named, two named. 45. double colour. 46. doublespiked. 47.
twice. 48. arc. 49. to be abnormally love in your self. 50. treatment by own
blood.

-4-

51. საკუთარი ქსოვილის გადანერგვა. 52. საკუთარი სხეულით
გამოწვეული ალერგია. 53. საკუთარი წესებით ცხოვრება.
54. საკუთარი ცხოვრების აღწერა. 55. საკუთარი შრატით
მკურნალობა. 56. სამაგრი, 57. სასმენი. 58. საფუძველი. 59.
საწყლე. 60. სახსარი. 61. სახსრების ანთება. 62. სიმადლის
შიში. 63. სიცოცხლე. 64. სიცხის საწინააღმდეგო. 65. სმა.
66. სმენა. 67. სუნთქვა. 68. ტერფმოკლეობა. 69. ტუჩმოკლეობა.
70. ფორმის შემცვლელი ართრიტი. 71. ფრინველი. 72.
ფუტკრის რძე. 73. ქვედა ყბის სიმოკლე. 74. ღებინების
საწინააღმდეგო. 75. ღერძი, კისრის მეორე მალა. 76. ყური, 77.
შარდის გამოყოფის შეწყვეტა. 78. შეგრძნების ძლიერი
დაქვეითება. 79. შენელებული სიარული. 80. შენელებული
მომრავობა. 81. შენელებული საუბარი. 82. შენელებული
მოქმედება. 83. შენელებული სუნთქვა. 84. შემაერთებელი
არტერია. 85. შმაგა. 86. ჩხირი(ბ). 87. ჩხირი(ლ). 88. ცდის

გარეშე. 89. ცდის საფუძველზე. 90. ძეხვი. 91. ძეხვით (საკვებით) მოწამვლა. 92. ძნელად მონელება. 93. ძუძუდან მოწყვეტა. 94. წამწამი. 95. წვერი. 96. წვეტი. 97. წყალი. 98. ჭოტი. 99. ხე. 100. ხელოვნება.

51. transplantation of own tissue. 52. allergy caused by own body. 53. live by own rules. 54. to describe own life. 55. treatment by own serum. 56. bufo. 57. hearing. 58. basis. 59. aquarium. 60. joint. 61. inflammation of joint. 62. fear of height. 63. life. 64. anti-temperature. 65. drink. 66. hear. 67. breath. 68. to have short foot. 69. to have short lip. 70. defroming inflammation of joints. 71. bird. 72. bee milk. 73. to have short lower jaw. 74. anti-vommiting. 75. axis, second cervical vertebrae. 76. ear. 77. ceased urination. 78. strong decrease of sense. 79. slow walk. 80. slowed movement. 81. slowed speech. 82. slowed action. 83. slowed breath. 84. joining artery. 85. belladonna. 86. bacillus. 87. bacillus (Latin). 88. without experiment. 89. according to experiment. 90. sausage, gut, intestine. 91. botulism. 92. hardened digestion. 93. ab lactation. 94. eyelash. 95. beard. 96. spike. 97. water. 98. eagle-owl. 99. tree. 100. art.

-5-

1. ასი. 2. ბაგე. 3. ბაღლინჯო. 4. ბრბო. 5. ბოლქვი. 6. ბუშტი. 7. გადაგვარება. 8. გამონახარში. 9. გამოხდა. 10. გასუფთავებული. 11. გომბეშო. 12. გონებასუსტობა. 13. გული. 14. დაგემოვნება. 15. დანაშაული. 16. დაწვა. 17. დეზი. 18. ვადგენ(დადგენა). 19. ვაგროვებ. 20. ვაერთებ. 21. ვაკავშირებ. 22. ვაზროვნებ. 23. თავი. 24. თავის მოკვეთა. 25. თანდაყოლილი. 26. თასი. 27. თითი. 28. ინფექციის მოსპობა. 29. კანაფი. 30. კანი, ტყავი. 31. კანჭი. 32. კაპილარების გაფართოება. 33. კატა. 34. კბილი. 35. კბილის სიდამპლე. 36. კიბო. 37. კიდურის სარტყელი. 38. კუდი. 39. კუდუსუნი. 40. ლავიწი. 41. ლურჯი. 42. მარჯვენა. 43. მზრუნველი. 44. მიღეული. 45. მოცახცახე დამბლა. 46. მსხვილი ნაწლავი. 47. მუდმივი კბილები. 48. მღვიმე. 49. მღრღნელების განადგურება. 50. ნათხემი.

1. hundred. 2. lip. 3. bug. 4. bulb. 5. crowd. 6. bladder. 7. degeneration. 8. decoctum. 9. to distil. 10. clean, purified. 11. bufo. 12. dementia. 13. heart. 14. degustate. 15. crime. 16. burn. 17. sour. 18. I establish. 19. I collect. 20. I

join. 21. I connect. 22. I think. 23. head. 24. to cut head. 25. congenital. 26. bowl, goblet. 27. finger. 28. disinfection. 29. cannabis. 30. skin. 31. shin. 32. enlarged, widened capillaries. 33. cat. 34. dens. 35. caries, rottenness of tooth. 36. cancer. 37. extremity girdle. 38. tail . 39. tailbone. 40. collar-bone. 41. blue. 42. right . 43. trustee, guardian. 44. run low. 45. shaking paralysis. 46. colon . 47. permanent teeth. 48. cavern . 49. extermination of rodents. 50. back of head.

-6-

51.ნაღვლის ბუშტის ანთება. 52. ნახშირი. 53. ნეკნი. 54. ნიჟარა, კოვზი, ლოკოკინა. 55. ოთახი, უჯრა. 56. რქა. 57. რუხი. 58. საერთო. 59. სანთელი. 60. საპირისპირო. 61. სვეტი. 62. სიბრმავე. სიბნელე 63.სიდამწვრე. 64. სითბო. 65.სპილენძი. 66. სწრაფად. 67. სწრაფი(ბ). 68.სწრაფი (ლ). 69.სხეული.70. ტვინი. 71. უჯრედი. 72. ფერი. 73. ქაფური. 74. ქერქი.75. ქურდობის ავადმყოფური ჩვევა. 76. ღრუ. 77. ყელი. 78.კისერი. 79.ყორანი. 80. ყოჩივარდა. 81. შედგენილი, რთული. 82. შემადგენელი ნაწილი. 83. შენახვა. 84.შრომანა. 85. შუასამაგიდი. 86. ცრემლი. 87. წამწამი. 88. წიგნი (მუხლი). 89. წინააღმდეგ. 90.წრე. 91.ჭადარა. 92. ხაჭოსებრი. 93. ხელი. 94. ხელით მოქმედება. 95. ხრტილი(ბ). 96. ხრტილების დარბილება. 97. ხრტილი(ლ). 98. ხორცი. ქსოვილი. 99. ჯვარედინი, ჯვრისებრი. 100. ჰიპოკრატეს სამყარო....

51. inflammation of gall-bladder. 52. coal. 53. rib . 54. shell, spoon,snail. 55. room. 56. horn. 57. gray. 58. common . 59. candle. 60. opposite. 61. column. 62. blindness, darkness. 63. burn, scald. 64. heat. 65. copper. 66. fastly. 67. fast. 68. fast. 69. body. 70. brain . 71. cell . 72. colour. 73. camphor. 74. cortex. 75. abnormal aspiration to robbery. 76. cavity. 77. neck. 78. neck. 79. crow. 80. Cyclamen. 81. composition . 82. component. 83. conservation. 84. lilly of the valley. 85. diaphragm. 86 tear. 87. eyelash. 88. book, article, paragraph. 89. against. 90. circle. 91. gray hair. 92. caseosus. 93. hand. 94. surgery. 95. cartilage (Greek). 96. softened cartilage. 97. cartilage (Latin). 98. meat. 99. crosslike. 100. hippocrates's world.

-7-

1.ადვილი. 2.არათანაფარდობა. 3. ბედნიერი. 4. გაკვეთა. 5.განთესვა. 6.განზავება. 7. განსხვავებული. 8. გაფართოება

(ლათ.). 9.გართულებები ნაწლავებში. 10. გაფართოება, გაგანიერება(ზ). 11. გადახრილი, არაზომიერი. 12. გამოწვლილვა. 13.გაფილტვრა. 14.გვიმრა. 15. გულისგარეთა. 16.გულისშიგა გარსის ანთება. 17. დამთავრება. 18.დაყოფა. 19. დღე. 20. დაწყლულებული. 21.ერთი (ბ). 22.ზედა მუცელი. 23.ზურგი. 24.ზურგისტვინსგარეთა. 25. თავის ტვინი. 26. თვალის შიგა გარსის ანთება. 27. ტერთმეტი. 28. თორმეტგოჯა. 29.თხევადი. 30. კანის ზედაპირული შრე. 31. კანის ზედა შრის ანთება. 32. კანის სიწითლე. 33. კარგად მონელება. 34. კარგი განწყობა. 35. კარგად სუნთქვა. 36. კარგი მაჯისცემა. 37. კარგად მშობიარობა. 38. კანის გაცლა. 39.კიდური. 40. კუჭის წვენის გამოყოფის შეფერხება. 41.მერყევი. 42. მცირე წვივი. 43. მიმქრალი ციება. 44.მომაკვდავის სახე. 45. მეტისმეტი, არაჩვეულებრივი. 46.მშვიდი სიკვდილი. 47. მოძღვრება შინაგანი სეკრეციის ჯირკვლებზე. 48. მშობიარობის გართულება. 49. მეტყველების გართულება. 50. მოძრაობის უნარის დაკარგვა.

1. easy. 2. unequal, not correlative. 3. happy. 4. dissect, cut. 5. dissemination. 6. dilution. 7. different. 8. to dilate, widen. 9. problems in intestine. 10. widen,dilation (Greek). 11. not normal. 12. excentric. 13. filtration. 14. Fern. 15. extracardial. 16. inflammation of outer layer of heart. 17. finish, end. 18. division. 19. day. 20. ulcerated. 21. one. 22. upper stomach. 23. back. 24. extramedular. 25. brain. 26. inflammation of iris. 27. eleven. 28. duodenum. 29. liquid. 30. upper layer of skin. 31. inflammation of upper layer of skin. 32. redness. 33. good digestion. 34. good mood. 35. good breath. 36good pulse. 37. good births. 38. to remove skin. 39. extremities. 40. ceased formation of stomach juice. 41. hesitant. 42. fibula. 43. silent fever. 44. face of dying man. 45. extraordinary. 46. calm death. 47. science about endocrine system. 48. hardened birth. 49. hardened speech. 50. loss of ability to move.

- 8 -

51.მაგარი. 52. მგზავრობის აკვიატება. 53.ნაწლავი. 54. ნაწლავის ამოკვეთა.55. ნაწლავის დაწევა. 56.ნაქმნარი. ის, რაც იქმნა. 57.ნადველი. 58. ნაპრალი. 59-ნადვლის ამოკვეთა.

60. ორად გაყოფილი ენა. 61. ორმაგი. 62. ოფლის გამოყოფის შეფერხება.63.ოფლიანობა .64.ლტოლვა ალკოჰოლური სასმელებისადმი .65. სახლი. 66. სიარულის გამძლეება. 67. სუნთქვის შეფერხება. 68. სულით დაცემა, დასევდიანება. 69. საშვილოსნოს შიგა გარსის ანთება. 70. სასიკვდილო გამოსავალი. 71. საშვილოსნოს გარე..72.ტკივილი. 73. ტკბილი. 74. ფაშალი ნივთიერება. 75.ფოსო. 76.ზეზუნებრივი. 77. ქალი, მდედრი. 78. ყლაპვის გამძლეება. 79.ყოვლადსახალხო დაავადება. 80. შარდის შეფერხება. 81.საყლაპავი. 82. შებრუნეული კონა. 83.შეჯგუფებული ლიმფური კვანძები. 84. ცხოველთა საყოველთაო დაავადება. 85. ძალა. 86. რკინა. 87.წყარო. 88.ჭრელი. 89.ჭამა. 90. წითელი ბურთულა. 91. ხელის თითები. 92. ხვრელი.93. ჩანასახი. 94. ღრუიანი ორგანოების დათვალიერება. 95. შრომა. 96.ბოჭკოვანი ქსოვილის სიმსივნე. 97. ყვითელი. 98.ქმნა, კეთება.99. ფოთოლი. 100.გზა.

51. solid, firm. 52. aspiration to traveling. 53. intestine, gut. 54. to cut out intestine. 55. lowered intestine. 56. fact, done. 57. bile. 58. cleft. 59.To cut gall-bladder. 60. tongue divided in two. 61. double. 62. ceased sweat formation. 63. disposition to sweating. 64. abnormal ----- to alcohol. 65. house . 66. hardened ability to walk. 67. stopped breath. 68. to be sad. 69. inflammation of inner layer of uterus. 70. lethal exit. 71. extrauter. 72. pain. 73. sweat. 74. tissue. 75. hollow, cavity. 76. extranatural. 77. female. 78. hardened ability to swallow. 79. epidemy. 80. ceased urination. 81. gullet. 82. relapsed bunch. 83. grouped knots. 84. animal epidemy. 85. strength. 86. iron. 87. spring. 88. motley. 89. eating. 90. red corpuscle. 91. fingers. 92. hole. 93. embryo. 94. observation of cavity organs. 95. labour. 96. fibre tissue tumor. 97. yellow. 98. do. 99. leafe. 100. road

-9-

1. ადამიანი. 2. არათ ანაზარი. 3. არამდგრადი. 4. არმჟავიანობა. 5. არაქმედითი. 6.ასი(ბ). 7. არაგახსნადი. 8. ბებრული კანი. 9. გადახურება. 10. გაკვეთისადმი შეუთავსებელი.11.განუკურნებადი. 12.განუკურნებელი. 13.განუყოფელი. 14. გრდემლი. 15. დაბალი. 16.დაბალი წნევა. 17. დაბადება. 18. დარღვეული ფუნქცია. 19. ენა. 20.ენის დამბლა. 21.ექვსი. 22. ექიმი. 23. ზემჟავიანობა.

24. ზეჟანგი. 25. ზემგრძნობელობა. 26. თევზი. 27. თიაქარი. 28. იერი, იერსახე. 29. კანქვეშა. 30. კენტი. 31. კვირტი. 32. კუჭი. 33. კუჭის დარბილება. 34. კუჭის ამოკვეთა. 35. კუჭის დაწევა. 36. კუჭის გაკვეთა. 37. კვანძი. 38. ლენცოვა. 39. მარცვალი. 40. მალალი წნევა. 41. მაჩვენებელი. 42. მერცხალი. 43. მეტისმეტად გაზრდა. 44. მიწა. 45. მცოცავი სირსველი. 46. მძიმე. 47. მზესუმზირა. 48. მამაკაცთაგან ქალებისადმი ... შიში. 49. მოხუცი. 50. მოხუცთექიმობა.

1. human. 2. unequal. 3. unstable. 4. not acid. 5. unactive. 6. hundred. 7. not soluteable. 8. old-like skin. 9. overheat. 10. person who can not be operated, inoperable. 11. incurable. 12. cureable. 13. essential. 14. anvil. 15. low, short. 16. low pressure. 17. birth. 18. disfunction. 19. tongue. 20. tongue paralysis. 21. six. 22. doctor. 23. overly acid. 24. peroxide. 25. hypersensitivity. 26. fish. 27. rupture. 28. expresion, look. 29. under skin. 30. odd. 31. bud. 32. stomach. 33. softened stomach. 34. sewed stomach. 35. lowered stomach. 36. cut stomach, dissect. 37. knot. 38. Hyoscyamus. 39. seed. 40. high pressure. 41. indicator. 42. swallow. 43. overgrowth. 44. earth. 45. creeping herpes. 46. heavy. 47. sunflower. 48. fear of men towards women. 49. old. 50. doctor of old

-10-

51. მუხლი(ლ). 52. მუხლი(ბ). 53. ნაჭდევი. 54. ნეკნებქვეშა არე. 55. ოფლი. 56. რკო. 57. რძე. 58. საფუძველი. 59. სიცივე. 60. სოკო. 61. საქართველო. 62. სისხლში შაქრის მომატება. 63. სისხლი. 64. სისხლის შეუდედებლობა. 65. სისხლჭარბობა. 66. სისხლში შაქრის შემცირება. 67. საშვილოსნო. 68. სქესობრივი უმწიფრობა. 69. უზარმაზარი. 70. უსახელო. 71. უძლური (ბ.). 72. უმწიფარი. 73. უძლური(ლ). 74. უჯრედის კვდომა. 75. ფსკერი. 76. ქალი, მდედრი(ბ). 77. ქსოვილი. 78. ქვემო მუცელი. 79. ქვედა, ქვემო.... 80. ღვიძლი. 81. ღვიძლის დაწევა. 82. ღრძილი. 83. ღრძილების ანთება. 84. ჩინვა. 85. ყინული. 86. შარდში სისხლის გამოვლენა. 87. შემეცნება. 88. ცხოველი(ბ). 89. შვიდი. 90. შუბლი(ბ). 91. ჩანასახის მდგომარეობაში. 92. ჩასხმა. 93. ცეცხლი. 94. წვეთი. 95. წყალი(ბ). 96. წყალმანკი. 97. წყლის შიში. 98. წურბელა. 99. ჭარბთმიანობა. 100. ხარისხი, საფეხური.

. 51. knee (Latin). 52. Knee(Greek). 53. incisure. 54. area below ribs. 55. sweat. 56. acorn. 57. milk. 58. basis. 59. coldness. 60. mushroom. 61. Georgia. 62. increased blood level in blood. 63. blood. 64. disorder of blood coagulation. 65. increased blood level. 66. low sugar level in blood. 67. uterus, womb. 68. sexual undevelopment. 69. huge. 70. nameless, unnamed. 71. weak. 72. unripe. 73. weak. 74. death of cell. 75. bottom. 76. woman, female. 77. tissue. 78. lower stomach. 79. low, lower....80. liver. 81. lowered liver. 82. gum. 83. Gum inflammation. 84. freezing. 85. ice. 86. blood in urine. 87. cognition. 88. Animal (gr.). 89. seven. 90. forehead. 91. in embro form. 92. pour. 93. fire. 94. drop of water. 95. water. 96. dropsy. 97. fear of water. 98. leech. 99. overly hairy. 100. degree, stage.

-11-

1. ადგ ილი. 2. ამწევი. 3. აორტის შუა გარსის ანთება. 4. ახალგაზრდობა. 5. აბლაბუდისებრი აკვი. 6. ბავშვები. 7. ბაგე. 8. ბერძნული კაკალი. 9. გადავიწყება. 10. გამხსნელი, საფლარათო. 11. გონება. 12. გრძელი. 13. გული. 14. გულის წამალი. 15. დედა. 16. დიდი(ბ). 17. დიდი(ლ). 18. დროგამოშვებითი. 19. დარღვეული. 20. ელენთა. 21. ენა. 22. ექიმი. 23. ვენისშიგა. 24. ზღვა. 25. თავი. 26. თავის ტკივილი, დამძიმება. 27. თვალის ბროლი. 28. თავისუფალი ქცევა. 29. თავისუფალი. 30. თაფლი. 31. თვე. 32. თავის ტვინის გარსი. 33. იოგი. 34. კვანძი. 35. კიდე. 36. კიდური. 37. კუნთთაშორისი. 38. ლავიწთშორისი. 39. ლომი. 40. მასწავლებელი. 41. მოშლა, დაზიანება. 42. მოძრაობა. 43. ხელის მტევანი, 44. მუცლისშიგა. 45. მუშაობა. 46. მსუბუქი. 47. მწიფე. 48. ნათელი შუალედები. 49. ნაწლავი. 50. ნეკნთაშორისი.

1. place. 2. elevator. 3. inflammation of middle layer of aorta. 4. youth. 5. spidery membrane. 6. children. 7. lip. 8. greek nut. 9. forget. 10. diarrheal medicine. 11. mind. 12. long. 13. heart. 14. heart medicine. 15. mother. 16. big(Greek). 17. big(Latin). 18. time by time. 19. damaged. 20 . spleen. 21. tongue. 22. doctor. 23. in the vein. 24. sea. 25. head. 26. headache . 27. crystalline. 28. free action. 29. independent, free. 30. honey. 31. month. 32. meninx. 33. ligament. 34. knot. 35. edge. 36. extremity. 37. between muscles. 38. between collar-bones. 39. lion. 40. teacher. 41. disorder, damage. 42. movement. 43. hand. 44. in abdomen. 45. labour, working. 46. light. 47. ripe. 48. bright intervals. 49. gut. 50. between ribs..

51..ნაწილი. 52. პიტნა. 53. რქა. 54. რქოვანას ანთება. 55. რქოვანას გადანერგვა. 56. რქოვანას თიაქარი. 57. საზარდული. 58. საერთაშორისო. 59. სახსარშიგა. 60. სახსართშორისი. 61. საშო. 62. სამკურნალო საშუალება. 63. სიდიდე. 64.სისხლის გათეთრება. 65.სისხლის წითელი ბურთულა. 66.საცხი, თხევადი მალამო. 67. სიცივე. 68. ტარი. 69. ტოლძალოვანება. 70. უდიდესი. 71. უნებლიე შეცდომა წერისას. 72. უნებლიე შეცდომა საუბრისას. 73.ფირფიტა. 74. ქალასშიგა. 75.ქვა(ბ). 76. ქვა(ლ). 77.ქვედა ყბა. 78. ფუტკრის ფსი. 79. ფუფუნება. 80. შავი. 81. შუათანა. 82. შუადღე. 83.შეზღუდვა. 84.შუამდებარე. 85. შორის. 86.ძვლის, ზურგის ტვინი. 87. ძუძუ(ბ). 88. ძუძუ(ლ). 89. ძირტკბილა. 90. ძვალთაშორისი. 91.ცუდი. 92. ცხიმი. 93. ცისარტყელა, ზამზახი, თვალის ფერადი გარსი. 94. წიგნი. 95წილი, ულუფა. 96. ხორხი. 97. ხსოვნა. 98.ხრტილთაშორისი. 99. რძე. 100. ბალიში.

51. part. 52. mint. 53. horn. 54. inflammation of cornea. 55. transplantation of cornea. 56. rupture of cornea. 57. testicle. 58. international. 59. in joint. 60. between joints. 61. vagina. 62. medicine. 63. magnitude. 64. leukemia. 65. white corpuscle of blood. 66. ointment. 67. cold. 68. handle. 69. same strength. 70. the biggest. 71. involuntary mistake during writing. 72. involuntary mistake during talking. 73. plate. 74. in skull. 75. stone (Greek). 76. stone(Latin) 77. lower jaw. 78. bee pitch. 79. luxury. 80. black. 81. middle. 82. midday. 83. limit. 84. middle. 85. among, between... 86. medula. 87. breast (Greek). 88. Breast(Latin). 89. liquiritia. 90. between bones. 91. bad. 92. fat. 93. rainbow. 94. book. 95. portion, share. 96. larynx. 97. memory. 98. between cartilages. 99. milk. 100. pillow.

1. ავადმყოფობა. 2. ატმის ზეთი. 3. ბადექონი. 4. ბავშვის ექიმი. 5.ბუზი. 6. გადანაცვლება. 7. გადაადგილება. 8. გარდაქმნა. 9. გახსნა. 10.დაავადებისადმი პანიკური შიში. 11.

დასაწყისი. 12. დასვენება საუკეთესო წამალია. 13. დახურული. 14. დაკნინება. 15. ერთი. 16. ზურგის ან ძვლის ტვინი. 17. ზურგის ან ძვლის ტვინის ანთება. 18. თვალი(ბ). 19. თვალი(ლ). 20. თირკმელში კენჭის გაჩენა. 21. თირკმლის ანთება. 22. თირკმლის ამოკვეთა. 23. თირკმლის დაწევა. 24. იდაყვის მორჩი. 25. კაკალი. 26. კვება. 27. კეფა. 28. კვერცხი. 29. კუნთი(ლ). 30. კუნთი(ბ). 31. კუნთის დარიღება. 32. კუნთოვანი ქსოვილის სიმსივნე. 33. ლორწო. 34. მასა, სამყარო. 35. მასის უმცირესი ნაწილი. 36. მეცხრე. 37. მთელი სხეულის გაუტკივარება. 38. მზესუმზირას ზეთი. 39. მკვდრის(გვამის) შიში. 40. მოწინააღმდეგე. 41. მომთმენი, ამტანი. 42. მსუქანი. 43. მრავალი. 44. მოძრაობა. 45. მცირე. 46. ნაწევარი. 47. ნერვის ანთება. 48. ნაკბენი. 49. ნუშის ზეთი. 50. პირი.

1. disease, sickness. 2. peach oil. 3. epiploon. 4. children doctor. 5. fly. 6. shift, move. 7. movement. 8. transform. 9. open, operate. 10. abnormal fear of sickness. 11. begining. 12. rest is the best medicine. 13. closed. 14. diminish. 15. one. 16. medula. 17. inflammation of medula. 18. eye(Greek). 19. eye(Latin). 20. pebble formation in kidney. 21. inflammation of kidney. 22. to cut out kidney. 23. lowered kidney. 24. process of elbow. 25. nut. 26. feeding. 27. back of head. 28. egg. 29. muscle (Greek). 30. muscle(Latin). 31. softened muscle. 32. muscle tissue tumor. 33. mucus. 34. universe, world, mass. 35. molecule, the smallest part of universe. 36. ninth. 37. to anaesthetize whole body. 38. sunflower oil. 39. fear of dead, corpse. 40. opponent. 41. patient. 42. fat. 43. many, a lot. 44. movement. 45. little. 46. part. 47. inflammation of a nerve. 48. bite. 49. almond oil. 50. mouth.

-14-

51. პირღებინება. 52. რიგი, წესრიგი. 53. საკვერცხე. 54. საკვერცხეების ტკივილი. 55. სასა. 56. საუკეთესო. 57. სიკვდილი. 58. სიმარტოვის შიში. 59. სოკო. 60. სახლი. 61. სუნი. 62. საყლაპავი მილი. 63. სხეული. 64. უმცირესი. 65. უჯრედის კვდომა. 66. ქუთუთო. 67. ღამის, სიბნელის შიში. 68. ღამე. 69. ღრმული. 70. ყველა. 71. ყველაფრის ტკივილი, 72. ყველა სახსრის ანთება. 73. ყოვლის განმკურნებელი...74. შავი. 75. შემუპება. 76. შერევა. 77. შუბლი. 78. შუა მუცელი.

79. შუა ჩანასახოვანი ფურცელი. 80. ჩემი. 81. ცხვირი. 82. ცდომილი ნერვი. 83. ცხრა-ცხრა. 84. ცხრაჯერ. 85. ცხრა. 86. წვრილი ნაწლავის ჯორჯალი. 87. წრე. 88. ჭაობი. 89. ჭაობიანი. 90. ძვალი(ბ). 91. ძვალი(ლ). 92. წვრილი ნაწლავის თიაქარი. 93. ჭიპი. 94. ხერხი, საშუალება. 95. ხელის მოსმით გასინჯვა. 96. რვა. 97. რვა-რვა. 98. ჭია. 99. ჟანგბადი. 100. ჯუჯა.

51. vomiting. 52. order. 53. ovum. 54. pain in ovums. 55. palate. 56. The best. 57. death. 58. fear of loneliness. 59. mushroom. 60. house. 61. smell. 62. gullet. 63. body. 64. The smallest. 65. death of a cell. 66. eyelid. 67. fear of night, darkness. 68. night. 69. cavity. 70. every. 71. pain in whole body. 72. inflammation of every joints. 73. medicine for every disease. 74. black. 75. swell. 76. mix up. 77. forehead. 78. middle stomach. 79. meso-derm. 80. mine. 81. nose. 82. vagus nerve. 83. nine by nine. 84. nine times. 85. nine. 86. mesenterium. 87. circle. 88. swamp. 89. swampy. 90. bone(Greek). 91. bone(Latin). 92. perforation of blind gut. 93. Navel. 94. Methodus. 95. Palpation. 96. Eight. 97. nine by nine. 98. Worm. 99. oxygen. 100. dwarf.

-15-

1. ადრე მომწიფებელი. 2. ახალი. 3. ბალიში. 4. ბიჭი. 5. ბურთი. 6. გამოსხივება. 7. გამოჯანმრთელება. 8. გამხვრეტი. 9. განივი მორჩი. 10. განსხვავებული. 11. გოგონა. 12. გონება(ბ). 13. გონება(ლ). 14. გონივრული. 15. გულის პერანგის ანთება. 16. ელენთის ბოჭკოვანი ქსოვილის ანთება. 17. თანაარსი, თანამყოფი. 18. თევზი. 19. თვალის ყველა გარსის ანთება. 20. თითმეტობა, მრავალთითიანობა. 21. თირკმლის მენჯი. 22. კავკასიური მუხა. 23. კალამი. 24. კბილის რბილი ქსოვილის ანთება. 25. კედელი. 26. კიბოსწინა მდგომარეობა. 27. კუდი. 28. კუჭის სეროზული გარსის ანთება. 29. კუჭქვეშა ჯირკვალი. 30. მენჯი. 31. მეოთხე. 32. მეტყველებისას ბგერების არევა, 33. მეხუთე. 34. მკერდი. 35. მოსვენება. 36. მოცახცახე დამბლა. 37. მრავალბირთვიანი. 38. მშვიდობა. 39. მუცლის აპკის ანთება. 40. მშობიარობა. 41. მშობიარობისწინა. 42. მცენარე. 43. ნაღვლის უხვად გამოყოფა. 44. ნაწილი. 45. ნაჩხვლეტი. 46. ოთხი. 47. ოთხ-ოთხი. 48. ოთხჯერ. 49. პატარა. 50. პირველი.

1. early riping. 2. new. 3. pillow. 4. boy. 5. bladder. 6. irradiation, to irradiate. 7. to recover. 8. perforating. 9. transverse process. 10. different pulse. 11. girl. 12. mind(Greek). 13. Mind(Latin) 14. smart. 15. inflammation of pericardium. 16. inflammation of spleen fibre tissue. 17. parasite. 18. fish. 19. inflammation of every layer of eye. 20. to have extra finger. 21. kidney pelvis. 22. caucasian oak. 23. pen. 24. inflammation of soft cover of tooth. 25. wall. 26. status before cancer. 27. tail. 28. inflammation of serous cover of stomach. 29. pancreas. 30. pelvis. 31. fourth. 32. to mix up sounds during speech. 33. fifth. 34. thorax. 35. rest. 36. shaking paralysis. 37. to have many nucleuss. 38. peace. 39. inflammation of stomach membrane. 40. births. 41. before births. 42. plant. 43. overformation of bile. 44. part. 45. hole. 46. four. 47. four by four. 48. four times. 49. little, small. 50. first.

-16-

51. პური. 52. რამდენიც თავია, აზრიც იმდენია. 53. რწყილი. 54. საყოველთაოდ გავრცელებული ეპიდემია. 55. სიკვდილ - სიცოცხლეს შორის. 56. სიკვდილისწინა. 57. სისხლში ჩირქის გამორევა. 58. სიცხე, ცეცხლი. 59. სმენის დარღვევა, მცდარი სმენა. 60. სახსრისირგვლივი ქსოვილის ანთება. 61. სწავლის ძირი მწარე არი... 62. სული. 63. სწორი ნსწლავი. 64. სხვადასხვა არასწორი შეგრძნება. 65. სხივი. 66. ტერფი. 67. ტოტი. 68. ტყვია. 69. უკანა. 70. უკუქმედება. 71. ფესვი. 72. ფილტვი(ბ). 73. ფილტვი(ლ). 74. ფილტვების ანთება. 75. ფხვნილი. 76. ღარიბი. 77. ყაყაჩო. 78. ყბების მკვეთრი წამოწევა. 79. ყველაფრის შიში. 80. ყოველდღიურად. 81. შიგა და შუა ყურის ანთება. 82. ჩირქი(ბ). 83. ჩირქი(ლ). 84. ცემა, ფეთქვა. 85. ცოფი. 86. წამალი. 87. წებო. 88. წინაგული. 89. წინასწარგამზადებული. 90. წიწაკა. 91. წყვილი. 92. ხალხი. 93. ხანა. 94. ხამხამი. 95. ხახა. 96. ხერხემალი. 97. ხიდი. 98. ხუთი. 99. ხუთ-ხუთი. 100. ხუთჯერ.

51. Bread. 52. as many ideas as many people. 53. flea. 54. worldwide epidemic. 55. status between death and life. 56. before death. 57. pus in blood. 58. fire, temperature. 59. disorder of hearing. 60. inflammation of tissue around joint. 61. beginning of studying in bitter.... 62. spirit. 63. rectum. 64. to mix up senses. 65. ray, beam. 66. foot. 67. branch. 68. plumbum. 69. back. 70. reaction. 71. root. 72. pulmo(Greek). 73. pulmo (Latin). 74. infla-

mation of pulmos. 75. powder. 76. poor. 77. poppy . 78. sharply moved jaws. 79. fear of eveything. 80. daily. 81. inflammation of inner and middle ear. 82. pus (Greek). 83. pus (Latin) 84. pulse. 85. rabies. 86. medicine. 87. glue. 88. atrium. 89. made beforehand. 90. pepper. 91. pair. 92. people. 93. period. 94. sleeping poppy. 95.pharynx. 96.spine(?). 97. bridgt. 98.five. 99. five by five. 100. five times.

-17-

1.აბუსალათინი. 2. არსებული მდგომარეობა. 3. აღდგენილი. 4. აღმგზნები. 5. აღმგზნები საშუალება. 6. აღწარმოება. 7. ბუნებას აქებენ. 8. გაწმენდილი. 9. განმეორებითი დასწევანება. 10. გარდაქმნა. 11. განმეორებითი გაკვეთა. 12. განმეორებითი დათვალიერება. 13. გავა. 14. გამხსნელი. 15. გაჯანსაღება. 16. ციბრუტი. 17. ცა. 18. ცხოველი. 19. ცხოველური დაავადება. 20. დანიშნულება. 21. დარტყმა, ფეთქვა. 22. ექვსი. 23. ექვს-ექვსი. 24. ექვსჯერ. 25. ექიმს ადანაშაულებენ. 26. ელენთა. 27. ვაქცინის განმეორება. 28. ვჭვრეტ. 29. ვიწრო. 30. თესლი, მარცვალი (ლ). 31. თუ არ ეშველა. 32. თუ ეშველა. 33. იმედი. 34. კარგად ყოფნა, ჯანმრთელობა. 35. ლავიწი. 36. ლპობა. 37. მდგომარეობა. 38. მდგრადი. 39. მალა. 40. მზე. 41. მორიელი. 42. მაგარი. 43. მდგრადობა. 44. მარცხენა. 45. მარტივი. 46. მეექვსე. 47. მცოცავი. 48. მეშვიდე. 49. მარცვალი. თესლი (ბ). 50. მარილი. 1. ricinus. 2. existing situation. 3. restored. 4. stimulate, excite . 5. stimulant. 6. reproduction. 7. nature is praised. 8. purified, cleaned. 9. relapsed sickness. 10. tranformation. 11. perforate once more. 12. examine once more . 13. sacrum. 14. soluteable or soluting material. 15. recovery. 16'Brace. 17. Palate, Sky.18. Animal. 19. Animal disease. 20. signiture. 21. hit, beat. 22. six. 23. six by six. 24 six times. 25. doctor is blamed. 26. spleen. 27. revaccinate. 28. I see. 29. narrow. 30. sperme. 31. in nothing helps. 32. if something helps. 33. hope. 34. healthiness. 35. collar bone.36.rottennes. 37. situation, status. 38. stable. 39. vertebrae. 40. sun. 41. scorpion.42. solid, firm. 43. status, situation. 44. left. 45. easy. 46. sixth. 47. creeping. 48. seventh. 49. seed. 50. salt.

-18-

51.მორიელი. 52. მიღვევა, ჩაქრობა. 53. ნერწყვი. 54. ნახევრად მრგვალი. 55. ნახევარმთვარე. 56.ნახევრად ოვალური,

57.ნახევრად ცოცხალი. 58. ნაკრები. 59. პირი. 60. რიგი. 61. სწორი. 62. სწორი ნაწლავი. 63. სიცხის საწინააღმდეგო...64. საქმე, ნივთი. 65. სადი, ჯანმრთელი. 66. სისხლი. 67. საკეისრო კვეთა. 68.სხეული, ტანი. 69. სოლისებრი. 70. ტყე. 71. ტყიანი. 72. ტირიფი. 73. ქსოვილის, ხორცის სიმსივნე. 74. ქეცი.. 75. ქიცვი. 76. ქიცვიანი. 77. ღერო. ტანი. 78. ლოლო(მცენარეა). 79. ღვინის სპირტი. 80. შებრუნებული. 81. შექცეული. 82. შიგნეულობა. 83. შვიდი. 84. შვიდ-შვიდი. 85. შვიდჯერ. 86. შემგრძნობი. 87. ჩონჩხი. 88.ცხვირი(ბ). 89. ცხვირის აღდგენა ან გასწორება. 90. ცხვირის ძგიდე. 91.ცრუ. 92. ცო დნა, მცენიერება. 93. წითელი. 94. წიაღი. 95. წვეტი, წვერო. 96. ჭვავი. 97. ხორცი. 98. ხსნარი. 99. ჯანმრთელი. 100. ჯიშის, გვარის აღდგენა.

51. scorpion. 52. run low, remission. 53. saliva . 54. semiround. 55. half moon. 56. semioval. 57. semialive. 58. species. 59. mouth. 60. row. 61. right. 62. rectum. 63. antitemperature medicine. 64. thing, job , work. 65. healthy. 66. blood. 67. ceasarian section. 68. body. 69. wedge-shaped. 70. forest. 71. foresty. 72. willow. 73. tumor arising from connective tissue. 74. tatter. 75. squama. 76. squamous. 77. stem, body. 78. Rumex. 79. wine alcoholol. 80. relapsed. 81. relapsed. 82. intestines. 83. seven. 84. seven by seven. 85. seven times. 86. sensible, sensitive . 87. skeleton. 88. nose. 89. plastic surgery of nose . 90.nose septum. 91. fake, false. 92. science, knowledge
93.red. 94. entrail. 95. spike. 96. rye. 97. meat. 98. solution. 99. healthy. 100. restore species, race

-19-

1. ადგილი(ბ). 2. ბოლქვი. 3. ბრმა. 4. ბუშტი. 5. ბრბო. 6. გოგირდი. 7. გულის ცემის აჩქარება. 8. გულ-მკერდის ძვლების ზადე. 9. გადა- 10. დაფა. 16. დამწვარი. 17. დათვი. 18. ენისქვეშა. 19. ერთი. 20. ერთდროული მოქმედება. 21. ვირისტერფა. 22. ზედაპირი. 23. ზემო.. 24. ზოლი. 25. ზღვა(ბ). 26. ზმნ ა, სიტყვა. 27. თანაარსობა, თანაცხოვრება. 28.თითების შეზრდა. 29. თანდაყოლილი. 30. თბილი. 31. თმა. 32. თხემი. 33. ია. 34. კანქვეშა. 35. კუ. 36. კუჭის წყლული. 37. კატაბალახა. 38.კუჭი(ლ). 39. კუჭი , მუცელი(ბ). 40. კრაზანა, ბზიკი. 41.მომჟავო. 42. მყესი. 43. მრგვალი. 44.

მხედველობის ბორცვი. 45. მოცახცახე. 46. მცოცავი წყლული.
 47. მალამო. 48. მამაკაცი. 49. მწვანე. 50. მხედველობა.
 1. place. 2. bulb. 3. blind. 4. bladder. 5. crowd. 6. sulphur. 7. fast heartbeat.
 8. thorax. 9. trans.. 10. tranfusion. 11. perforating ulcer. 12. spring. 13. gza.
 14. tibia. 15. desk. 16. burnt. 17. bear. 18. under tongue. 19. one. 20. syn-
 ergy .21. tussilago. 22. surface. 23. upper. 24. stripe. 25. sea. 26. verb,
 word. 27. symbiosis, to live together.. 28. joined fingers. 29. synchrone. 30.
 warm. 31. hair. 32. sinciput. 33. violet. 34. under skin. 35. turtle. 36. sto-
 mach ulcer. 37. valleriana. 38. stomach. 39. abdomen, stomach. 40.
 wasp...41 semiacid. 42. tendon. 43. round. 44. vision hill. 45. shaking. 46.
 creeping ulcer. 47. ointment. 48. man. 49. green. 50. vision.

-20-

51.ნაოჭი. 52. ნოვითერება. 53. ნუმისებრი ჯირკვალი. 54.
 ნერთი. 55. სახსრების შეზრდა. 56. სიმპტომთა (ნიშანთა)
 ერთობლიობა. 57.სიგამხდრე. 58. სუფთა დაფა, ბავშვის
 გონება. 59. სწრაფი. 60. სითბოთი მკურნალობა. 61.სამი. 62.
 სამთავა. 63. სამმაგი. 64. სისხლში შარდის გამორევა. 65.
 საშარდე. 66. საშვილოსნო. 67. საშო. 68. სიჯანმრთელე.
 69.სისხლძარღვი. 70. საწამლავი. 71. შხამი. 72. ფარისებრი.
 73. ფრჩხილი. 74. ქსოვილი. 75. ყელი. 76. ყური. 77.
 შემაერთებელი ქსოვილი. 78. შემღწევი წყლული. 79.
 შარდსადენი. 80. შარდსადენში კენჭების გაჩენა. 81.
 შარდი(ლ). 82. შარდი(ბ). 83.შარდის წარმოშობა. 84.
 შამფური. 85. ჩაი. 86. ჩიყვი. 87.

ცა(ბ). 88. ციბრუტი. 89. ძველი. 90. ძუ დათვი. 91. ძვლების
 უწყვეტი შეერთება. 92. წვენი. 93. წვრილი, თხელი. 94.
 წყლული. 95. წარზიდული მალა. 96. ჭიპი(ლ). 97. ჭინჭარი.
 98.ჭემმარიტება. 99. ჭემმარიტი. 100. ჭია.

51. wrinkles. 52. material. 53. almondy gland. 54. admixture. 55. joined
 joints. 56. syptom, unity of signs. 57. thinnes. 58. clean desk. 59. fast. 60.
 treatment by heat. 61. three. 62. three headed. 63. triple. 64.blood in urine.
 65. saSarde. 66. uterus . 67. vagina. 68. health. 69. blood vein. 70. venom,
 poison, 71. poison. 72. thyroid. 73. nail. 74. tissue. 75. neck. 76. ear. 77.
 connective tissue. 78. penetrating ulcer. 79. urethra. 80. pebble formation
 in urethra. 81. urine (Greek). 82. urine (Latin). 83. urination. 84. spit. 85.tea.
 86. squirrel. 87. sky. 88. brace. 89. old. 90. female bear. 91. continous con-

ection of bones. 92. juice. 93. narrow, thin. 94. ulcer.95. prominent verte-
brae. 96. navel. 97. nettle. 98. the truth. 99. true. 100. worm.

შენიშვნებისა და წინადადებებისათვის, და წიგნის
შეძენის მსურველებმა, დარეკეთ:

For purchasing the book ,and reproofs, please contact this number:

593 46 40 36

229 -16- 52

Nodar Gafrindashvili

It is not much excellent to know Latin,
as it is a shame not to know it.

იმდენად თავმოსაწონი როდია ლათინური ენის
ცოდნა, რამდენადაც სამარცხვინოა მისი არცოდნა.

*Non tam praeclarum est scire latine,
quam turpe nescire*